

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE. DNĚ 27. AVGUSTA 1981

ŠTEVILKA: 33 ○ LETO XXX

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl – Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ – Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

DELAVSKI SVET ŽELEZARNE O IZVOZU IN POSLOVANJU DO KONCA LETA

Na tretji seji delavskega sveta Železarne, ki je bila v četrtek, 20. avgusta, je bila osrednja pozornost namenjena poslovnemu poročilu Železarne v prvem polletju, o čemer je že pred tem tekla razprava v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih ter o poslovanju v drugem polletju, vključno z izvozno problematiko, oziroma bilanco izvoza.

O obeh osrednjih vprašanjih smo že veliko poročali, pa tudi danes objavljamo dva posebna sestavka o tem, v celoti pa objavljamo sklepe, ki jih je v zvezi s tem sprejel in potrdil delavski svet na predlog odbora za gospodarstvo.

O POSLOVNEM POROČILU ZA PRVO POLLETJE

Odbor za gospodarstvo je obravnaval pripombe zborov delavcev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti v zvezi s poslovnim poročilom delovne organizacije Železarne za prvo polletje 1981 in ugotovil, da so vse temeljne organizacije in

delovne skupnosti obravnavale in sprejele polletno poslovno poročilo železarne Jesenice. V obravnavi je

bilo več pripomb, ki še posebej opozarjajo na problematiko na področju nagrajevanja, kadrovske politike in pridobivanja vložnega materiala.

Ukrepi za boljše doseganje poslovnih rezultatov so bili že sprejeti in naj ostanejo še naprej v veljavi.

(Nadaljevanje 2. strani)

OCENA REZULTATOV POSLOVANJA ŽELEZARNE DO KONCA LETA 1981

V prvem polletju letošnjega leta v Železarni nismo dosegli načrtovane proizvodnje. Eden glavnih vzrokov za zaostajanje je bilo pomanjkanje vložka tako iz lastnih kot iz tujih virov. Nabavljene količine polizdelkov iz tujih virov so znašale le 80 % planiranih. Poleg teh težav je bilo v nekaterih TOZD pereče tudi pomanjkanje delavcev. V takih pogojih poslovanja smo do vključno julija izdelali poprečno 120.600 ton skupne in 34.600 ton gotove proizvodnje na mesec.

V drugi polovici leta se bodo pogoji za proizvodnjo predvidoma izboljšali. Temeljne organizacije bodo boljše oskrbljene z vložkom, predvsem zaradi večjih dobav in uvoza. Zato moramo v naslednjih mesecih dosegati vsaj planirane količine proizvodnje in prodaje. V mesecih avgust–december predvidevamo povprečno 126.200 ton skupne in 37.400 ton gotove proizvodnje. Kljub temu povečanju ne bomo mogli nadoknaditi izpada v prvi polovici leta, zato ocenjujemo doseganja plana skupne proizvodnje s 94,7 % in gotove proizvodnje s 95,1 %. Količine dosežene proizvodnje do julija in

(Nadaljevanje na 8. strani)

PROIZVODNI STROŠKI V JULIJU V VEČINI TOZD POD NAČRTOVANIMI

V mesecu juliju so bili proizvodni stroški glede na planirane za 54,6 milijonov dinarjev nižji. Razen temeljnih organizacij Jeklarna, Žičarna, Vratni podboji in storitvenih temeljnih organizacij, so vse ostale poslovale z nižjimi stroški proizvodnje kot je bilo načrtovano.

V temeljni organizaciji Jeklarna so mesec julij zaključili z 28,7 milijoni dinarjev višjimi stroški. Prekoračitve so nastale v SM jeklarni in kontilivu, pod načrtovanimi pa so bili stroški v elektrojeklarni in PTO oddelku. Od 34,7 milijonov dinarjev zvišanja v SM jeklarni odpade 20 milijonov na prekoračitve pri vložku, čemur je vzrok večja poraba domačega surovega železa, slabši izplen in obremenitve s strani valjarn za drugokvalitetno proizvodnjo in

izmeček. Povečanje pa je tudi pri predelavi, kjer stroške v glavnem zvišuje večja poraba mazuta (za 44,8 kg na tono), delno pa tudi ostali stroški. Dosežena proizvodnja je bila nižja od načrtovane za 16,6 %.

(Nadaljevanje na 2. strani)

VPLIV STRUKTURE PRODANIH IZDELKOV NA DOSEŽENO REALIZACIJO V PRVEM POLLETJU

Železarna Jesenice je v prvem polletju 1981 dosegla 1.234,5 mio din dohodka, kar predstavlja 39,9 % porast glede na dosežene polletne rezultate v letu 1980. Ker nas je zanimalo za koliko se je povečal dohodek na račun boljših poslovnih odločitev in dela delavcev smo izdelali analizo zunanje realizacije. Ta analiza nam je hkrati tudi pokazala, kako izpolnjujemo ukrepe za izboljšanje poslovnega rezultata, ki smo jih sprejeli maja lani. Eden izmed ukrepov je bila tudi preusmeritev proizvodnje v tiste finalne proizvode, ki so po rangi donosnosti najuspešnejši, to je, izboljšati je bilo potrebno strukturo proizvodnje Železarne kot celote, pa tudi vsake posamezne TOZD.

Analiza temelji na primerjavi doseženih rezultatov letošnjega prvega polletja z enakim obdobjem lani. Upoštevali pa nismo TOZD Livarne in TOZD Vratni podboji, ker nam je njuna specifičnost to onemogočala.

Na novoju Železarne smo prišli do sledečih rezultatov. Železarna je v letošnjem prvem polletju dosegla realizacijo 5.193,9 mio din, kar je

(Nadaljevanje 7. strani)

PLAVŽARJI V PRVEM POLLETJU 5000 TON NAD PLANOM

Delavci v temeljni organizaciji združenega dela Plavž so v prvih šestih mesecih letos izdelali 84.503,9 ton belega surovega železa ali 5.003,9 ton, oziroma 6,3 % več kot so predvideli z družbenim planom. Tekočega grodlja so izdelali 69.384,9 ton ali 82,11 %, mrzlega pa 15.119 ton ali 17,89 %. V svojem polletnem poslovnem poročilu navajajo, da je odstotek trdega, oziroma mrzlega grodlja občutno previsok glede na dosedanje prakso, ki je dovoljevala okrog deset odstotkov te kvalitete. Zaradi pomanjkanja trdega grodlja za električne peči, pa je ta odstotek razumljivo višji. Prve kvalitete grodlja so izdelali 68,9 % ali 6,1 % manj kot so predvideli, ostalo pa je bil grodlj druge kvalitete.

V prvem polletju so poprečno v 24 urah v plavžu 1 izdelali 234,5 ton, v plavžu 2 pa 251,2 tone ali skupno 485,7 tone belega surovega železa. Vspnega koksa so v prvem plavžu porabili 777 in v drugem 651, oziroma poprečno v obeh skupaj 711 kg na tono grodlja. Količina plavžnega prahu je bila v prvem plavžu 75 in v drugem 16 oziroma skupno 44 kg na

tono grodlja. Količina in kvaliteta izdelanega grodlja, specifična poraba koksa in količina plavžnega prahu, poleg števila prisilnih posedanj kažejo, da je plavž 1 popolnoma dotrajan.

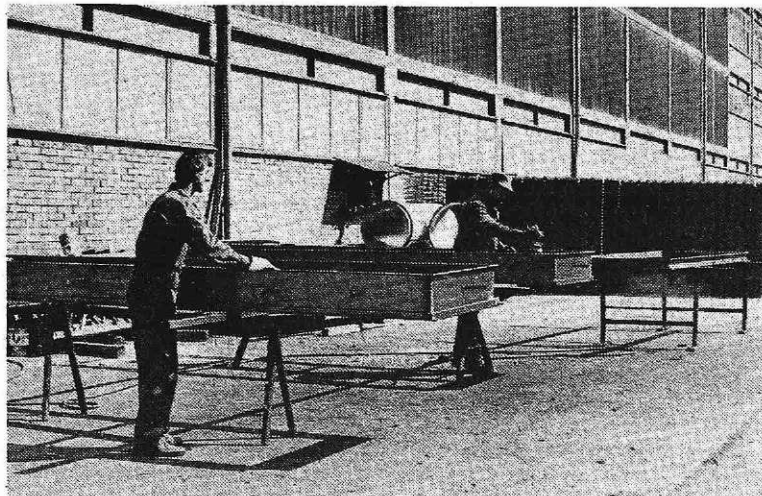
V aglomeraciji so načrtovali pripravo 99.000 ton aglomerata, dosegli

(Nadaljevanje na 7. strani)

V bistvu je bil boj za socialistične samoupravne odnose hkrati tudi boj za to, da postane znanost in izobraževanje, skupaj s kulturo in umetniškim ustvarjanjem, eden izmed bistvenih dejavnikov osvoboditve delavskega razreda, vsestranskega razvijanja ustvarjalnih možnosti delovnega človeka in dinamičnega razvoja proizvodnih sil. Naša prizadevanja so usmerjena v to, da te dejavnosti s svojo socialistično usmeritvijo in vrednostmi, ki jih ustvarjajo, usposablja delovnega človeka za zavestnega graditelja vsebinsko vse bogatejših oblik življenja in socialističnih odnosov.

V sedanjem obdobju delovanja zveze komunistov je najpomembnejši njen organiziran boj za razvijanje samoupravljanja delovnega človeka v celotnem družbenoekonomskem, znanstvenem, izobraževalnoizvojnem in kulturnem življenju. Z uresničevanjem nove ustave nastajajo vse potrebne družbenogospodarske in druge razmere, ki omogočajo, da že danes nastaja aktiven odnos delovnega človeka do vzgojnoizobraževalnega dela, do znanstvenega in kulturnega ustvarjanja kakor tudi aktiven odnos ustvarjalca do delovnega človeka. V enakopravnem sodelovanju in s skupnimi napori bodo razvijali socialistične samoupravne odnose, duhovne vrednote in kulturo socialistične družbe. V graditvi takih odnosov morajo imeti veliko vlogo samoupravne interesne skupnosti na tem področju.

Tovariši Tito na X. kongresu ZKJ — 1974

Ročno lakiranje vratnih podbojev (Foto I. Kučina)

OBLIKOVANJE CELOVITE, SVOBODNE USTVARJALNE OSEBNOSTI

Še nekaj dni in po dvomesečnem premoru se bodo znova odprla šolska vrata in v razrede se bo naselila sproščena in brezskrbna mladost z različno razvitimi željami po znanju, novih vednostih, ustvarjalnosti... Pred pedagoškimi delavci se bo razgrnila pisana paleta mladih osebnosti z različnimi interesi in nagnjenji, z različno socialno zrelostjo in inteligentno razvitostjo... Temeljna vzgojnoizobraževalna prizadevanja šol in pedagoških delavcev bodo usmerjena v to, da te mlade oblikujejo v celovite, svobodne ustvarjalne osebnosti, usposobljene, da prevzamejo odgovornost za materialni in kulturni razvoj družbe, družbeno odgovorne in opredeljene za socialistično samoupravljanje, enakopravnost in skupnost narodov in narodnosti, svobodno in neuvrščeno Jugoslavijo, osebnosti, ki bodo pripravljene nenehno razvijati in braniti vrednote in pridobitve samoupravne družbe.

Ne da bi hoteli podcenjevati prizadevanja in napore vzgojnoizobraževalnih organizacij oziroma pedagoških delavcev, življenjske izkušnje kažejo, da so citirani vzgojnoizobraževalni smotri z različno učinkovitostjo prisotni v osnovnem šolstvu, da pa na nadaljnjih stopnjah usmerjenega izobraževanja zbledijo, oziroma jih izpodrine »suho« podajanje učnega predmeta, obremenjenega s faktografijo in potenciranjem količine, da bi bil predmet bolj »pomemben in vreden«. Pri tem se še mnogokje pozablja, da vzgoja in izobraževanje nista sama sebi namen, temveč sta namenjena delu in samoupravljanju.

Ne da bi precenjevali ali podcenjevali kateregakoli dejavnikov, ki posredno ali neposredno vplivajo na oblikovanje celovite, svobodne ustvarjalne osebnosti — prirojene biološke dispozicije, družina, družbeno okolje z različnimi socialno-ekonomskimi, kulturnimi in drugimi vplivi — je nedvomno najpomembnejši vzgojnoizobraževalni vpliv, s katerim je človek v naši socialistični samoupravni družbi povezan vse svoje življenje, od predšolske vzgoje kot sestavnega dela vzgojnoizobraževalnega sistema, osnovne šole, usmerjenega izobraževanja in univerz do izobraževanja v celotnem delovnem obdobju. Pri tem je pomembna tudi človekova samostojnost, ki pa jo lahko najbolj spodbujajo in pospešujejo ravno navedeni dejavniki. Vsi ti dejavniki torej vplivajo na človekov odnos do življenja; dela in samoupravljanja, na njegove želje, interese, navade in znanja.

Ta vprašanja smo poudarili zategadelj, ker so izredno pomembna za nadaljnji razvoj naše socialistične samoupravne družbe in ker se odločno premalo o njih govori v samoupravni interesni skupnosti za izobraževanje in s tem v delegatskem sistemu in v materialni proizvodnji, kjer se, oziroma se morajo izražati tudi rezultati dela delavcev v vzgoji in izobraževanju, na osnovi česar tudi s svobodno menjavo dela z delavci v materialni proizvodnji pridobivajo dohodek. Zakon o združenem delu natančno navaja, da delavci v vzgoji in izobraževanju pridobivajo svoj dohodek »glede na prispevek, ki ga s svojim delom dajejo k ustvarjanju nove vrednosti v materialni proizvodnji, k povečanju produktivnosti vsega družbenega dela in k razvoju družbe v celoti... O tem prispevku vzgoje in izobraževanja pa odločno premalo govorimo, še posebej, ker imamo v materialni proizvodnji že številne generacije, ki so bile deležne take vzgoje in izobraževanja, pa se kljub temu srečujemo z nedelavnostjo, nedisciplino, nezainteresiranoostjo za samoupravljanje, napredek, ustvarjalnost... To tudi kaže in opozarja, da so v uvodu citirani smotri vzgoje in izobraževanja še marsikje in še pri mnogih posameznih pedagoških delavcih le formalno prisotni. To je vsekakor tudi premalo prisotno, kadar govorimo o različnih odstopanjih pri zastavljenih ciljih v materialni proizvodnji, pri doseganju boljših proizvodnih rezultatov, večje produktivnosti dela in podobno.

V večini šol v naši občini imamo izredno urejene materialne pogoje za delo. Družbenoekonomski položaj prosvetnih delavcev je s svobodno menjavo dela izenačen z delavci v materialni proizvodnji in njihova socialna varnost je, zaradi širokega družbenega interesa, celo bolj zanesljiva in stabilna kot delavcev v materialni proizvodnji. Zategadelj moramo ta vprašanja, vprašanja učinkovitosti vzgoje in izobraževanja večkrat izpostaviti v samoupravnih organih in še posebej v samoupravni interesni skupnosti za izobraževanje, v kateri morajo delavci — neposredni proizvajalci, s pomočjo svojih delegacij oziroma delegatov uveljaviti svoj neposredni vpliv in odločanje o usmerjenosti in vsebini vzgojnoizobraževalne dejavnosti v občini in še predvsem pri uresničevanju ciljev in smotrov vzgoje in izobraževanja.

DELAJSKI SVET ŽELEZARNE O IZVOZU IN POSLOVANJU DO KONCA LETA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pripomb. posredovanih v javni razpravi, ni potrebno usklajevati, pač pa se posredujejo ustreznim organom v izvajanje.

Odbor za gospodarstvo opozarja, da je potrebno ob obravnavi poslovnih poročil upoštevati rok za obravnavo.

POSLOVANJE V II. POLLETJU Z DEVIZNO BILANCO

Odbor za gospodarstvo je obravnaval poslovanje v drugem polletju z devizno bilanco in soglasja s stališči poslovnega odbora.

Ob izpolnjevanju obvez, ki izhajajo iz devizne bilance, je dana osnova za izpolnjevanje skupne proizvodnje v višini 1.475.700 ton, kar znaša 94,7 %, oziroma 429.000 ton gotove proizvodnje.

Ob takšni količini gotove proizvodnje sicer ne bomo dosegli planiranih količin, bomo pa presegli lanskoletno proizvodnjo. Glede na izboljšanje strukture prodanega asortimenta in predvideno rast prodajnih in nabavnih cen ter gibanja stroškov, bomo do konca leta dosegli planirano višino dohodka. Dosežen dohodek nam bo omogočal pokrivanje vseh obveznosti iz dohodka in doseganje takšne višine čistega dohodka, ki nam bo omogočil izplačevanje sredstev za osebne dohodke v višini planiranih vrednosti, ter formiranje planiranih sredstev za sklade.

Izpolnjevanje načrtovanega obsega proizvodnje bo do konca leta, poleg finančnih in deviznih pogojev, zahtevalo od vseh zaposlenih, izpolnjevanje akcijskega programa in vseh že sprejetih sklepov, ki se nanašajo na tehnološko in delovno disciplino, zmanjšanje stroškov, racionalnejše porabe materialov, energije itd.

Poslovodni odbor je skupaj z grupo odgovorno za izdelavo in spremljanje devizne bilance proučil predloženo gradivo in ugotovil, da je bilanca s stanjem 12. avgusta odraz sedanje situacije in predvidevanj ter dogovorov na nivoju republike. Pri tem ugotavlja, da je potrebno ojačati delovanje poslovnega odbora in odgovornih služb, zlasti na naslednjih področjih:

— Kljub objektivnim težavam (zapiranje konvertibilnih tržišč) pri doseganju programiranega izvoza je potrebno še povečati napore, da se pridobi nova naročila za izvoz na konvertibilno področje.

— Povečanje izvoza v drugem polletju najmanj do višine 14,5 mio din je nujnost in zagotovilo za polno koriščenje vseh pridobljenih deviznih pravic po čl. 13 ZDP in republiškega debalansa pri SISEOT in tudi za možnost povečanja okvirno odobrene kvote uvoza, ki je trenutno še nižja kot so naše realne potrebe uvoza.

— Pri naporih za povečanje izvoza naj sodelujejo tudi vse TOZD in sicer pri doslednem terminskem izvrševanju sprejetih naročil, kot tudi pri sprejemanju naročil z oostrejšimi pogoji.

— Uveljaviti naj se sistem terminskih premikov pri izvozu in domači prodaji za urejanje obvez iz SaS o deviznem združevanju z domačimi kupci. Ugotoviti je treba možnost dodatnega izvoza na klirinško področje, odnosno v okviru metalurške menjave izboljšati kvaliteto izvoza.

— Še naprej je potrebno delovati na področju deviznega združevanja s kupci, zlasti po čl. 67 ZDP, to je, na pridobivanju deviz s skupnim izvozom. Pri tem je pomembno, da se težišče aktivnosti prenese od sklepanja SaS na izvrševanje obvez, to je na priliv deviz.

— Ker glavno breme vračanja najetega deviznega kredita za nakup polizdelkov pade v februar in marec 1982, je potrebno že sedaj progra-

mirati prilive deviz iz vseh virov tako, da bomo lahko obvezo izvršili in si s tem pridobili eventuelne možnosti za nove kredite.

— Še nadalje ostaja v veljavi popolno varčevanje pri odlivu deviznih sredstev odnosno uvozu, zlasti pri reprovizualu in rezervnih delih.

Na podlagi rezprave je odbor za gospodarstvo sklenil, da je z izpolnjevanjem programa preusmeritve proizvodnje in z zadovoljitvami iz akcijskih programov predvsem na

področju porab, potrebno obdržati pozitivni trend rasti dohodka. Oskrba devizne bilance bi bila s tem boljša in le na tak način lahko računamo z normalizacijo tokov proizvodnje.

Odbor za gospodarstvo predlaga delavskemu svetu, da naj se prične preverjati možnost za uskladitev osebnih dohodkov glede na poslovne rezultate šestmesečnega poslovanja in glede na sprejete cilje do konca leta, z veljavnostjo od 1. avgusta 1981 dalje.

PROIZVODNI STROŠKI V JULIJU V VEČINI TOZD POD NAČRTOVANIMI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Asortiment proizvodnje, ki je bil kvalitetnejši, pa je slab rezultat izboljšal za 2 milijona dinarjev.

Elektro jeklarja je imela stroške nižje za 2,3 milijone dinarjev in to predvsem na račun spremenjenega kvalitete programa proizvodnje (za 43,5 mio dinarjev), kar je pogojevalo manjšo porabo kovinskih dodatkov. Izdelali so namreč samo 12 šarž nerjavnih jekel, kar je po drugi strani znižalo vrednost proizvodnje za 40 milijonov dinarjev. Slabši od načrtovanega pa je bil doseženi izplen, višji pa so bili tudi stroški predelave.

Dosežena proizvodnja na kontinuiteto je bila precej nižja od načrtovane, ulitih je bilo kar 34,3 % manj gredic, kar je vodilo do 1,2 milijona dinarjev zvišanja.

Načrtovani stroški so bili preseženi tudi v temeljni organizaciji Žičarna (za 5,96 mio dinarjev) in to pri vložnem materialu kot tudi pri predelavi. Razlog za povečanje stroškov vložka (za 3,8 mio dinarjev) je v večji porabi domače žice, dosegli pa so boljši izplen od načrtovanega. Zvišanje pri predelavi pa znaša 2,2 mio dinarjev, planirano proizvodnjo so dosegli 94,2 %. Večji so bili osebni dohodki, stroški embalaže, stroški za opravljene storitve in fiksni stroški.

Julijski proizvodni stroški temeljne organizacije Vratni podboji so bili višji od planiranih za 2 milijona dinarjev. Mesečna proizvodnja je bila dosežena le 45 %, kar je vplivalo na višje predelavne stroške (za 2,1 mio dinarjev), pri vložnem materialu pa so bili stroški nižji na račun boljšega izplena (za 8 %).

V temeljni organizaciji Plavž so stroške znižali za 8,3 milijonov dinarjev. Dobre proizvodne rezultate so dosegli tako na plavžu kot tudi v aglomeraciji. Proizvodnja plavža je bila večja od načrtovane za 7 %, nižji so bili stroški vložka in predelave in sicer za 1,4 milijona dinarjev. Poraba rud je bila za 130 kg na tono nižja od planirane, več pa so porabili koksa in sicer za 7 kg na tono. K boljšemu rezultatu pa je prispevala tudi struktura proizvodnje, proizvedenega je bilo 10 % več mrzlega surovega železa, katerega cena je višja.

Proizvodnja v aglomeraciji je bila presežena za 13,8 %, stroški pa so bili nižji od planiranih za 6,9 milijonov dinarjev. Kljub večji porabi rude (za 28 kg na tono) so bili stroški vložka pod načrtovanimi. Poraba koksa je bila nižja za 7 kg na tono. Znatno znižanje pa je tudi pri predelavnih stroških.

Za 0,7 milijona dinarjev so stroške znižali v temeljni organizaciji Livarna, kar je rezultat boljšega izplena v obeh obratih, večje in kvalitetnejše proizvodnje in v kovinoliarni ter večje porabe odpadnih barvnih kovin.

— V temeljni organizaciji Valjarna bluming štekel so bili stroški nižji od

načrtovanih za 15,9 milijonov dinarjev. Na račun nižje cene nabavljenega vložka je bilo 3,9 milijonov dinarjev znižanja, na račun TOZD Jeklarja (zaradi slabše kvalitete in izplena) pa so se razbremenili za 7,3 milijona dinarjev. S prodajo pločevine III. a kvalitete so stroške vložka znižali za 1,8 milijona dinarjev. Ker so porabili pri vložku manj domačih slabov so prihranili za 5,4 milijonov dinarjev (manj dvakratnega valjanja). Nižje doseženi izplen na blumingu (za 0,8 %) ter nižji dobropisi pa so rezultat glede stroškov poslabšali. Tudi stroški v zvezi s predelavo so bili pod načrtovano višino.

Nastali stroški v temeljni organizaciji Valjarna žice in profilov so bili nižji od načrtovanih za 9,9 milijonov dinarjev. Zaradi nižje cene gredic iz kontiliva je bilo za 3,3 milijona dinarjev manj stroškov. Stroške vložka so znižali z boljšim izplemom, z dobro proizvodnjo in varčevanjem pri porabi orodja, energiji ter materiala za popravila in vzdrževanje pa so znatno znižali predelavne stroške. Proizvodnja dosežena v juliju je bila za 580 ton višja od mesečno planirane.

Precejšen del znižanja stroškov v temeljni organizaciji Valjarna debele pločevine je rezultat nižje cene nabavljenih slabov, stroške pa so z boljšim izplemom znižali tudi pri vložku, pri predelavi pa so porabili manj specifičnega orodja, materiala na delovni nalog in manj storitev remontnih delavnic in transporta. Skupno so bili stroški nižji za 7,8 milijonov dinarjev.

V temeljni organizaciji Hladna valjarna Bela je znižanje stroškov znašalo 48,5 milijonov dinarjev, od tega je za 37,4 milijona dinarjev manj stroškov zaradi nižje cene nabavljenega vložka, za 12,5 milijonov dinarjev so nižji stroški vložka, predvsem na račun boljšega izplena, delno pa za poročun s TOZD Jeklarja. Predelavni stroški pa so višji za 1,4 milijona dinarjev.

V temeljni organizaciji Hladna valjarna Jesenice so stroške znižali pri predelavi, nekoliko pri vložku na račun boljšega izplena, precej znižanja pa je rezultat nižje cene nabavljenih TVT. Skupo so bili stroški pod planiranimi za 12,8 milijonov dinarjev.

Tudi v temeljni organizaciji Profilarna so bili nižji stroški predelave, precej znižanja je prispevala nižja cena nabavljenega vložka, le izplen je bil slabši od načrtovanega, kar je stroške nekoliko povečalo. Znižanje je znašalo 1,6 milijona dinarjev.

Temeljna organizacija Jeklovlek je imela za 0,143 milijona dinarjev nižje stroške. Pri vložku izkazuje, kljub boljšemu izplemu, nekoliko višje stroške, kar je posledica spremenjene strukture proizvodnje. Nižji pa so stroški pri predelavi, proizvodnja je bila dosežena 100,6 %.

V temeljni organizaciji Elektrode so z boljšim izplemom, nižjimi predelavnimi stroški in nižjo ceno kupljene Emone znižali načrtovane proizvodne stroške za 8,5 milijonov dinarjev.

V temeljni organizaciji Žebjarna so imeli stroške nižje za 0,02 milijona dinarjev, kar je rezultat znižanja pri stroških predelave; pri vložku so namreč stroški presegli načrtovane za 1,1 milijon dinarjev. Izplen je bil slabši od predvidenega za 2,4 %, večja pa je bila tudi poraba domačega vložka.

Temeljne organizacije, ki v Železarni opravljajo storitve, so mesec julij zaključile z višjimi stroški kot je bilo načrtovano. V TOZD Strojne delavnice je prekoračitev znašala 0,5 milijona dinarjev. Izvršili so 16,3 % manj izdelavnih ur kot je bilo planirano. Tudi v TOZD Remontne delavnice niso realizirali s planom predvidenih izdelavnih ur, zaostanek znaša 15,5 %, kar je glavni vzrok za skoraj 2 milijona dinarjev višje stroške. V TOZD Vzdrževanje so plan izdelavnih ur izvršili z 90,7 %, stroški so bili višji od načrtovanih za 1,6 milijona dinarjev.

V JULIJU IZBOLJŠAN IZPLEN

Po podatkih komisije za nadzor in spremljanje izplenov, je bil pri valjanju SM jekla na blumingu dosežen v juliju izplen 81,7 %, kar je dva odstotka manj, kot je bilo programirano. V primerjavi z mesecem junijem pa je izplen za 0,4 % večji. Zaostanek, poudarja komisija, je za programiranim izplemom še vedno prevelik, čeprav se postopoma zmanjšuje, nastaja pa predvsem zaradi prevelikega odpadka pri glavah blokov (lunker) odlitih v martinarni.

Pri valjanju elektro jekla na blumingu pa so dosegli izplen 81,2 % in s tem presegli programiranega za 1,6 %. Tako v juniju kot juliju so delavci pri valjanju elektro jekla dosegli zelo dober izplen.

Pri valjanju na valjarni štekel so valjavci pri domačem jeklu dosegli izplen 78,12 %, oziroma 0,22 % bolje od planiranega in pri skupnem vložku, to je pri domačem in nabavljenem jeklu pa 79,5 %, kar je 0,10 % bolje od programiranega.

Komisija za nadzor in spremljanje izplenov na osnovi teh dosežkov smatra, da so bili na področju izplenov doseženi ugodni rezultati.

Kaj pomeni vsaka desetinka izboljšane izplena v tonah in dinarjih, navajamo podatek, da je v valjarni bluming v julijki proizvodnji okrog 23.000 ton, pomenil za 0,4 % izboljšani izplen 92 ton jekla, kar po povprečni julijki ceni jekla pomeni 1.274.662,76 dinarjev. Če to pomnožimo na dvanajst mesecev, to znese 15.295.953,12 din, če bi v celoti valjali samo SM jeklo. Če pa bi v celoti valjali samo elektro jeklo, pri katerem so izboljšali izplen za 1,6 %, bi to pomenilo 368 ton jekla, oziroma izdelkov več ali 4.901.955,36 dinarjev, glede na povprečno prodajno ceno elektro jekla za TOZD Valjarna bluming-štekel. Letno pa bi to pomenilo 4.344 ton več jekla ali 58.823.464,92 dinarjev.

Ti podatki kažejo, kakšen izreden pomen ima vsako najmanjše izboljšanje izplena za skupni prihodek in poslovni rezultat temeljne organizacije in Železarne kot celote. S tem pa bi bil ustvarjen tudi večji čist dohodek in analogno k temu tudi sredstva za osebne dohodke, skupno porabo in podobno.

PREDSTAVLJAMO PREDSEDNIKE SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Predsednik delavskega sveta v TOZD Vratni podboji je že drugo mandatno dobo FRANC PRETNAR, čeprav ni še dolgo tega, kar je začel tu delati. V Železarno je prišel 1964. leta, najprej je delal v strugarstvu in mehanični delavnici. Takrat je ob delu obiskoval srednjo tehnično strojno šolo. Po končani šoli je bil nekaj časa na žerjavnem oddelku, potem pa je delal kot asistent za vzdrževanje v samotarjni in TOZD Livarna. Tukaj v TOZD Vratni podboji pa je asistent za delovne naprave. Bil je že član delavskega sveta, ko je še delal v livarni, in tudi član delavskega sveta Železarne.

»Imeli smo dve seji delavskega sveta v tej mandatni dobi, s tretjo pa smo zaradi kolektivnega dopusta v zamudi. Udeležba delegatov na sejah ni najboljše. Je pa zadovoljiva. Nekoliko več težav imamo z udeležbo sedaj, ko smo pričeli delati na dve izmeni. Aktivnost delegatov pa ni taka kot bi morala biti. Nekoliko bolj živahne so razprave le, ko govorimo o obratu in o osebnih dohodkih, ko pa razpravljamo o samoupravnih sporazumih smo zelo pasivni,« je povedal o delu delavskega sveta. Pravi tudi, da na sejah delavskega sveta razpravljajo največ o

Pri nas imamo sestavljeno delegacijo za SIS, ki le stežka pride skupaj in ni zadosti aktivna.

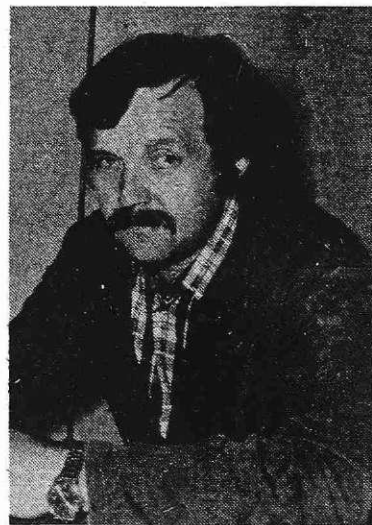
Polovico vseh zaposlenih v naši temeljni organizaciji sestavljajo ženske. Njih je veliko težje pridobiti za delo v samoupravnih organih, sploh pa takrat, ko je treba priti na sestanek popoldne. Nekaj manj kot polovico delegatov v delavskem svetu sestavljajo ženske, zato pa so dosti bolj zastopane v sindikalni organizaciji, pa tudi v komisijah, kot sta denimo disciplinska in volilna komisija, v kateri so samo ženske.

Sindikalna organizacija pri nas dela dobro. Za mladinsko organizacijo pa tega ne moremo reči. Ta nikakor ne more zaživeti. Imamo sicer veliko mladih, toda niso aktivni. Verjetno je temu kriva tudi struktura glede na izobrazbo pri mladih delavcih v naši temeljni organizaciji, saj nekateri nimajo niti osemletke.

Pesti jih še, kot je povedal, pomanjkanje skladišnega prostora, kar je tudi posledica povečane proizvodnje. Prostor, ki ga sedaj uporabljajo je postal premajhen, tako da imajo podboje vskladiščene kar na prostem pred obratom. Računajo, da bodo dobili na razpolago prostor, kjer so sedaj parni kotli, ki jih bodo preselili na Belo. Seveda to ne bo tako kmalu. Najmanj še leto ali dve bodo morali skladiščiti podboje pred obratom. Najbolj problematično od vsega pa je, da v vzorčni delavnici nimajo žerjava. To jim povzroča velike težave, saj znatno upočasnjuje proizvodnjo. Žerjav je že naročen in upajo, da bo do pomladitve obratoval.

»Primerjajmo nam tudi ljudi na ključnih delovnih mestih, kot so ročni varilci, urejevalci linije in podobno. Sicer pa večjih kadrovskih problemov nimamo, in tudi fluktuacija pri nas ni velika. Odnosi med delavci so dobri, čeprav imamo tudi posameznike, ki so manj prilagodljivi. V primerjavi z lanskim letom se je bolniška odsotnost zmanjšala, z neopravičenimi izostanki pa je itak nimamo težav, čeprav se zgodi da včasih koga ni na delo.

Franc je doma iz Zirovnice. Ima dve majhni hčerki, ter gradi novo hišo in tam prebije veliko časa. »S hišo je pač tako, ves prosti čas in denar gre tja, za kakšno drugo aktivnost pa potem zmanjka časa,« je še povedal.

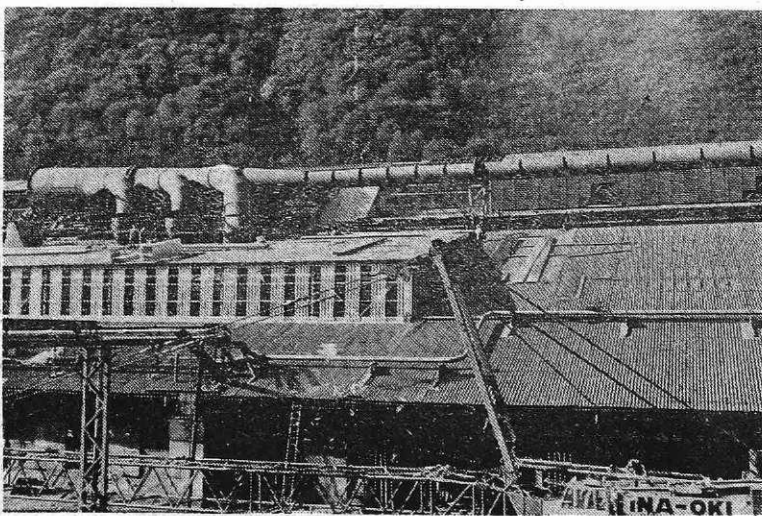

problemih, ki tarejo njihovo temeljno organizacijo. Februarja letos so prešli na dvoimensko delo, tako so povečali obseg proizvodnje za okoli 70 odstotkov. Sedaj pa imajo težave z naročili, ki se niso povečala v sorazmerju s proizvodnjo. Precej preglaiv jim povzroča tudi razdrobljenost naročil, pa tudi s kvaliteto vložka niso najbolj zadovoljni.

»Ker smo majhna temeljna organizacija imamo tudi manj problemov kot druge, večje temeljne organizacije, zlasti pri delu v samoupravnih organih. Tako je tudi pretek informacij pri nas dober. Težava je le v tem, da niso vsi zainteresirani za probleme, ki nas pestijo. Tudi samoupravne delovne skupine sklicujemo kot zbor delavcev, dopoldansko izmenno posebej in popoldansko posebej.

Več problemov imamo z izvolitvijo delegatov v posamezne samoupravne organe in delegacije. Precej je takih, ki niso pripravljeni delati. Veliko je tudi mladih, ki bodo morali v kratkem k vojakom in jih zato tudi ne moremo izvoliti. Tako pride na nekatere od sodelavcev po več funkcij. Težave imamo tudi z delegati za samoupravne interesne skupnosti.

Dopisujte

Montaža odpraševalnih naprav (Foto S. Kokalj)

DELAVCI TOZD VZDRŽEVANJA V PRVEM POLLETJU

Delavci v TOZD Vzdrževanje so v prvem polletju v odnosu na plan realizirali 82 % večdnovnih in enodnevni remontov, v odnosu na operativni plan pa 97 %. V tem času so predvideli 460.000 izdelavnih ur, naredili pa so jih 468.958 ali 1,95 % več. Vzdrževalnih ur pa so načrtovali 420.250, naredili pa 431.867, oziroma 2,76 % več. Prekoračitev nastopa le tam, kjer imajo zaseden stalež ali manjšo odsotnost, na področjih pa, kjer imajo manjši stalež in večjo odsotnost pa kljub večjemu številu nadur, v mejah planiranih, niso dosegli planiranih ur.

V svojem polletnem poslovnem poročilu podrobno označujejo večje okvare in izvedene remonte, pri čemer navajajo oceno stanja posameznih naprav in temeljnih organizacijah in sicer:

— V TOZD Plavž se je stanje plavžev po delnem remontu izboljšalo, vendar pa je še vedno kritično (dotrajane konstrukcije, žerjavi, obzidava). Vprašanje je, če bo plavž 1 vzdržal obratovanje do predvidene remonta v letu 1982.

— V TOZD Jeklarna se stanje, predvsem SM peči hitro slabša in bo potrebno veliko naprov in sredstev, da se peči ohranijo v obratovalnem stanju do postopne ustavitve. Še posebno sta problematični prva in četrta peč in dimnik četrte peči, ki ga bo potrebno letos sanirati.

— V TOZD Valjarna blumingštel je bil zaključen generalni remont. Stanje na blumingu je precej boljše, na napravah valjarne štel pa bo potrebno dokončati načrtovane predelave, oziroma rekonstrukcije, poleg sanacije temeljev pri škarjah.

— Stanje v TOZD Valjarna žice in profilov se je po letnem remontu v letošnjem aprilu bistveno izboljšalo, kar se odraža v postopnem zniževanju zastojev.

— Vse večje probleme povzročajo regulacijsko krmilni del na linijah v TOZD Hladna valjarna Bela. Kratkotrajna življenjska doba opreme je posledica koordiniranja zaradi kislinjskih hlapov. Potrebna bo čimprejšnja sanacija.

— Po prehodu na kurjenje peči z zemeljskim plinom se je poslabšala vzdržnost peči v TOZD Valjarna debele pločvine. Med remontom bodo potrebne določene predelave za izboljšanje stanja.

— V predelavi so zelo iztrošene nekatere naprave, kar TOZD Vzdrževanje onemogoča uspešno izvajanje nalog. Potrebne bodo tudi naložbe za zamenjavo teh naprav.

— Posedanje terena se na območju TOZD Hladna valjarna Jesenice in TOZD Žičarna še vedno nadaljuje, vendar je nekoliko omiljeno po izvedenih sanacijskih posegih. Čimprej bo potrebno začeti z gradnjo nove lužilnice.

V TOZD Vzdrževanje so v prvem polletju ustvarili 109.193.000 din celotnega prihodka, kar je 16,9 % manj, kot so za to obdobje načrtovali, vendar pa 25,4 % več kot v prvem polletju lani. Dohodek je znašal 84.687.000 din ali 96 % načrtovanega in 22,8 % več kot v obravnavanem obdobju lani. Po pokritju vseh obveznosti jim je ostalo 62.020.000 dinarjev čistega dohodka ali 96,4 % predvidenega, oziroma 10,4 % več kot lani. Za osebne dohodke so namenili 87,17 % čistega dohodka ali 54.066.000 din, oziroma 99,3 % načrtovanih ali 26 % več kot v šestih mesecih lani.

V prvem polletju so ustvarili 159.487 din dohodka na delavca ali 32 % več kot v prvem polletju lani, čistega dohodka pa so razporedili na delavca 116.799 din ali 19 % več kot lani. Dohodek v primerjavi s poprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi je znašal 71,9 %, oziroma 15 % manj kot leto poprej. Akumulacije v primerjavi s dohodkom so ustvarili 2,6 %, kar je 73 % manj kot v obravnavanem obdobju lani, v primerjavi s čistim razporejenim, oziroma doseženim dohodkom je znašala 3,5 % ali 71 % manj, v primerjavi s poprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi pa je akumulacija znašala 1,9 % ali 77 % manj kot leto poprej. Za osebne dohodke in za skupno porabo so na delavca razporedili 112.659 din, kar je 30 % več kot v šestih mesecih lani, čisti osebni dohodek na delavca pa je znašal 12.576 din ali 37 % več kot v istem času lani.

Za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb so na delavca mesečno odplačali osebne dohodke ali 4.370 din ali

18 % več kot leto poprej, za iste namene in pogodbeno obveznosti pa so iz sredstev dohodka TOZD na delavca izplačali 22.940 din, kar je 153 % več kot v istem času lani. Akumulacija z amortizacijo je v primerjavi s poprečno porabljenimi poslovnimi sredstvi znašala 3 % (lani 9,7 %). Na delavca so poprečno uporabili 221.727 din poslovnih sredstev ali 58 % več kot lani, osnovnih sredstev pa 47.588 din (lani 32.924 din). Celotni prihodek v primerjavi s poprečno uporabljenimi sredstvi je znašal 118,1 % ali 16 % manj kot v obravnavanem obdobju lani.

TOZD Vzdrževanje je svoje obveznosti do delovnih skupnosti izpolnila v višini 10.485.796,45 dinarjev.

V prvem polletju so imeli v TOZD Vzdrževanje poprečno v delovnem razmerju 530 delavcev ali 15 manj kot leto poprej in deset manj kot leto 1979, to pa pomeni tudi 15 delavcev pod planom. Delovno raz-

merje je v tem času sklenilo 25 delavcev (prvo leto 1980-79 in leto poprej 107 delavcev), prekinilo pa 41 (1979 — 101, 1980 — 86). Skupna fluktuacija je bila 15,4 % leto poprej 15,7 in leta 1979 18,7 %, čista fluktuacija pa 10,6 % (1979 — 9,44 in 1980 — 8,62 %).

Skupne odsotnosti z dela so v prvem polletju imeli 14,79 % ali 1,65 % manj kot leto poprej in 2,26 % manj kot je bila poprečna odsotnost celotne Železarnice v tem času. Bolezenske odsotnosti do trideset in nad trideset dni so v obravnavanem času zabeležili 6,81 %, kar je sicer 1,65 % več kot lani, vendar pa 2,12 % manj kot je bila poprečna bolezenska odsotnost v Železarni. Pri tem pa v poročilu navajajo, da je skupna odsotnost pod poprečjem predvsem zaradi manj koriščenega letnega dopusta, sicer pa bi že preseгла 17 %.

V šestih mesecih letos so v TOZD Vzdrževanje imeli 33 poškodb pri delu ali 6,2 % v odnosu na stalež, kar je za 0,58 % manj kot lani, vendar pa za malenkost več kot je bilo poprečje poškodb v Železarni. Zaradi tega so izgubili 368 delovnih dni ali 11,1 dneva na poškodbo (lani 451 dni ali 12,2 dneva na poškodbo), kar je skoraj šest dni na poškodbo manj, kot je bilo poprečje za Železarno v prvem polletju.

Lužilno-žarilna linija v hladni valjarni Bela (Foto I. Kučina)

UDELEŽENCEM IX. SREČANJA ŽELEZARJEV — BORCEV NOV IN MLADINE SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE

Za prevoz udeležencev IX. srečanja železarjev — borcev NOV in mladine SOZD Slovenske železarnice iz naše železarnice v soboto, 29. avgusta, so organizirani posebni avtobusi, in sicer:

parkirišča pred Železarno, postajališča na Javorniku (postajališče smer Blejska Dobrava), Blejska Dobrava, Kočna ter postajališča Žirovnica, Begunje, Radovljica (avtobusna postaja), Lesce (železniška postaja), Bled (avtobusna postaja), Zasip, Zgornje Gorje, Rateče-Planica s postanki na vseh postajališčih do vključno Hrušice — z odhodom ob 6.30.

Po potrebi bodo vožnje ponovljene z odhodom ob 8. uri s postajališč: parkirni prostor pred Železarno, Javornik (postajališče smer Blejska Dobrava), Žirovnica, Lesce, Bled in Zgornje Gorje.

Udeležencem priporočamo, da v čim večjem številu uporabijo prvi prevoz. Udeležencem tudi priporočamo, da zaradi enosmernega prometa in nemotenega prevoza čim manj uporabljajo svoja osebna vozila.

Zaradi nemotenega prevoza bo iz Spodnjih Gorij na Mežaklijo oziroma Ravne in nazaj potekal enosmerni promet takole:

- od 6.30 do 8.00 enosmerna na Ravne,
- od 8.00 do 8.30 enosmerna Ravne — Sp. Gorje,
- od 8.30 do 14.00 enosmerna Sp. Gorje — Ravne,
- od 14.00 do 15.00 enosmerna Ravne — Sp. Gorje,
- od 15.00 do 16.00 enosmerna Sp. Gorje — Ravne,
- od 16.00 do 19.00 enosmerna Ravne — Sp. Gorje.

Za udeležence srečanja bo povratek iz Raven med 17. in 19. uro, o odhodih posameznih avtobusov pa bodo obveščeni prek zvočnikov.

PROGRAM IX. SREČANJA:

- otvoritev in pozdrav,
- slavnostni govor sekretarja medobčinskega sveta ZKS za Gorenjsko Zdravka Krivina,
- pozdrav mladim,
- polaganje venca na Obranci in v Radovni,
- kulturni program, ki ga bodo izvajali pihalni orkester Jeseniških železarjev, ansambel narodnih plesov DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice in recitatorja,
- po slavnostnem programu bo tovariško srečanje s plesom, športno rekreativnimi in zabavnimi igrami ter krajšimi vmesnimi kulturnimi programi, ki jih bodo izvajali pihalni orkester Jeseniških železarjev, godba na pihala DPD Svoboda Gorje in moški pevski zbor Vintgar Blejska Dobrava.
- Za ples bo igral Gornjesavski kvintet.

OPOZARJAMO, DA JE SREČANJE V VSAKEM VREMENU!

Pripravljalni odbor

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 31. AVGUSTA DO 6. SEPTEMBRA

31. avgusta, EMIL AŽMAN, vodja sektorja novogradenj, Jesenice, Titova 3, štev. telefona 82-262;

1. septembra, SREČO MEŽNAR, vodja TOZD Vratni podboji, Mojstrana, Dovje 107a;

2. septembra, ALEKSANDER MANDELJC, vodja TOZD Valjarne blumingštel, Jesenice, Tomšičeva 88, štev. telefona 82-054;

3. septembra, JANEZ KOMEL, vodja TOZD Žičarna, Jesenice, Janševa 6;

4. septembra, LEON MESARIČ, vodja TOZD Želbljarna, Jesenice, Titova 3, štev. telefona 81-216;

5. septembra, STANKO ČOP, vodja invest. razvoja, Žirovnica 90 a, štev. telefona 89-438;

6. septembra, JOŽE OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče 21, štev. telefona 88-771 (pri Butinar).

V času dežurstva je dežurni v sobi vodje splošnega sektorja štev. 19, štev. telefona 2435.

Dežurstvo je na delovni dan od 15. do 7. ure zjutraj, dežurni je od 15. do 19. ure dosegljiv doma, od 19. do 7. ure zjutraj pa v Železarni.

V prostih sobotah, nedeljah, praznikih je od 7. do 19. ure dosegljiv doma in od 19. do 7. ure zjutraj v Železarni.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 31. 8.	JOŽE HRIBAR	ZDENKO ČUND
TOREK — 1. 9.	MARJAN PINTAR	MIROSLAV ZUPAN
SREDA — 2. 9.	JOŽE CEJ	MIHA ŠLIBAR
ČETRTEK — 3. 9.	MATIJA URH	FRANC NEČIMER
PETEK — 4. 9.	FRANC ARNEŽ	STANE ERŽEN
SOBOTA — 5. 9.	IVO LEBAN	JANEZ FALETIČ
NEDELJA — 6. 9.	IGOR LOGAR	STANE MENCINGER

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3549

vezni telefon je: 2317

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure

nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure

nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 31. avgusta do 5. septembra bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopoldne: II. obratna ambulanta — dr. Nada Jensterle in III. obratna ambulanta — dr. Želimir Cesarec.

popoldne: I. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.

V soboto, 5. septembra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Janez Zaletel in IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.

Dispanzer za borce: IV. obratna ambulanta — dr. Marija Može-Kovačič.

ZOBNE AMBULANTE: dopoldne: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražisar.

Za Železarno v torek, 1. septembra in v četrtek, 3. septembra, od 13. do 19. ure.

Popoldne: I. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

Za borce v četrtek, 3. septembra, od 7. do 13. ure.

V soboto, 5. septembra, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. Alojz Smolej.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu septembru bodo praznovali petdeset let življenja naslednji sodelavci: MILANA FILLE, Valjarna žice —

1. septembra, MARIJA ŽAGAR, Energetika — 1. septembra, JOŽE MARŠIČ, Transport — 6. septembra, VENCESLAV

LAPAJNE, Vzdrževanje — 9. septembra, VERA SITAR, OTK — 10. septembra, KAREL VUK, Valjarna žice — 12. sep-

tembra, FRANC ARH, Jeklarna — 14. septembra, RUDOLF KOS, Jeklovlek — 17. septembra, MATEVŽ MALEJ, FRŠ —

17. septembra, ALFONZ MENCINGER, Transport — 19. septembra, FRANC BENEDIČIČ, OTK — 21. septembra, SAFET

RAKOVIČ, HV Bela — 21. septembra, JOŽE KOŠIR, Valjarna blumingštel — 24. septembra, FRANC RAZINGER, Val-

jarna blumingštel — 26. septembra, FRANC AMBROŽIČ, Energetika — 28. septembra, KAREL JEREB, Valjarna blumingštel — 28. septembra, FRANC MULEJ, Remontne de-

lavnice — 28. septembra in MARIJA KRIVEC, Vzdrževannje — 30. septembra.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

ŽERJAVOVODSKI TEČAJ

Na osnovi potreb TOZD in delovnih skupnosti objavljamo interni

RAZPIS za žerjavovodski tečaj

Pogoji, ki jih morajo kandidati izpolnjevati:

- najmanj eno leto zaposlitve v železarni Jesenice,
- najmanj šest razredov osnovne šole,
- odslužen vojaški rok,
- ustrezne psihofizične rezultate.

Kandidati dobijo obrazce za vpis (prijavo) pri personalnih delavkah, katerim pravilno in čitljivo izpolnjene vrnejo najkasneje do 10. septembra.

Prednost pri izbiri bodo imeli kandidati iz TOZD, v katerih se žerjavi uporabljajo.

IŠČEMO DELAVCE ZA PONVIČNO GOSPODARSTVO

Železarna Jesenice, TOZD Jeklarna potrebuje za opravljanje zidarških del v oddelku ponvičnega gospodarstva večje število kvalificiranih zidarjev oziroma delavcev, ki že imajo zadovoljive delovne izkušnje pri zidarških delih.

Kandidati naj svojo pripravljenost za razporeditev na navedene delovne naloge sporočijo kadrovniku svoje TOZD ali pisno na kadrovski sektor Železarnice.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Žičarna

O B J A V L J A M O

potrebo po opravljanju del oz. nalog

— priprava mazila in jemanje vzorcev.

Ker je delo le za določen čas, je primerno za upokojece. Razmerje bo sklenjeno s pogodbo o delu. Kandidati lahko dobijo popolnejše informacije na kadrovskem sektorju železarnice Jesenice.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

6. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

Člani odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne so se v torek, 18. avgusta, zbrali na šesti seji, katero je vodil namestnik predsednika FRANC KALAN. Poleg članov so se seje udeležili predsednik in podpredsednik poslovnega odbora Stefan Nemec in Boris Bregant, član PO Božidar Bartelj, predsednik konference IO sindikata Stefan Šerbič in namestnik predsednika delavskega sveta Železarne Vinko Rotar.

Na seji so najprej obravnavali in uskladili pripombe na poslovno poročilo delovne organizacije Železarne za prvo polletje letošnjega leta. Ugotovili so, da so vse temeljne organizacije in delovne skupnosti obravnavale in sprejele polletno poslovno poročilo železarne Jesenice. V obravnavi na zborih delavcev je bilo danih več pripomb, ki še posebej opozarjajo na problematiko na področju nagajevanja, kadrovske politike in pridobivanja vložnega materiala.

Ukrepi, ki so bili sprejeti za boljše doseganje poslovnih rezultatov, pa naj ostanejo še naprej v veljavi.

Člani odbora so še posebej opozorili na to, da je potrebno ob obravnavi poslovnih poročil upoštevati rok za obravnavo.

3. SEJA ODBORA ZA KADRE IN DRUŽBENI STANDARD PRI DS ŽELEZARNE

V sredo, 19. avgusta, je bila tretja redna seja odbora za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu Železarne. Odbor je sprejel na znanje poročilo o delu poslovnega odbora in sprejel naslednje usmeritve, ki naj jih pri svojem delu uporablja podprojektna grupa:

— prouči naj se organiziranost skupnih služb in druge možnosti vodenja delovnih skupnosti v cilju

O poslovanju v drugem polletju z devizno bilanco sta obširno spregovorila Boris Bregant in Božidar Bartelj. V razpravi pa so sodelovali: Stefan Šerbič, Franc Kalan, Vinko Rotar, Jože Zidar, Tomaž Savinšek in Tomaž Kavčič. V zvezi s to točko so člani sprejeli vrsto sklepov, katere so posredovali v obravnavo in potrditev delavskemu svetu Železarne.

Na predlog nabavnega sektorja — oddelka uvoz so obravnavali še spremembe samoupravnih sporazumov SISEOT za leto 1981 ter ugotovili, da spremembe deviznega režima niso sprejemljive. Strokovne službe naj v okviru SOZD SZ in SISEOT izposlušajo čim ugodnejše pogoje. DM

večje učinkovitosti, enotnosti in odgovornosti;

— opusti naj se v naprej določena delitev dela med člani poslovnega odbora, ki naj bo stvar samega poslovnega odbora, medtem ko so pristojnosti in odgovornosti poslovnega odbora opredeljene v sporazumu o združitvi temeljnih organizacij in delovnih skupnosti v delovno organizacijo Železarne;

— z uvajanjem novih metod in oblik dela poslovnega odbora naj se predvsem povečuje odgovornost pri uresničevanju skupno dogovorjenih in sprejetih ciljev.

Na seji so obravnavali tudi poročilo člana poslovnega odbora o vlogi in pomenu razpisnih komisij in sklenili, da razpisna komisija mora biti oblikovana skladno z določili dogovora o kadrovski politiki občine Jesenice, pri čemer pa naj bo sposobna tudi celovito oceniti primernost prijavljenih kandidatov za opravljanje določenih del in nalog, ne pa ugotavljati samo izpolnjevanje formalnih pogojev. č. dž.

TOZD Elektrode

2. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Elektrode je imel 5. avgusta drugo redno sejo, ki jo je vodil predsednik Slavko Mavsar. Pri obravnavi poročila o izvrševanju sklepov zadnje seje so ugotovili, da so sklepi izvršeni ali pa so namenjeni za daljše obdobje.

V nadaljevanju seje so obravnavali polletno poslovno poročilo TOZD Elektrode in Železarne kot celote. Ugotovili so večje zastajanje proizvodnje oplasnjenih elektrod za sprejetimi planskimi obveznostmi. Manjka do konca leta ne bo mogoče nadoknaditi. Finančni poslovni rezultat je zadovoljiv. Za izboljšanje stanja, so poudarili, se morajo zagotoviti pogoji za obratovanje, to je, normalen dotok žice, surovin in rezervnih delov. Ker se zamenjava starih reparacijskih rezalnih strojev vleče že več let in tudi v letošnjem letu ni izgledov za realizacijo, se mora ozko grlo razreza žice odpravljati z boljšim izkoriščanjem razpoložljivega strojnega časa, z dodatnim delom in dobrim ter hitrim vzdrževanjem. Zagotoviti je treba pogoje za boljše delo oplasnjenih linij — kvaliteto žice, maso, vodno steklo, rezervne dele, boljše delo oplasnjevalcev in boljše izkoriščanje strojnega časa. Še nadalje je potrebno prizadevanje delavcev za dobro in kvaliteto delo.

Obravnavali in sprejeli so dopolnila samoupravnim sporazumom o te-

meljih plana SIS materialne proizvodnje za obdobje 1981–1985, ki so bila predhodno v obravnavi na sestankih SDS.

Soglašali so o pristopu k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi občinske zdravstvene skupnosti v besedilu, kot ga je sprejela skupščina občinske zdravstvene skupnosti Jesenice 8. junija, o čemer so prav tako razpravljali delavci na sestankih SDS.

Na postavljeno delegatsko vprašanje so obravnavali remont peči na oplasnjevalni liniji 2 in ugotovili, da remont ni bil izvršen v predvidenem roku in da vsa predvidena dela niso bila izvršena. Priporočajo odgovornim da se v bodoče remontu bolje organizirajo in odpravijo pomanjkljivosti.

Ob sklepu seje je bilo postavljeno tudi delegatsko vprašanje delavcev na talilni peči o možnostih za povečanje otežkega dodatka v primeru, ko remont peči opravi manjše število delavcev od predvidenih.

M. S.

TOZD Remontne delavnice

4. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V torek, 18. avgusta, je podpredsednik odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice Dušan Kokošar sklical 4. redno sejo. Poleg članov odbora so seji prisostvovali kadrovik, vodja TOZD in delegat odbora samoupravne delavske kontrole.

Pri pregledu izvajanja sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so izvedeni, dela in naloge delovodja montažnega oddelka Javornik pa se morajo takoj objaviti.

V delovno razmerje so sprejeli dva delavca, in sicer na opravljanje del in nalog 3. in 4. ključavničar v oddelku HIP in montaži.

Trije delavci iz oddelkov montaža in žerjavni so bili premešeni iz 1. ključavničarja na dela in naloge ključavničar-specialist.

Odbor je odobril trem delavcem prekinitve delovnega razmerja zaradi prestopa v drugo delovno organizacijo, trem pa je ugodil prestop v TOZD Jeklarna, kamor so bili začasno premešeni v pomoč ponovnim zidarjem.

Dve vlogi za izredno plačano odsotnost so zavrnili, odobrili pa trem, in sicer:

— tri dni neplačanega dopusta, — en dan plačanega dopusta, — plačan dopust od 24. 8. 1981 do 15. 3. 1982 s tem, da hokej klub Jesenice mesečno refundira sredstva za osebne dohodke.

Glede na to, da v TOZD Remontne delavnice ni dodatnih potreb po kadru z ekonomsko šolo, študijske ugodnosti niso bile planirane niti razpisane, je odbor zavrnil dve vlogi za študijske ugodnosti na tej šoli.

Odobrili pa so prošnjo za študijske ugodnosti za opravljanje prve stopnje fakultete za strojništvo.

Sklenili so, da kadrovski sektor objavi prosta dela in naloge za zidarje na metalurškem področju. Kandidati so lahko priučeni zidarji ali vsaj z dokončano osnovno šolo.

ZK

V valjarni žice na Beli (Foto I. Kučina)

TOZD Monter Dravograd

40. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik delavskega sveta v TOZD Monter Dravograd Jože Kadiš je zadnji dan meseca julija sklical 40. sejo, na kateri so poleg pregleda zapisnika in sklepov prejšnje seje delavskega sveta, obravnavali rezultate gospodarjenja v prvem polletju, razpravljali o sodelovanju za STTC Dravograd in določili kadrovske enote iz stanovanj nabavljenih v letu 1981.

Pri pregledu zapisnika in sklepov 39. seje delavskega sveta so ugotovili pravilnost oblikovanja zapisnika in sklepov.

Predsednik delavskega sveta je pri obravnavanju polletnih poslovnih rezultatov uvodoma povedal, da so o rezultatih gospodarjenja razpravljali v samoupravnih delovnih skupinah, tako da so z rezultati seznanjeni vsi člani kolektiva. Iz poročila je razvidno, da dosežena fakturirana realizacija znaša količinsko 84 % in vrednostno 85 % planirane realizacije. Dosegli so 25 % več celotnega prihodka kot lani in 15 % manj kot je bilo predvideno. Ustvarjenega dohodka je za 17 % več kot lani in 10 % manj kot je bilo planirano. Obveznosti iz dohodka so 75 % večje kot v istem obdobju lanskega leta in 13 % večje kot so planirali, čistega dohodka pa so ustvarili 6 % več kot lani, oziroma le 84 % predvidenega.

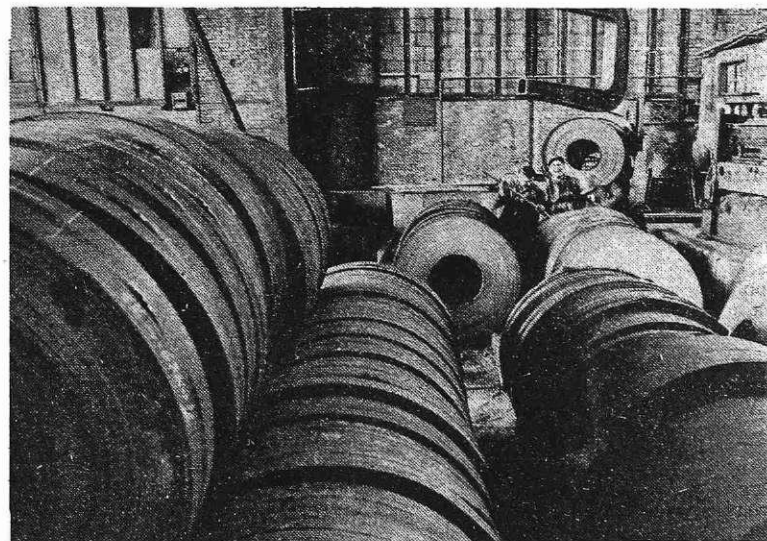
V nadaljevanju seje je vodja temeljne organizacije Janez Mori seznanil delegate s problematiko proizvodnje. Poudaril je, da je treba notranje rezerve čim boljše izkori-

stiti, ker ne morejo vplivati na zunanje pogoje. Zanesti se morajo na lastne sile in tako gospodariti tudi naprej. Izboljšati je treba organizacijo, tehnologijo in doseči hitrejši pretok proizvodnje. Potrebno je hitrejši preusmerjanje proizvodnje na tiste izdelke, za katere imajo sklenjene dolgoročne sporazume.

Predsednica odbora za uresničevanje zakona o združenem delu Anica Goltnik je delegate seznanila s poročilom glede stimulacije za drugi kvartal, o kateri so bili seznanjeni tudi člani odbora za gospodarstvo.

Vodja splošnega sektorja je poročal, da bo v letu 1981 nabavljenih pet stanovanjskih enot, od nabavljenih stanovanj pa naj se eno izloči za kadrovske enote.

Pod razno so obravnavali predlog ocene za dela in naloge tehnologja I, seznanjeni pa so bili tudi z analizo nadurnega dela od leta 1975 do 1980. Iz analize je razvidno, da se število nadurnega dela manjša iz leta v leto, ker jih omejujejo že s samim planom. DM

Polizdelki za profilarno na Javorniku (Foto I. Kučina)

TOZD Monter Dravograd

38. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

38. seja odbora za gospodarstvo v TOZD Monter Dravograd je predsednik Anton Tomaž sklical 30. julija. Najbolj pomembna točka dnevnega reda s te seje je bila obravnavanje rezultatov gospodarjenja v prvem polletju. Pri tem so opozorili na to, da bo potrebno več storiti za zmanjšanje nedokončane proizvodnje in zalog materialov. Vsi delavci temeljne organizacije morajo prispevati svoj delež k izboljšanju proizvodnje, poskrbeti pa je potrebno za izboljšanje delovne in tehnološke discipline. Sklenili so, da je za odpravo neopravičenih izostankov potrebno storiti več kot doslej, še zlasti pa je potrebno proučiti neopravičene izostanke v obratu JEKO.

Na seji je predsednica odbora za uresničevanje zakona o združenem delu navzoče članke seznanila s predlogi glede obračuna stimulacije za drugi kvartal 1981 za režijske delavce, ki znaša 16,01 % za vse režijske delavce. Odbor predlaga tudi poprečno ugotovljeno stimulacijo za prihranke na materialu, ki znaša 5 % za delavce na pripravi materiala in delavce pri proizvodnji statik nosilcev. Za delavce v kontroli je ugotovljena poprečna stimulacija 15,54 %. Za voznike tovornjakov pa je predlog, da se s 1. julijem mesečno

ugotavlja dosežena stimulacija in obračuna glede na prevožene kilometre. O omenjenih predlogih pa mora razpravljati še delavski svet TOZD Monter. Računovodkinja Anica Goltnik pa je podala še informacijo o stroških družbene prehrane ter cene prevozov z motornimi vozili.

Ob koncu seje so razpravljali še o sodelovanju za STTC Dravograd zaradi porasta stroškov, odobrili pa so tudi pomoč pri izgradnji smučarske vlečnice Bukovnik. DM

PREDSTAVLJAMO NAJBOLJŠE MLADE DELAVCE — SAMOUPRAVLJALCE

V današnji številki vam predstavljamo ZDENKO VRTAČNIK, najboljšo mlado delavko — samoupravljalco v delovni skupnosti za kadmrovske in splošne zadeve ter informiranje. Zdenka je doma iz Jesenic, torej pristna Gorenjka, kar pa še ne pomeni da je skopa iz besedami.

Končala je upravno-administrativno šolo, sedaj pa študira ob delu na višji upravni šoli v Ljubljani. Zdenka ima veliko funkcij: je članica predsedstva in predsednica komisije za idejno-politično dejavnost pri koordinacijskem svetu ZSMS Železarn, referentka za idejnopolično dejavnost v osnovni organizaciji

Zdenka, kako si se ti spoznala z akcijo najboljši mladi delavec — samoupravljalce?

»Ker sem član predsedstva pri koordinacijskem svetu ZSMS Železarn, sem se tam tudi seznanila s to akcijo. Da sem izbrana za najboljšo mlado delavko — samoupravljalco pa sem zvedela šele, ko sem prebrala v glasilu Železar. Tudi to kaže na neaktivnost naše osnovne organizacije. Presenečena sem bila in takoj pomislila, da nas je v naši delovni skupnosti veliko mladih in da bi bil lahko izbran tudi kdo drug. Sprva nisem mogla verjeti, vendar pa mi je ta izbor dal veliko spodbudo za delo v naprej. Take akcije so vsekakor potrebne, vendar pa bi jih morale podpirati tudi druge družbenopolitične organizacije.«

Kako pa je z odnosi v vašem centru. Ponavadi so odnosi med mlajšimi in starejšimi delavci nekoliko utesnjeni?

»Sodelavci se z akcijo za izbor najboljšega mladega delavca — samoupravljalca seznani. Sem najmlajša v kolektivu in razlik zaradi starosti med nami ne čutim. Nasprotno, odnosi so zelo dobri, tovariški.«

Povsod se srečujemo s problemi. Ali imate tudi v centru kakšne probleme?

ZSMS — delovne skupnosti za kadmrovske in splošne zadeve ter informiranje, članica delegacije za samoupravno interesno skupnost za kulturo v svoji delovni skupnosti.

Zdenka dela v centru za proučevanje samoupravljanja in informiranja kot korespondent.

Kot sem ališala, vaša OO ZSMS ni aktivna. Kaj meni ti o tem?

»Naša OO ZSMS sploh ne deluje. Prvo sejo smo še imeli, potem pa je vse zamrlo. Kot da ne bi bilo mladih v delovni skupnosti. Največji vzrok za to je, da predsedstvo osnovne organizacije ni aktivno. Zaradi neaktivnosti v osnovni organizaciji je težko delovati na nivoju Železarn. Menim, da bi morali pregledati kadmrovsko zasedbo vodstva osnovne organizacije in končno začeti z aktivnim delom.«

Pa ste že kaj začeli, da bi spodbudili mlade k delu v osnovni organizaciji?

»Seveda smo. Nekajkrat smo izdali posebne informacije, v katerih smo skušali člane osnovne organizacije seznaniti z aktualnimi družbenopolitičnimi dogajanjmi, vendar odziva na informacije ni bilo, zato tudi ne vemo, če so bile sploh brane.«

MLADI O »MLADINI«

V mladinski poletni politični šoli v Viktrah je bila tudi organizirana okrogla miza na temo: Problematika tednika Mladina. Razprava je bila, kakor je na to temo že v navadi, neprijetna in vse preje kot uspešna.

Vsa vesoljna mlada Slovenija neprestano opozarja na to, da tednik Mladina ni tisto, kar bi moral biti, daje pripombe in priporočila, kaj in kako, bi bilo lahko bolje, vse to pa naleti na gluha ušesa najodgovornejših sodelavcev Mladine. Razumeli bi, da se takšna polemika okrog vsebine in razširjanja dopisniške mreže pojavi na enem posvetu, kot na primer v tej šoli, vendar se to pojavlja že več kot leto dni na različnih koncih in krajih. Mladi od okroglih miz odhajamo razočarani, saj se uredništvo noče, ali pa ne more potruditi, da bi razgovor potekal na nekem strpnem nivoju. Vsaka kritika jih takoj vznemiri, rekoč, da je le-ta neupravičena, z utemeljitvijo, da Mladine ne beremo dovolj, da se nočemo nič potruditi, da bi jo bolje razumeli, da ne deluje dopisniška mreža, da ne delujejo ustrezni občinski organi, skratka vsa krivda je na strani mladinskih organizacij, njenih članov in njihovega nedela.

Pri tem se nam postavlja vprašanje, kdo zaradi koga obstoji, kajti po njihovem je uredništvo tednika Mladina usposobljeno, zelo delovno, da več ne morejo narediti. Skratka oni so povsem na mestu, spremeni pa se moramo vsi mladi in malo manj mladi v Sloveniji.

T. Tancar

OBISKI V MLADINSKIH DELOVNIH BRIGADAH JESENIŠKE OBČINE

Občinska konferenca ZSMS Jesenice je v stalnih stikih z mladinskimi delovnimi brigadami na mladinskih delovnih akcijah. Že na seji sekretariata medobčinskega sveta ZSMS za Gorenjsko je bil sprejet sklep, da se vsaj enkrat (tudi zaradi stroškov) obiščejo mladinske delovne brigade.

Tako sta predstavnici OK ZSMS Jesenice — sekretarka Nevenka Juvan in podpredsednica Pavla Klinar ter predstavnik OK ZSMS Radovljica — brigadir Zdravko Novak v četrtek, 13. avgusta, obiskali pionirsko delovno brigado KOKRSKI ODRED v Slovenskih goricah — Dornova pri Ptujju.

Razporejen v brigadi je dobro, razen nekaj težav z zdravjem. Pionirji se na akciji dobro počutijo, zadovoljni so z mentorji in vodstvom akcije in obratno. Pionirska delovna brigada dela polovičen delovni čas, tako, da imajo dosti časa za interesne aktivnosti.

Da so pri delu pridni dokazujejo preko 120 % dosežena delovna norma. V tem času pa so izdali že en bilten in šest stenskih časopisov. Naučili so se brigadirskih pesmi, tako, da je v naselju vedno živahno. Predvidoma se bodo pionirji vrnili z akcije to soboto, 29. avgusta, popoldan.

Predstavnika koordinacijskega sveta ZSMS Železarn Jesenice — Zvone Kovačič in Ana Pagon ter Nevenka Juvan — sekretarka OK ZSMS Jesenice, pa so obiskali brigadirje Jeseniško-bohinjskega odreda v oddaljenem Baru v Črni gori. Obisk je potekal od 16. do 19. avgusta.

MDB Jeseniško-bohinjski odred oz. brigadirji v Baru delajo v dokaj težkih pogojih dela, saj je dosežala temperatura v prvi dekadi do 45 stop. Celzija, delo na trasi pa sodi od četrte do pete kategorije.

Kljub temu pa dosegajo 145 % norme in so na drugem mestu med petimi brigadami, ki so še na tej

»V našem centru so največji problemi s kadri. Že nekaj mesecev (od spomladi) delamo s precej manj delavci kot prej. Pri tem pa se obseg dela ni zmanjšal. Vse to zahteva še večjo sodelovanje in tovarištvo med nami. V mesecu maju smo se tudi preselili v svetlejšo in večje prostore, kar nam tudi omogoča boljše delo.«

Danes veliko govorimo o nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju delavcev. Kot sem v uvodu zapisala, se tudi ti nadalje izobražuješ na višji šoli.

»Nadaljnje izobraževanje in usposabljanje delavcev je potrebno. Mislim, da Železarna nudi dovolj možnosti in ugodnosti za to. Veliko je pri nas delavcev, ki nimajo šolske izobrazbe ali imajo samo osnovno šolo.

Ob delu tudi sama študiram na višji upravni šoli — smer organizacije obveščanja in letos upam da bom končala. V ta študij sem se vključila na predlog vodstva centra in bom po končanem študiju lahko opravljala ustrezne naloge na centru.«

Zdenka, imaš veliko funkcij, kaj delaš v prostem času, ki ti ga zelo malo ostane, saj se ukvarjaš še z družino.

»Pri opravljanju nekaterih izmed naštetih funkcij me ovirajo predvsem študijske obveznosti, malo pa tudi gospodinjstva dela. Svoj prosti čas pa večinoma izkoristim za delo na vrtu in pri dozidavi hiše.«

Zdenki želimo, da bi letos zaključila višjo šolo in da bi njihova osnovna organizacija ZSMS resnično živela, kot pravi in želi Zdenka.

zvezni delovni akciji. Prav na dan obiska (17. avgusta) so bili prvi dosegjeni rezultati na trasi.

Zal pa so imeli smolo ravno na udarni dan (v soboto, 15. avgusta), ko je bilo kar 12 brigadirjev v bolniški. Vzroki poškodb so bili: poškodbe pri delu na trasi in zastrupitve z »doručkom« — vendar se je stanje že izboljšalo in so tudi brigadirji že pri »boljšem zdravju«. Akcija v Baru se zaključuje v četrtek, 27. avgusta, tako, da naše brigadirje pričakujemo že v petek ali soboto na Jesenicah.

V petek, 21. avgusta, pa je bil opravljen obisk pri mladinski delovni brigadi Jože Gregorčič-Gorenjc na delovni akciji KRAS '81. Brigadirje so obiskali Ludvik Ambrož, predstavnik občinskega odbora ZZB NOV Jesenice, Jani Gregorič in Nevenka Juvan s strani OK ZSMS Jesenice.

Brigadirji na Krasu so »osamljeniki«, namreč, v tej izmeni bi morala sodelovati še brigada iz OK ZSMS Ljubljana-Siška, vendar jih ni. Poleg naših pa so v naselju še pripadniki JLA, ki delajo na zelo težki trasi pri izkopu jarka za vodovod.

Brigadirji se na akciji odlično počutijo, zlasti pohvalijo hrano, za katero skrbijo »dobra mama kuharica«. Prehrana na ostalih dveh akcijah je bistveno slabša.

Kljub temu, da naši nimajo brigade, s katero bi tekmovali, pa zato niso nič manj prizadevni. Na trasi dosegajo normo okoli 130 %, izdali so že dva biltena, več stenskih časopisov, pripravljajo brigadne večere, taborne ognje in športna srečanja. Težavnostna stopnja terena je od 3. do 4. kategorije (kamenje). V glavnem delajo brigadirji na zaključnih delih, to je: zasipanje jarkov, planiranje in čiščenje trase. Vrnili pa se bodo v nedeljo, 30. avgusta.

Vsi brigadirji pozdravljajo svoje domače, prijatelje in sodelavce.

MLADINSKA POLETNA POLITIČNA ŠOLA

V soboto, 22. avgusta, se je v Viktrah pri Ljubljani končala šestdnevna mladinska poletna politična šola, katere se je udeležilo 436 najaktivnejših mladincev iz vse Slovenije, med njimi tudi pet iz jeseniške občine.

Program šole je bil zasnovan precej pestro in zahtevno: delovni dnevi so obsegali najprej delo v osmih skupinah, ki so se ukvarjale z aktualnimi problemi, poleg tega pa so bila vsak dan še plenarna zasedanja, na katerih so slušatelji z uglednimi družbenopolitičnimi delavci razpravljali o različnih temah: od jugoslovanske gospodarske politike, mednarodnih odnosov pa do nacionalnega vprašanja v zvezi z dogodki na Kosovem.

Predavanja so bila zanimiva, vendar je bilo opaziti, da so občinske konference ZSMS poslale nepripravljene ali premalo razgledane udeležence. Le-ti so se pritoževali, da ne razumejo predavateljev in tako ne morejo sodelovati v razpravi. In kje bi za to iskali krivca? V

udeležencih, v občinskih konferencah ali mogoče v RK ZSMS, ki ni poslala dovolj gradiva?

Poleg samega dela pa je bilo v šoli poskrbljeno tudi za sprostitev in razvedrilo udeležencev. Organizirali so športno popoldne, kulturni večer z gostoma Janijem Kovačičem in Markom Brecljem, ter zabavni večer s plesom, ki pa se žal ni končal tako kot bi moral.

Cilj letošnje mladinske poletne politične šole je bil predvsem v tem, da vsem udeležencem da osnovna znanja oz. jim ga dopolni, da bodo z njim lahko popestrili in vodili delo v svojih osnovnih organizacijah. Ali je bil ta cilj dosežen, to se bo pokazalo šele čez nekaj časa, na vsak način pa lahko rečemo, da so mladi v šoli zvedeli veliko novega in zanimivega. Med vsakim delom, pa se pojavljajo napake in pomanjkljivosti. Tako je bilo tudi letos. Zal pa so to že napake, ki se ponavljajo iz leta v leto in bi jih morali analizirati in odpraviti.

T. T.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

RADIOLOŠKO-BIOLOŠKO-KEMIČNA ZAŠČITA

Za zaščito dihalnih organov poškodovanih ljudi in tistih, ki opravljajo posebne naloge, moramo imeti sredstva, ki bodo omogočila: preskrbo poškodovanih in kontaminiranih ljudi; delo v razmerah visoke koncentracije BSt, ko je potrebna popolna izolacija iz zunanjega okolja in uporabo sredstev za zveze, kjer se le te vzdržujejo z glasom.

Drugi deli telesa so manj občutljivi na vpliv kontaminacije. Hujše posledice lahko povzroči kapljicna in aerosolna kontaminacija nekaterih vrst BSt, radiacijska kontaminacija pa lahko povzroči hujše posledice samo pri daljšem bivanju na kontaminiranem zemljišču. Zaradi tega moramo vsem delovnim ljudem, ki ne smejo ali ne morejo prekiniti proizvodnega procesa ali ki morajo nadaljevati izpolnjevanje nalog tudi v razmerah RBK kontaminacije (enote in štabi za civilno zaščito, zdravstvena služba, službe in organizacije, ki se angažirajo pri JKB kontroli in pri sanaciji posledic JKB udara, organi za vzdrževanje reda in varnosti itd.), zagotoviti takšno zaščito telesa, ki bo omogočila zaščito za čas, nujen za izpolnjevanje nalog na kontaminiranem zemljišču. To dosežemo v glavnem s kombinacijo iz impregniranega ali gumiranega platna in z drugo opremo iz gume in plastičnih snovi.

Izboljšanje zaščitnih lastnosti obleke (izbira surovin in tkanin, impregnacija) in obutve pomeni zelo ugodno rešitev za zaščito telesa, v poštev pa pride za vse organe in organizacije. Zaradi tega je treba poleg usmeritve znanstvenih raziskovanj v tej smeri uporabljati tudi obstoječe možnosti, kot je impregnacija z raznimi spreji, lanenimi olji itd.

Velik pomen pri zaščiti telesa imajo priročna in krajevna sredstva, zaradi tega pa je treba vse prebivalstvo poučevati in navajati, da bi jih uporabljalo.

Kolektivna zaščita: Ta zaščita prebivalstva ima poseben pomen in je na področju zaščite ljudi težljna, zato pomeni temelj zaščite v urbaniziranem okolju. Doseže se z izgraditvijo in ureditvijo zaklonišč ustreznega namena (dopolnilne, osnovne in močnejše zaščite) ter z izvajanjem drugih urbanistično-tehničnih ukrepov. Odvisni od uporabnika in vrste stanovanjskega naselja, moramo zgraditi ali prilagoditi objekte za javna zaklonišča, zaklonišča v stanovanjskih hišah (blokih), delovnih in drugih organizacijah. Glede velikosti — zmogljivosti pri projektiranju in graditvi se mora zagotoviti tudi ustrezna odpornost, ki za zaklonišča dopolnilne zaščite ne sme biti manjša od 0,5 kp/kv. cm, za zaklonišča osnovne zaščite 1–3 kp/kv. cm, zaklonišča močnejše zaščite pa morajo prenesti direkten zadetek klasične letalske bombe najmanj 300 kg. Vsa zaklonišča morajo biti opremljena s tipiziranimi ali iz priročnega materiala zgrajenimi filtroventilacijskimi napravami za RBK zaščito ter z drugimi sredstvi in napeljavami, ki zagotavljajo življenje v zakloniščih dalj časa.

Razen specialno urejenih zaklonišč za kolektivno zaščito je treba usposobiti tudi vse druge objekte, primerne za zaklanjanje (kleti, podzemeljske garaže in podobno) ter zaklone.

ZAŠČITA ŽIVALI:

Zaščita domačih živali v razmerah dolgotrajne vojne ima poseben pomen. Pri zaščiti se mora zagotoviti učinkovita zaščita živali ter virov hrane in zaščita živali za delo.

Živali za delo se ščitijo s tipiziranimi in priročnimi sredstvi za zaščito dihalnih organov in s priročnimi sredstvi za zaščito drugih delov telesa.

Za zaščito drugih živali, zlasti velike živine, je treba uporabljati krajevna in priročna sredstva. V okviru gospodinjstva in kmetijskih organizacij je treba usposobiti objekte, v katerih se hranijo živali (hlevi in drugo) za zaščito pred RBK kontaminacijo. Kjer so možnosti, je treba živali zaščititi s pravočasno evakuacijo na manj ogrožena območja.

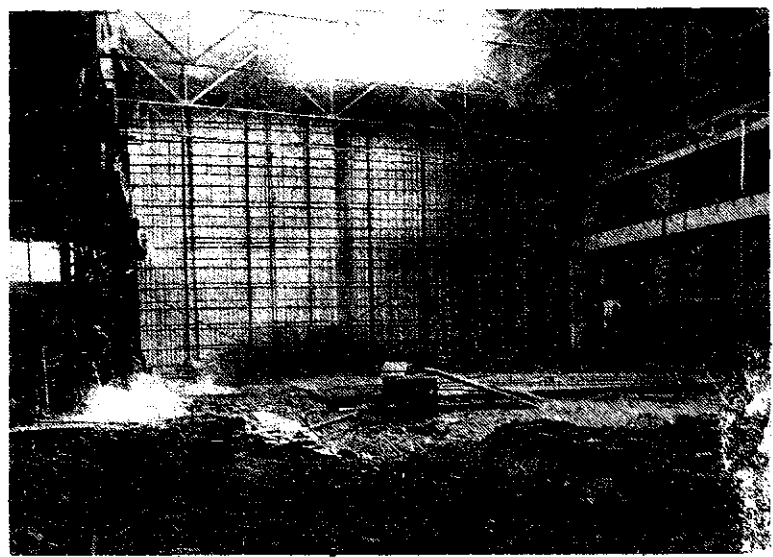
Da bi se zaščita živali izvajala čim učinkoviteje, moramo prebivalstvo, ki ima živino, poučiti, da bi ukrepalo za zaščito živali.

ZAŠČITA MATERIALNIH DOBRIN:

Materialne dobrine ščitimo pred primarnimi učinki jedrske eksplozije in pred kontaminacijo.

Osnovna zaščita pred primarnim učinkom je razpršena lokacija (disperzija) materialnih dobrin, zlasti pa rezerv in zaklanjanje le teh v primerne objekte. Kjer je možno, jih moramo zaklanjati v podzemeljske objekte, zaščiti pred kontaminacijo pa mora sloneti tudi na posebnih ukrepih (pokrivanje, primerno pakiranje, embalaža itd.).

Nadaljevanje

Gradnja podaljška strojne delavnice na Javorniku (Foto I. Kučina)

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz dveh temeljnih organizacij in treh delovnih skupnosti prejeli 30 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Razprave so se nanašale na poslovanje v prvem polletju, v SDS delovnih skupnosti pa tudi na pravilnik o uvedbi premakljivega delovnega časa.

Iz temeljne organizacije TRANSPORT smo prejeli dva zapisnika, in sicer vodstva TOZD in promet in vleka I. Obe SDS sta obravnavali ocenjevanje delovne uspešnosti in izvolili nove delegate za ocenjevanje.

SDS vodstvo TOZD, samski domovi, restavracija Železarne in kantine ter čajne kuhinje so obravnavale polletno poslovno poročilo Železarne in temeljne organizacije ter tekočo problematiko. SDS vodstvo TOZD in samski domovi, ki sta imeli skupen sestanek, sta v razpravi okrog polletnega poročila predvsem poudarili, da je treba čimprej urediti ceno toplega obroka za delovne skupnosti, opozorili pa so tudi, da je drobn inventar v kantinah (kot so krožniki in podobno) slabe kvalitete in je moč ugotoviti velik lom. Poudarili so, naj bolezensko odsotnost koristi le tisti, ki je res bolan, pospešiti pa je treba tudi adaptacijo kadrovskega doma, ker stanovalci žive v res slabih pogojih. SDS restavracija Železarne je ob obravnavi polletnega poročila predvsem izpostavila še nadaljnje varčevanje z energijo, poudarili so, da je treba še naprej stremeti za boljše in kvalitetnejšo nabavo artiklov (hrana, pijača), nujno potrebno pa je urediti tudi kadrovsko problematiko, predvsem strežbi. Tudi tu je dosti odhodkov zaradi nadur. Glede na čas letnih dopustov je SDS sklenila, da bodo delavci po potrebi delali tudi preko svojega rednega delovnega časa. SDS kantine in čajne kuhinje je prav tako najprej obravnavala poslovno poročilo za prvih šest mesecev in pripomnila, da je treba urediti plačilo toplega obroka za delovne skupnosti. Menili so, da z 19.00 din ne morejo pokriti stroškov toplega obroka in zato obstaja bojazen, da bi v devetmesečnem poslovanju prikazali izgubo. Ugotovili so tudi, da so narasli materialni stroški, zato so opozorili na varčno uporabo drobnega inventarja in zaščitnih sredstev. V nadaljevanju so člani SDS opozorili tudi na problem prevoza hrane po kantinah, ker je na razpolago le en kombi. Ta problem je treba čimprej urediti. Poudarili so, da se bodo v kuhinjah še naprej prizadevali, da bodo delavcem zagotovili kvaliteten topli obrok, pri tem pa opozorili, da trg ne zagotavlja vedno kvalitetnih surovin. Opozorili so, da so kantine zadolžene, da za nočno in popoldansko izmenno zagotovijo hrano iz kuhinje, kjer jo naročijo do 18. ure. SDS je opozorila tudi na nekatere govorice, da je inšpekcijska služba izločila iz prometa določene artikole. Ugotovila je, da govorice niso resnične, ker na vodstvu TOZD razpolagajo z izvidi artiklov, ki so bili poslani v analizo. Poudarili so, da takih govoric ni potrebno širiti in da lahko vsakdo dobi izvide na vodstvu TOZD.

Iz delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve smo prejeli zapisnike SDS prodajni sektor, nabava 1, 2 in 3, računovodstva stroškov in uspeha ter finance. SDS prodajni sektor na poslovno poročilo ni imel pripomb, več poudarka je bilo na delo v naslednjih šestih oziroma petih mesecih. Prodajni sektor bo vse aktivnosti usmeril k pridobivanju zadostnih naročil, tako po asortimentu kot kvaliteti, še več aktivnosti pa bo potrebno na področju deviznega povezovanja, saj je situacija na tem področju in v tem trenutku bolj kritična kot pa sama naročila. Pridobivanje deviz preko samoupravnih sporazumov s kupci je toliko bolj pomembno zato, ker na področju izvoza, zlasti na konvertibilno področje, ne moremo pričakovati bistvenega povečanja. SDS nabava 1, 2 in 3 na poslovno poročilo za prvih šest mesecev tega leta niso imele pripomb. Prav tako ne tudi SDS računovodstvo stroškov in uspehov. Omenjena SDS je poleg obravnave polletnega poslovnega poročila obravnavala tudi predlog za uvedbo premakljivega delovnega časa in se s predlaganim sistemom strinjala s pripombo, da se uvede takoj v celotnem oddelku, ko bodo montirane ure za evidentiranje prisotnosti (odderek je namreč dislociran po vsej Železarni). SDS finance so ob obravnavi polletnega poslovnega poročila pripomnili, da je še naprej treba stremeti za boljše delom in večjo disciplino. SDS je tudi soglašala s sistemom premakljivega delovnega časa s pripombo, naj se uvede v vseh delovnih skupnostih.

V delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje so imele sestanek SDS kadrovskega sektorja, odderek za zdravstveno in socialno varstvo, splošna varnostna služba. SDS kadrovskega sektorja je k polletnemu poslovnemu poročilu sprejel vrsto pripomb. Menili so, da so vzroki za doseganje takih rezultatov, kot so prikazani v poročilu, v precejšnji meri odvisni od kadra. Na težave, s katerimi se kadeer srečuje, je kadrovskega sektorja opozoril v raznih študijah in analizah, vendar pa je ugotovljeno, da se v zvezi z ugotovitvami o problemih zelo malo ukrepa. Zato je potrebno, da v bodoče vse vodilne in vodstvene strukture bolj upoštevajo mnenja strokovnih služb, delavci kadrovskega sektorja pa morajo biti pri uresničevanju zaključkov bolj agresivni. Nadalje so menili, da pomanjkanje delavcev in fluktuacijo pogosto nepravilne razvojne posledice okolice, saj delovne organizacije in privatniki v občini prevzemajo usposobljene delavce s stanovanji, zato je potrebno, da se v občini določi pomen metalurgije in ustrezno uredi tudi nagajevanje. Pripomnili so, da morajo odgovorni delavci v temeljnih organizacijah pokazati več zanimanja za ureditev delovnih pogojev in v direktnih kontaktih (razgovorih) med vodstvom ter delavci v neposredni proizvodnji reševati perečo problematiko. Ugotovili pa so tudi, da še vedno prepočasno rešujemo ustrezno zaposlovanje invalidov in odhajanje v invalidski pokoj delavcev, ki ne morajo več delati, zato je potrebno, da vodstva z ustreznimi organizacijskimi spremembami to hitreje izvajajo. Pod tekočo problematiko pa je SDS ugotovila, da delavci kadrovskega sektorja pri kontaktiranju z delavci v neposredni proizvodnji ugotavljajo določene nepravilnosti pri novem načinu delitve malic, zato so menili, da je

potrebna poglobljena raziskava tega problema, predno se bo to izvajalo naprej. SDS odderek za zdravstveno in socialno varstvo so na svojem sestanku obravnavala polletno poročilo, organizacijo zdravstvene službe v Železarni in tekočo problematiko. Pod prvo točko je v zvezi s porastom bolezenske odsotnosti predlagala, naj se organizira pogovor s kurativnimi zdravniki in predstavniki Železarne, okrepiti je treba delo zdravstvenih delavcev na terenu (ugotovljeno je bilo, da je so razmerno veliko obolenj posledica neurejenih socialnih razmer, ki jih moramo reševati sproti in ne šele, ko je prepozno). Menili so tudi, da je potreba po stacionariju nujna, saj bi delavci, ki resnično potrebujejo nego in zlasti urejeno prehrano, imeli zagotovljene osnovne principe življenja, medtem ko bi se ostali izogibali bolezenskega staleža. V primeru, da stacionarij ni možno organizirati, pa je potrebno, da se v TOZD Družbena prehrana organizira dietna prehrana, v samskih domovih pa sobe za bolne in ustrezne kadeer, ki bi zanje skrbel. SDS je tudi menila, da bi bolezensko odsotnost do neke meje lahko tudi znižali, če bi razporejali delavce na ustrezno mesto. Predpogoj za to pa je, da najprej izdelamo opise del in nalog glede na ekološke pogoje, fizične in psihične obremenitve in temu ustrezno tudi prilagodimo zdravstvene in psihološke preglede delavcev ob sprejemu v Železarno. Pri obravnavi organizacije zdravstvenega varstva delavcev v Železarni je SDS ugotovila, da se z njo lahko marsikje pohvalimo, vendar pa bi se delo še lahko izboljšalo. Zlasti je pomembna organizacija prve pomoči, pri kateri v zadnjih letih nismo dosegli kvalitativnih premikov. Zato je potrebno izdelati koncept organizacije nujne prve pomoči ob upoštevanju boljše organiziranosti zdravstvenega kadra, stabilizacijskih ukrepov in tesnejše povezave s poklicno gasilsko in reševalno četo Železarne (rešilni avto) in zdravniški ambulante Železarne. Ob koncu pa je SDS obravnavala še problematiko koriščenja letnih dopustov na rešilnih postajah. Zaradi pomanjkanja zdravstvenih delavcev na rešilnih postajah in koriščenja letnih dopustov, je bilo treba v mesecu juliju rešilno postajo HVŽ zapreti na nočni izmeni, kar se nadaljuje tudi v tem mesecu. SDS varnostna služba je pod prvo točko obravnavala uvedbo premakljivega delovnega časa. Nekateri člani SDS so menili, da bi uvedba tega sistema preveč obremenjevala delavce SVS glede na odsotnost z doma, varstva otrok, prehrano in njihovo invalidnost. SDS je ob koncu razprave poudarila, da zaposleni vse preveč poudarjajo svoje osebne interese nasproti delovnim dolžnostim in pravicam, katere jim nalaga zakon o združenem delu. Predlog o uvedbi novega delovnega časa je ostal nesprejet, čeprav se bo na prostovoljni bazi prešlo z mesecem septembrom na poiskusno uvedbo na vratarstkih mestih glavna pisarna, glavni vhod Bela, kamnolom Trebež in samski dom Bela. V nadaljevanju je bila SDS seznanjena z ukrepi za izboljšanje delovne discipline v Železarni in ugotovila, da so določene stvari že izboljšale, problematičen je le še srednji kadeer – delovnoje in asistenti. Na polletno poslovno poročilo SDS ni imela pripomb, pod tekočo problematiko pa so najprej opozorili na nered po vratarstkih (nesnaga prostorov, slabo hranjenje dokumentacije, nedovoljeno zadrževanje ljudi po vratarstkih – znanci, sorodniki). Menili so tudi, da bi bilo potrebno poostriži kontrolo nad pregledom vozil dežurnih delavcev vzdrževanja. Pripombe pa so bile tudi na nošenje službene uniforme, saj nekateri uniformo kombinirajo s civilno obleko, poleg tega pa je treba nositi na vidnem mestu tudi značko. V nadaljevanju je SDS ugotovila, da je bilo v preteklem mesecu veliko dopustniške odsotnosti, zato se je tudi število nadurnega dela povečalo in se je povzpelo na preko 2.600 ur. Sredstva za naložbe so se zelo zmanjšala, vendar pa bi bilo potrebno za to službo nabaviti nov kmetijski vratarstka, dva UKV aparata, dodatno vozilo za kontrolo ter nove obleke. Skupna naložba bi znašala približno 700.000 – din. Ugotovili pa so tudi, da se ponovno pripravlja predlog o prekatgorizaciji po delovnih mestih v tej službi.

Največ zapisnikov smo prejeli iz delovne skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje. Sestanke so imele SDS odderek za ekonomske analize in planiranje, odderek za organizacijo dela, OSĐCN, energetsko gospodarstvo, raziskovalni odderek, kontrola kvalitete, mehanska preizkuševalnica, mehanična delavnica, glavni laboratorij, laboratorij jeklarne, tehnološki laboratorij, priprava vzorcev, kemijski laboratorij Bela, OID, operativna izgradnja, odderek za operativno planiranje. SDS odderek za ekonomske analize in planiranje je obravnaval poleg poslovnega poročila še dopolnila k samoupravnim sporazumom o temeljnih planov SIS materialne proizvodnje za to srednjeročno obdobje, samoupravni sporazum o ustanovitvi zdravstvene skupnosti občine Jesenice, pravilnik o uvedbi premakljivega delovnega časa ter vpliv dela oddelka na izboljšanje rezultatov Železarne. Na prvi dve zadevi SDS ni imela pripomb. Ugotovila je, da predloga samoupravnega sporazuma o ustanovitvi zdravstvene skupnosti občine Jesenice ne more sprejeti, ker ni ustrezne razlage oziroma vsebinskega pojasnila. SDS je predlagala, da se na premakljiv delovni čas preide s 1. septembrom. V nadaljevanju so obravnavali še možnosti večjega vpliva svojega dela na poslovne rezultate in sprejeli tudi sklep, da se prične z evidentiranjem vseh delovnih nalog po urah. SDS odderek za organizacijo dela na uvedbo novega delovnega časa ni imela pripomb, poslovno poročilo za prvih šest mesecev pa je potrdila s pripombo, kako se prodaja povezuje s kupci zaradi deviznega povezovanja. Samo z direktnim izvozom bomo na tem področju premalo uspešni. Tudi ta SDS se ni strinjala s samoupravnim sporazumom o ustanovitvi zdravstvene skupnosti v naši občini, ker ni razlage ustrezne strokovne službe, iz gradiva pa tudi ni razvidno, kaj to pomeni finančno, operativno in kaj se bo s tem pridobilo. SDS OSĐCN je poslovno poročilo sprejela brez pripomb, na pravilnik o uvedbi premakljivega delovnega časa pa so člani SDS posredovali nekaj problemov, ki zadevajo vpisovanje povratka pri vratarjih, ki so povezani s problemi in časovno razporeditvijo snemanj v različnih TOZD, sestankih SDS in vodij oddelkov glede na to, ker je del oddelka lociran na Javorniku. Naslednje vprašanje se nanaša na dvom v pravico vodje oddelka za predpisovanje obvezne prisotnosti med 6. in 8. uro. Odgovor je bil podan že na sestanku, in sicer, da se to lahko

zgodí v zvezi z delom, ne pa kot trajna oblika obveznega delovnega časa. Poleg tega je SDS ponovno opozorila na vrste v kantinah in poudarila, da bi morala TOZD Družbena prehrana urediti, da večjih nakupov brez izjem ne bi bilo več v času delitve malice. Podana pa je bila tudi zahteva, da je nujno treba rešiti problem regresiranja lokalnega prevoza, ker so zadnje podražitve vozovnic tako visoke, da stroški prevoza niso več zanemarljivi. SDS energetsko gospodarstvo je tako poslovno poročilo kot pravilnik o uvedbi novega delovnega časa sprejela brez pripomb. SDS raziskovalni odderek je polletno poslovno poročilo sprejela brez pripomb, pri obravnavi uvedbe novega delovnega časa pa so opozorili na nekaj problemov, ki se lahko pojavijo pri izvajanju tega sistema. Pripomnili so, naj bo maksimalno število delovnih ur v delavnici 12 in ne 10 kot je predvideno v navodilu. Nadoknadenje primanjkljaja ur mora biti organizirano v sporazumu z vodjem oddelka in vodjem proizvodnje laboratorijev. SDS se je strinjala, da nadurno delo praviloma odpade. V izjemnih primerih, ko je potrebna prisotnost delavcev RO v proizvodnji v popoldanskem ali nočnem času, pa mora vodja oddelka vnaprej planirati in zagotoviti pristaneke vodje delovne skupnosti za izredne nadure. Menili pa so tudi, naj se zaradi kontrole izhoda (zlasti v popoldanskem času) ura za žigosanje prestavi k vratarju. Ob koncu so se sklenili, naj se PDC prične izvajati s 1. septembrom. SDS kontrola kvalitete ni imela pripomb na nobeno točko dnevnega reda. SDS mehanska preizkuševalnica je obravnavala iste točke dnevnega reda, kot prej omenjene SDS in se z njim strinjala. V zvezi z izboljšanjem planskih obveznosti in izvoza je poudarila, da morajo biti vloženi vsi napor, da ne bi prišlo do izpada proizvodnje zaradi premajhne angažiranosti pri preizkušanju materiala. Delavci preizkuševalnice na Beli so ponovno poudarili, da je dostava preizkušancev kampanjska, kar ima za posledico zakasnitve pri preizkušanju in odpremi materiala. Že prej omenjena sporazuma in poslovno poročilo za prvo polletje je obravnavala tudi SDS mehanična delavnica. Oba sporazuma je sprejela, v zvezi s poslovnim poročilom pa je pripomnila, da še vedno ni opravljeno vse, da bi bili rezultati boljše, storilnost večja, stroški manjši. SDS glavni laboratorij je polletno poslovno poročilo, oba omenjena sporazuma in pravilnik o uvedbi premakljivega delovnega časa sprejela brez pripomb. Pri obravnavi poslovnega poročila je SDS laboratorij jeklarne menila, da bi jeklarna, za katero ta laboratorij izključno vrši analize, lahko s kvalitetnejšim odvzemom vzorcev pripomogla k boljšim analitičnim rezultatom in krajšim analitičnim časom, kar v končni fazi tudi prispeva h kvaliteti izdelave jekla. Oba omenjena sporazuma je sprejela brez pripomb. Enake točke dnevnega reda je na svoj sestanek uvrstila tudi SDS tehnološki laboratorij. Oba sporazuma je sprejela brez pripomb. Pri obravnavi polletnega poročila so izpostavili problem, da se vse premalo uveljavljajo reklamacije surovin. Mnenja so, da je popuščanja preveč, kar ima za posledico slabšo kvaliteto domačih izdelkov. Glede premakljivega delovnega časa so menili, da bo glede na več dislociranih oddelkov težko uveljaviti ta sistem, registriranje prisotnosti bi se moralo verjetno vršiti ročno z vpisovanjem na kartico s kemičnim svinčnikom.

Ob koncu pa je SDS tudi ugotovila, da letos še niso dobili zaščitnih sredstev (halje), razen tega pa bi morali nekateri analitični dobiti še posebna zaščitna sredstva. SDS priprava vzorcev je polletno poslovno poročilo sprejela s pripombo, naj se reklamacije s strani kemičnega oddelka skušajo tudi bolj uveljaviti in upoštevati. Oba sporazuma so sprejeli brez pripomb. Pod točko razno pa je SDS najprej opozorila, da je nujno treba urediti s strani obratovodstva glede izredno slabih prob na kvantometru. Če bi SM jeklarna in elektro jeklarna pošiljali boljše vzorce ustreznih dimenzij, bi bilo možno tudi analizo hitreje opraviti. SDS meni, da bi bilo potrebno zmanjšati administrativno delo, da bi ostalo več časa za pripravo preizkusov. Ne strinja se, da se vodja kemičnega oddelka pri oceni delovne uspešnosti priključi njihovem oddelku, pač pa predlagajo, da se njegova uspešnost ocenjuje in razporedi na celotni kemični odderek. SDS kem. laboratorij HVB je poleg poslovnega poročila za I. polletje, ki ga je sprejela brez pripomb, obravnavala še kadrovske problematiko in ugotovila, da kadrovska struktura še ni rešena dokončno. V juliju so odsotnosti reševali z urami v dobro, z nadurami in s pomočjo delavcev iz laboratorija v jeklarni. V avgustu naj bi porabili rezervne nadure. Poleg tega pa predstavlja bolezenska odsotnost analitika že problem izrabe letnega dopusta. Zagotoviti bo potrebno tudi zamenjavo analitika, ki se namerava zaradi boljših pogojev zaposliti v TOZD Jeklarna. Ob koncu pa je SDS ugotovila, da še vedno nima svojega telefonskega priključka, čeprav ji je bilo to obljubljeno ob priključitvi ATC (sedanja telefonska številka je deljena s paralelnim telefonom v trgalnici). SDS je zato prosila obratovodstvo, da predlaga pripravi dela remonte delavnice to rešitve. SDS OID je poslovno poročilo in pravilnik o premakljivem delovnem času sprejela brez pripomb. Polletno poslovno poročilo je obravnavala tudi SDS operativna izgradnja. V razpravi na poročilo je bilo poudarjeno, da je posebno važno, da pri montaži odpravevalne naprave ne kasnimo, zato je naloga sektorja novogradenj, da skribo za nemoteno izvajanje montaže. Menili so tudi, da se naložbe še vedno predolgo zaključujejo. Podprli so tudi sklepe odbora za gospodarstvo, da se čim več jekla predela prek kontiliva. SDS OPP je poslovno poročilo za prvo polletje sprejela s pripombo, da naprava za kontinuirno vlivanje gredic ni zadosti izkoriščena. Oba omenjena sporazuma je sprejela brez pripomb. SDS je imela pripombo na sestav novega telefonskega imenika in postavila vprašanje, ali ne bi bil lahko boljše prirejen, in sicer da bi posamezne TOZD in delovne skupnosti imele karakteristično številko, ostale pa po starem.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje Zdenka Vrtačnik

TOZD Jeklarna

3. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V soboto, 15. avgusta je ob 6.15 zjutraj namestnik predsednika delavskega sveta TOZD Jeklarna Karel Jančič sklical 3. redno sejo delavskega sveta. Najprej so delegati delavskega sveta ugotovili, da še vedno niso realizirani sklepi iz prve in druge seje delavskega sveta.

Lojze Kalan je poročal, da je s poslovnimi uspehi TOZD Jeklarna za prvo polletje 1981 seznanil vse vodje samoupravnih delovnih skupin, vendar razprava še ni povsem stekla.

TOZD Jeklarna bi v prvem polletju 1981 po družbenem planu morala izdelati 246.400 ton surovega jekla, od tega 158.200 ton SM jekla in 88.200 ton elektro jekla. Jeklarna družbenega plana ni dosegla in so izdelali le 227.012 ton surovega jekla, kar je 19.388 ton manj. Plan je bil

izpolnjen le 92,1 %. Delegate je seznanil z izvršitvijo plana po oddelkih in poudaril, da izpada ni moč več nadoknaditi, vendar pa je treba narediti vse, da bo plan surovega jekla v drugem polletju dosežen.

V nadaljevanju se je o poslovnem uspehu v prvem polletju poročala računovodkinja Mija Čop. TOZD Jeklarna je imela v prvem polletju nižje stroške v primerjavi s planiranimi za 74.810.629 din. Navzoče je seznanila tudi z odstopanji od planiranih stroškov po oddelkih in povedala, da je TOZD Jeklarna imela v celoti nižje stroške za 97.156.957 din.

SM Jeklarna je v prvem polletju planirala 88.200 ton surovega jekla, izdelala pa ga je 84.190,9 ton ali 95,45 %. V tem času je imela nižje stroške za 105.512.292 din. Naprava za kontinuirno vlivanje jekla je imela v prvem polletju višje stroške za 907.974 din, predelava talinskih odpadkov pa nižje stroške za 39.159,46 din, predvsem zaradi 9.060 ton izkopanega starega železa (svinj), ki so tem oddelku priznane kot proizvodnja.

Delegati so bili seznanjeni tudi s poročilom varstva pri delu o prvem polletju, ki ga je podal Franc Pintar. Delegati so pri tem ugotovili, da neposredni vodje dela ne odigrajo svoje vloge, ker novosprejeete delavce premalo poučijo o varnem in pravilnem delu.

Obavnavali so tudi analizo učinkovanja premijskega sistema in ugotovili, da rezultati dela še vedno niso dobri.

Na osnovi razprav na sestankih SDS so sklenili, da TOZD Jeklarna pristopa k samoupravnemu spora-

zumu o temeljih plana SIS za obdobje 1981–1985 in sprejema anekse k temu sporazumu za SIS za železniški in luški promet. Za podpisnika aneksov so pooblastili predsednika delavskega sveta Antona Albrehta. Delegati so na isti osnovi potrdili samoupravni sporazum o ustanovitvi občinske zdravstvene skupnosti Jesenice in pooblastili za podpisnico Ireno Vovk, ki je vodja delegacije TOZD Jeklarna za to skupnost. Obravnavali so tudi dopolnila k investicijskemu programu »naprava za vpihovanje CaSi« in k temu sprejeli ustrezne sklepe.

V nadaljevanju se je bil delavski svet seznanjen tudi s potrditvijo naložbe z 50/10 tonski žerjav, s predlogom ukinitve del žerjavovodij v pripravi priklad in s predlogom premakljivega delovnega časa za štiri sodelavke.

Delavski svet je ob sklepu potrdil ukrepe za izboljšanje stanja in delovnih rezultatov v TOZD Jeklarna, ki jih je posredoval izvršni odbor osnovne organizacije zveze sindikatov.

B. K.

Železarski globus

ČEŠKOSLOVAŠKA

Kaže, da je Češkoslovaška postala eden največjih dobaviteljev vročih valjarn v vzhodnoevropskih socialističnih državah. Doslej jih je dobavila že sedemindeset v več kot 25 različnih držav: v Sovjetsko zvezo, Bolgarijo, Romunijo, Madžarsko, Turčijo, Pakistan in Iran. Dva največja objekta sta bila naročena v železarni Vitkovice, in sicer za sovjetske železarne. Prva je valjarna debele pločevine z letno proizvodnjo 1,7 milij. ton, ki že obratuje v železarni Azovstal. Druga, ki jo sedaj montirajo v železarni V. I. Lenin, bo imela letno proizvodno zmogljivost 2,7 milij. ton in bo pričela obratovati leta 1982.

PLAVŽARJI V PRVEM POLLETJU 5000 TON NAD PLANOM

(Nadaljevanje s 1. strani)

pa so 115.580 ton in s tem presegli načrt za 16,7 %. Za izdelavo aglomerata so večinoma uporabljali uvoženo rudo in sicer okrog 75 %. V tem času so dobili tudi iz domačega rudnika Ljubija 14.028 ton sideritne rude v granulaciji, ki jo morajo drobiti za porabo v aglomeraciji. Pri tem pa je treba povedati, da je zmogljivost mlinov omejena, ravno tako pa je omejena možnost porabe v aglomeraciji tako s tehnološkega kot ekonomskega pogleda.

V prvem polletju so plavžarji glavnemu odjemalcu, cementarni Anhovo, odpremili 24.684 ton žlindre in s tem pogodbo v celoti izpolnili.

Plavžarji v svojem polletnem poslovnem poročilu navajajo, da je zaradi nekaterih dotrajanih naprav že ogroženo normalno delo. Posebno dotrajan je plavž 1, ki bo moral v marcu prihodnjega leta v remont. Čeprav so o tem že poročali naj še enkrat poudarimo, da so v sedanjih kampanjah obratovanja plavža 1 do konca julija izdelali 491.604 tone grodja. V vseh dosedanjih kampanjah obratovanja plavžev pa so dosegli od 250.000 do 350.000 ton grodja.

V temeljni organizaciji združenega dela Plavž je bilo poprečno v prvem polletju v delovnem razmerju 209 delavcev ali 12 manj kot v obravnavanem obdobju lani. Zadnji dan junija pa so imeli v delovnem razmerju 214 delavcev ali tri manj kot istega dne lani. Delovno razmerje je v prvem polletju sklenilo 14 delavcev ali dva več kot lani, prekinilo pa 12 ali eden manj kot v šestih mesecih 1980.

Skupne odsotnosti z dela so v prvem polletju zabeležili 18.177 %, kar je sicer 1,24 % nižja kot v istem času lani, vendar pa je za 1,12 % višja kot je bila v prvem polletju poprečna celotna odsotnost v Železarni. To pomeni, da je bilo poprečno dnevno odsotnih v TOZD 38 delavcev. Zaradi pomanjkanja rednih delavcev pa so imeli začasno zaposlenih na začetnih delih nekaj delavcev iz gradbenega podjetja Gradbinec.

V prvem polletju so imeli 16 poškodb pri delu ali šest več kot lani v šestih mesecih, zaradi česar je izpadlo 278 delovnih dni ali 40 dni manj kot lani, kar pomeni 17,3 dneva na poškodbo, medtem ko je lanske letoletni izpad na poškodbo znašal 31,8 dni. Med poškodbami, ki so bile lažje, značaja je bilo največ opeklin. Glede na porast poškodb v prvem polletju letos, v odnosu na enako obdobje lani, je TOZD Plavž takoj za TOZD Jeklarno.

V temeljni organizaciji združenega dela Plavž so v prvem polletju dosegli 7.230 milijonov dinarjev celotnega prihodka, kar je 8,4 % manj kot so za to obdobje načrtovali, vendar pa 46,8 % več kot v enakem obdobju lani. Družbeni plan blagovne proizvodnje so dosegli 93,2 %, od načrtovanih 214.110 ton so prodali 199.555 ton grodja. Skupna vrednost eksterne realizacije je bila 5.330 milijonov dinarjev, z doseženo poprečno prodajno ceno 26.708 din za tono ali 132 din več kot so načrtovali. Vrednostno pa je bila eksterne realizacija za 6,3 % nižja od načrtovane, vendar pa za 1.725,2 milij. dinarjev višja kot v enakem obdobju lani, čeprav so prodali 12.141 ton grodja več, katerega poprečna prodajna cena je bila 9.680 dinarjev nižja kakor letošnja.

Celotni materialni stroški, skupaj z amortizacijo in drugimi poslovnimi stroški so znašali 6.010,7 milij. din, kar je 9,2 % pod načrtovanimi ali 48,3 % več kot lani v obravnavanem obdobju.

V prvem polletju so dosegli 1.234 milij. din dohodka, kar je 96,8 % načrtovanega, vendar pa 39,9 % več kot enako obdobje lani. Obveznosti iz dohodka so znašale 534 milij. din, kar je 98,3 % predvidenih ali 43,4 % več kot lani v prvem polletju. Pri tem so se najbolj povečali prispevki in davki ter ostale obveznosti sprejete s samoupravnimi sporazumi ali določene z zakoni. Novo srednjerodno obdobje je prineslo tudi precejšnje spremembe pri financiranju splošne in skupne porabe. Največje povečanje je pri prispevkih za skupno porabo samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti (izobraževanje, raziskovanje), kjer se je spremenila osnova za izračun teh obveznosti, kar pa pomeni večji znesek za tovrstno porabo. Večji je tudi prispevek zdravstveni skupnosti, znatno večji kot lani pa je tudi davek republik. Po novem sistemskem zakonu o davkih, so zavezanci za plačilo poleg temeljnih organizacij tudi delovne skupnosti, spremenil pa se je tudi izračun davčne osnove tako, da je kljub nižji stopnji znesek davka večji. Povečala se je tudi obveznost za pokrivanje dela stroškov enostavne reprodukcije železniškega prometa. Tudi pri financiranju stanovanjske gradnje je nekaj novosti. Prispevke za solidarnostno gradnjo in gradnjo študentskih domov se pokriva kot

obveznost iz dohodka in ne več iz čistega dohodka.

Načrtovani čisti dohodek so v temeljni organizaciji dosegli le 95,7 % načrtovanega, vendar pa 37,3 % več kot v prvem polletju lani. V prvem polletju so plavžarji ustvarili 230.118 din dohodka na delavca ali 133,6 % več kot v prvem polletju lani. Čistega dohodka je bilo razporejenega na delavca 121.826 din ali 67,2 % več, doseženega čistega dohodka na delavca pa je bilo ustvarjenega 246,6 % več kot leto poprej. Za osebne dohodke in skupno porabo so na delavca razporedili 103.592 din ali 42,2 % več kot lani. Čisti osebni dohodek na delavca pa je znašal 11.528 din, oziroma 38,5 % več kot v šestih mesecih lanskega leta.

Del izplačanih osebnih dohodkov za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb je na delavca mesečno znašal 3.923 din ali 18,2 % več kot lani. Iz dohodka temeljne organizacije pa so za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb in za pogodbeno obveznost na delavca izplačali 39.749 din ali 94,2 % več kot v obravnavanem obdobju lani. Akumulacija z amortizacijo je bila v primerjavi s poprečno porabljenimi poslovnimi sredstvi za 5,9 % večja kot v enakem obdobju lani, poprečno porabljen poslovnih sredstev na delavca 38,8 %, poprečno porabljen osnovna sredstva na delavca 30,1 %, celotni prihodek v primerjavi s porabljenimi sredstvi za 1,3 % celotni prihodek v primerjavi s poprečno uporabljenimi obratnimi sredstvi za 34,4 %, celotni prihodek v primerjavi s planom za 16,6 %, dohodek v primerjavi s planom za 102,1 doseženi čisti dohodek v primerjavi s planom za 251,1 % in del čistega dohodka za osebne dohodke v primerjavi s planom osebnih dohodkov za 6,0 % večja kot v prvem polletju leta 1980.

KAZALCI USPEŠNOSTI POSLOVANJA V ŽELEZARNI

Zaradi lažjega primerjanja doseženih poslovnih rezultatov v posameznih temeljnih organizacijah, navajamo tudi kazalce poslovanja za delovno organizacijo kot celoto:

V Železarni je celotni prihodek na delavca znašal 145.495 din ali 56 % več kot v prvem polletju lani, medtem ko je akumulacija na delavca znašala 11.692 din ali šest odstotkov več kot lani, dohodek na delavca pa je znašal 195.577 din ali 49 % več kot v obravnavanem obdobju lani. Rast celotnega prihodka je večja od rasti dohodka, kar še vedno kaže na upadanje gospodarnosti, ker je namreč rast stroškov večja od rasti prihodkov. Vendar pa je v primerjavi s stanjem ob koncu lanskega leta to upadanje nekoliko manjše.

VPLIV STRUKTURE PRODANIH IZDELKOV NA DOSEŽENO REALIZACIJO V PRVEM POLLETJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

47,5 % ali 1.672,7 mio din več kot v obdobju januar-junij 1980. Ta realizacija je rezultat spremenjene strukture proizvodnje, (premkia v kvalitetnejši asortiment) dosežene prodajne cene ter prodane količine. Kljub temu, da so v letošnjem prvem polletju zaostali za 12.140 ton oziroma za 5,7 % za lanske leto. prodano količino, saj so smo se srečevali s problemom pomanjkanja vložnega materiala, pa sta za 8,5 % boljša struktura na nivoju Železarne ter višja prodajna cena v pozitivnem smislu vplivali na doseženo zunanjo realizacijo.

Če ne bi spremenili strukture proizvodnje bi bila realizacija v letošnjem prvem polletju na račun dviga cen le za 35,9 % višja od lanske leto. V primeru pa, da bi cene v obdobju januar-junij 1980 veljale tudi v letošnjem prvem polletju, bi kljub znižanju prodane količine za 5,7 % realizacija porasla za 2,3 %. Vzrok je v letošnji boljši strukturi proizvodnje.

Vpliv strukture in količine na realizacijo po posameznih TOZD pa je bil sledeč. Najbolj se je struktura proizvodnje izboljšala v TOZD Hladna valjarna Bela, saj je porasla za 24,3 %. Realizacija je bila za 3,3 % višja od lanske dosežene v prvem polletju tudi v primeru, da bi cene ostale nespremenjene, čeprav je bila izdelana količina za 15,7 % nižja. Tej TOZD po izboljšanju strukture sledi skladišče 38. Struktura je bila tu

Dohodek dosežen v primarjevi s poprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi (to je osnovnimi in obratnimi) je bil na delavca v primerjavi z lanskim polletjem za 9 % višji. To pomeni, da smo na enoto uporabljanih poslovnih sredstev ustvarili več dohodka kot lani, vendar moramo pri tem upoštevati učinek inflacije. Na delavca je bilo razporejenega 110.933 din čistega dohodka, prav toliko pa je bilo tudi doseženega čistega dohodka na delavca ali 38 % več kot lani, medtem ko je bil razporejeni čisti dohodek višji za 25 %. Akumulacija je v primerjavi z dohodkom padla iz 8,4 % dosežene v prvi polovici lanskega leta, na 6,0 % v letošnjem prvem polletju, akumulacija v primerjavi z razporejenim čistim dohodkom je padla za dva odstotka, akumulacija v primerjavi s čistim doseženim dohodkom pa je padla za 3,2 % v primerjavi z enakim obdobjem lani.

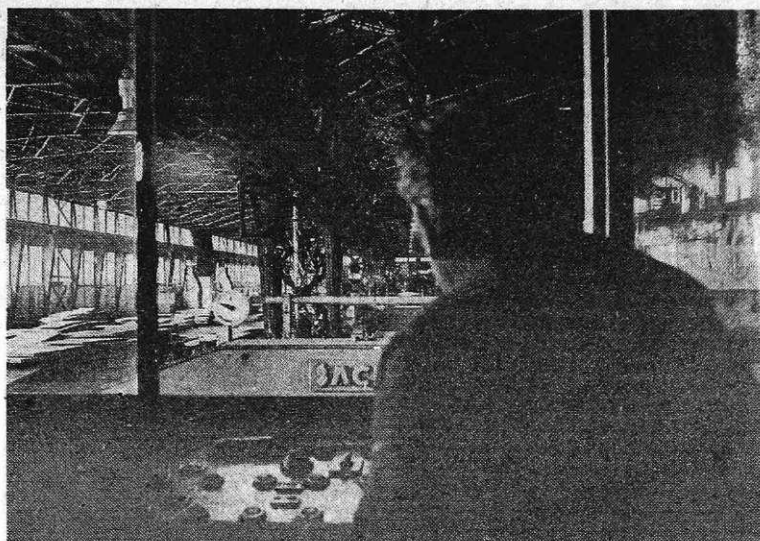
Razporejena sredstva za osebne dohodke in skupno porabo so v prvem polletju znašala 99.241 din na delavca ali 28 % več kot v obravnavanem obdobju lani. Čisti osebni dohodek na delavca je znašal 11.027 din ali 32 % več kot v šestih mesecih lani. Del izplačnega osebnega dohodka delavcev za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb je mesečno na delavca znašal 3.765 din ali 13 % več kot lani. Sredstva iz dohodka za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb in za pogodbeno obveznost pa so na delavca znašala 49.719 din ali 64 % več kot lani. Akumulacija z amortizacijo je bila v primerjavi s poprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi v prvem polletju za dva odstotka manjša. Poprečno porabljen poslovnih sredstev na delavca so znašala 1.754.226 din ali 38 % več kot lani, poprečno uporabljen osnovna sredstva so na delavca znašala 823.206 din ali 37 % več kot lani, celotni prihodek v primerjavi s porabljenimi sredstvi je bil za 1 % nižji kot lani kar pomeni, da smo za dinar ustvarjenega celotnega prihodka porabili nekoliko več sredstev (vsi stroški z amortizacijo). Celotni prihodek pa je v primerjavi s poprečno porabljenimi obratnimi sredstvi za 12 % višji kot lani.

Kljub temu, da v prvem polletju v Železarni nismo uresničili načrtovanih obveznosti pa je bilo izpolnjevanje planiranega celotnega prihodka, dohodka in čistega dohodka boljše kot lani. Tako je bil celotni prihodek v primerjavi s planiranim dosežen 91,6 %, dohodek 96,8 % ali 21 % več kot lani, čisti dohodek v primerjavi s planiranim 95,7 % ali 24 % več kot lani in del čistega dohodka za osebni dohodek v primerjavi s planiranim osebnim dohodkom pa 97,2 % ali štiri odstotke več kot v prvem polletju lani.

boljša za 15,2 % v primerjavi s prvem polletjem lani, saj smo letos izdelovali samo pocinkane cestne ograje. Močno pa se je zmanjšala prodana količina tako, da je bila dosežena zunanja realizacija v obdobju januar-junij le 41,8 % lanske leto. če pa ne bi izboljšali strukture bi bila le 37,2 % lanske leto. Za 11,3 % je izboljšala svojo strukturo TOZD Valjarna debele pločevine, ki je kljub temu, da je večino lanskega prvega polletja delala na tri izmene, letos pa le na dve, lanske letoletno realizacijo presegla za 39,7 %. Ob nespremenjeni strukturi bi bilo zaradi dviga cen letošnje preseganje le 25,5 %.

Struktura v TOZD Žičarna se je izboljšala za 7,9 %. To je pozitivno vplivalo na letošnjo polletno realizacijo, ki je znašala 143 % lanske leto in bi bila ob nespremenjeni strukturi za 32,6 % večja kot v obdobju januar-junij 1980. V TOZD Valjarna žice in profilov smo v letošnjem prvem polletju izdelali enako količino kot lani, vendar smo zanj iztržili 54 % več kot v lanskem letu. Precej je k temu dvigu prispevala boljša struktura, ki je porasla za 5,4 %. Ob nespremenjeni strukturi bi realizacija porasla namesto dejanskih 54 % le 45,4 %, za 5 % pa bi bila višja od lanske letoletne, če bi prodajali po cenah doseženih v lanskem prvem polletju.

V TOZD Profilarna smo v letošnjem prvem polletju za izdelano količino zaostali za 25,7 %, strukturo

V Valjarni debele pločevine (Foto I. Kučina)

JUGOSLOVANSKO POSVETOVANJE VALJAVCEV

V organizaciji splošnega združenja črne metalurgije Jugoslavije in pod pokroviteljstvom metalurškega kombinata Smederevo bo od 15. do 16. oktobra letos šesto posvetovanje valjavcev.

Ta, že tradicionalni zbor valjavcev Jugoslavije, kot splošna jugoslovanska manifestacija, omogoča najširšemu krogu strokovnih delavcev, da medsebojno proučijo celovito problematiko izdelave tople in hladne valjanih profilov, pločevine in travkov, cevi, vlečenega jekla in žice, kovanih in ostalih izdelkov kot predpogoj za normalno in ekonomično izdelavo in predelavo jekla.

Posvetovanje mora sumirati in pokazati kaj je bilo doseženega na področju predelave od petega posvetovanja do danes. Kaj je bilo doseženega pri reševanju problemov, ki so bili takrat poudarjeni, koliko je napredovala tehnika in tehnologija na teh področjih. Odpreti pa mora tudi sedanje probleme in nakazati poti in možnosti za njihovo reševanje, smeri nadaljnjega razvoja tehnike in tehnologije tople in hladne predelave jekla.

Na dvodnevem srečanju bodo udeleženci, tako kot na dosedanjih, v medsebojnih stikih izmenjali koristna mišljenja in dosežene izkušnje in vzpostavili še trdnije zveze pri reševanju problematike izdelave gotovih jeklarskih izdelkov.

Da bodo ti cilji in naloge šestega posvetovanja jugoslovanskih valjavcev uresničene kaže že dejstvo, da je splošno združenje črne metalurgije Jugoslavije že doslej prejelo 37 referatov, ki jih je oblikovalo več kot osemdeset avtorjev. Najavljenih pa je tudi že veliko število udeležencev iz večine organizacij združenega dela, ki jih zajema splošno združenje črne metalurgije Jugoslavije.

Priprave na to posvetovanje vodi poseben organizacijski odbor pri splošnem združenju črne metalurgije, ki je tudi posredoval to informacijo.

V POČITNICAH V ŽELEZARNI POMAGAJO TUDI DIJAKI IN ŠTUDENTJE

Med šolskimi počitnicami daje naša železarna srednješolcem in študentom na izbiro dvojce: da se odločijo za prakso, ki je zahteva šolski program ali pa za počitniško delo. Za prakso dobe praktikanti nagrado, ki znaša glede na letnik od 1.711 do 2.738 dinarjev, za počitniško delo pa so nagrajeni kot ostali delavci začetniki.

Več je tistih, ki se odločijo za prakso in sicer so do začetka avgusta sprejeli 268, na počitniško delo pa

189 mladih. Na prakso jih je prišlo približno toliko kot prejšnja leta, študentom pa omogočijo, da jo predvsem glede na njihove izpitne roke, lahko opravijo tudi še v septembru.

Študenti imajo med svojim študijem največkrat obvezno prakso le enkrat. Če ima njihova šola za to program, se ga morajo držati. Vendar pa visoke šole teh programov običajno nimajo ali pa so zelo slabi, zato so jih naredili sami. Študente usmerijo v tako temeljno organizacijo, v kateri menijo, da bodo glede na svoj prihodnji poklic največ pridobili.

Razlika med prakso in počitniškim delom je v tem, da pri prvi delo bolj opazuje, spoznava več temeljnih organizacij, oziroma delovnih procesov, pri čemer se držijo programa, pri počitniškem delu pa opravlja naloge delavca začetnika običajno v eni temeljni organizaciji.

Na visokih šolah ima Železarna 59 stipendistov, ki pa so jih letos kar razočarali. Kljub temu, da vedo, da jim primanjkuje delavcev, da so potrkali na njihovo solidarnost, se temu niso kaj prida odzvali, prav tako tudi ne mladinskim delovnim akcijam v Železarni in počitniškemu delu.

Srednješolcem, čeprav niso njihovi stipendisti, v Železarni omogočijo, da opravijo obvezno prakso po programu in pod vodstvom inštruktorja, v počitniškem delu pa delovne naloge, ki ustrezajo poklicem za katere se izobražujejo. Tako bodo sli bodoči valjavci seveda v valjarno, kjer jim bodo poiskali ustrezne naloge.

V Železarni menijo, da je tudi počitniško delo pomembna praksa. Sicer pa je več primerov, da nekateri najprej opravijo prakso, nato pa nadaljujejo z delom, da še kaj zaslužijo.

VI.

VPLIV IZBOLJŠANE STRUKTURE PRODANEGA ASORTIMENTA NA REALIZACIJO V LETOŠNJEM PRVEM POLLETJU V PRIMERJAVI S PRVIM POLLETJEM LANI

TOZD	Železarna	Valj. bl. štekel	Valj. žice in prof.	Valj. deb. ploč.	HV Bela	HV Jesenice	Žičarna	Profilarna	Skl. 38	Jeklovlek	Elektrode	Žebjar na
ind. struk.	108,5	103,3	105,4	111,3	124,3	99,8	107,9	104,0	115,2	101,0	94,2	100,1

VABILO UPOKOJENCEM – NOVATORJEM ŽELEZARNE

Letos spomladi je minilo dvajset let od ustanovitve društva iznajditeljev in avtorjev tehničnih izboljšav v naši železarni. Na razširjeni seji, na kateri so bili tudi še živeči člani prvega odbora, je upravní odbor sprejel dva zelo pomembna sklepa.

Prvi je bil, da ustanovi nagrado Nikota Bernarda, katero bo društvo podeljvalo vsako leto. Za podelitev te nagrade bodo sestavljena posebna pravila, v katerih bo določen kriterij za podelitev le-te. Ta sklep je upravní odbor sprejel, da bi se pokojnemu Bernardu oddolžil za njegovo pionirsko delo pri uveljavljanju inovacijske dejavnosti v Železarni in za njegove zasluge pri organiziranju in vodenju društva v Železarni, kakor tudi za organizacijsko dejavnost v Sloveniji in Jugoslaviji. Niko Bernard je bil prvi in tudi dolgoletni predsednik jeseniškega društva, istočasno pa tudi avtor mnogih inovacij v Železarni.

Drugi sklep pa je bil, da se pri društvu ustanovi aktiv upokojenih delavcev Železarne, ki so bili aktivni novatorji in člani društva. Po evidenčnih listinah smo ugotovili, da uživa zaslužni pokoj več kot 80 avtorjev tehničnih izboljšav, med njimi so tudi nekateri nosilci pravice patenta. Namen ustanovitve aktiv upokojenih novatorjev je v glavnem ta, da se le-ti povežejo in po svojih močeh in sposobnostih še vedno sodelujejo v inovacijski aktivnosti Železarne.

Vsi ti upokojeni avtorji tehničnih izboljšav so vsa leta po osvojitvi dali ogromen delež le napredku naše železarne.

Novatorska dejavnost v Železarni se je začela takoj po osvoboditvi, saj smo imeli že v letu 1945 realiziranih 45 novatorskih predlogov. Res, da so bili le-ti bolj skromni, toda tudi začetek gospodarske obnove je bil pri nas tudi skromen. Toda ravno ti avtorji raznih izboljšav so v tistem času s svojimi predlogi marsikaj reševali, tudi obratovanje posameznih naprav. Zato je upravní odbor društva menil, da imajo ti nekdanji novatorji vso pravico, da uživajo danes del sedanjih sadov tehničnih inovacij. To se pravi, da uživajo sadove svojega minulega dela na področju tehnične inovacije.

Da pa bi aktiv lahko deloval, pa so nam potrebni določeni podatki, katerih pa danes še nimamo v celoti. Zato prosim posamezne avtorje-upokojence, da na dopisni karti

sporočijo: rojstne podatke, čas dela v Železarni, v kolikor se spomni, število vloženih predlogov tehničnih izboljšav in natančen naslov sedanjega bivanja.

Po naši evidenci so bili člani društva naslednji sedanji upokojenci: 1. Jože Bertoncelj, 2. Ivan Bucek, 3. Janko Bauman, 4. Edi Cenček, 5. Ciril Čop, 6. Ludvik Dolar, 7. Pavel Debeljak, 8. Jurij Dolenc, 9. Ivan Delavec, 10. Anton Dolenc, 11. Matko Fon, 12. Maks Gričar, 13. Franc Globočnik, 14. Janez Gmajnar, 15. Franc Gracer, 16. Franc Iskra, 17. Viktor Jamar, 18. Franc Krivic, 19. Janez Krajnik, 20. Jože Kunstelj, 21. Franc Kreuzer, 22. Dolfe Kemžar, 23. Vinko Kozjek, 24. Boris Kos, 25. Franc Kelih, 26. Mirko Knific, 27. Jože Knific, 28. Franc Klinar, 29. Peter Kežar, 30. Matevž Kalan, 21. Franc Lotrič, 32.

Zvone Labura, 33. Edvard Mirtič, 34. Drago Mesarič, 35. Stanko Mežek, 36. Franc Mesec, 37. Jože Mulej, 38. Karol Nagode, 39. Ciril Odasek, 40. Franc Pretnar, 41. Jakob Pogacar, 42. Janez Podlipnik, 43. Oto Pirc, 44. Janez Pikon, 45. Daniel Pesjak, 46. Vladimir Rozman, 47. Anton Rot, 48. Gojko Radočaj, 49. Franc Radelj, 50. Viktor Slamnik, 51. Bernard Svetlin, 52. Ciril Svetina, 53. Franc Sušnik, 54. Alojz Suštaršič, 55. Maks Sterle, 56. Stanko Stariha, 57. Marko Sotler, 58. Miha Smolej, 59. Jernej Štamfelj, 60. Ivan Šebat, 61. Stane Torkar, 62. Ciril Urbar, 63. Jože Urh, 64. Janko Zupan, 65. Franc Zupančič, 66. Janez Zupan, 67. Cvetko Zupan, 68. Ivan Zvan, 69. Jaka Zen, 70. Lovro Zemva, 71. Jože Zemva, 72. Jože Zbontar, 73. Jože Beguš, 74. Alojz Egart, 75. Anton Koblar, 76. Anton Miklič, 78. Bogomir Pust, 79. Anton Tepina, 80. Roman Stariha.

V kolikor kdo slučajno ni zajet v tem seznamu prosim, da se kljub temu prijavi. Vse avtorje-upokojence pa prosim, da se vabilu odzovejo in čim prej pošljejo zahtevane podatke na naslov: Stane Torkar, Jesenic, Finžgarjeva cesta 6.

Stane Torkar

OCENA REZULTATOV POSLOVANJA ŽELEZARNE DO KONCA LETA 1981

(Nadaljevanje s 1. strani)

ocenjene do konca leta so po temeljnih organizacijah prikazane v tabelah.

Prodani asortiman bo v večini TOZD približno enak kot v prvem polletju. Zaradi montiranja odpravalne naprave bo izpadlo lastno jeklo, ki ga lahko nadomestimo z nabavo polizdelkov iz uvoza le v kvaliteti C 0147. Zato se bo poslabšal asortiment v TOZD Valjarna bluming-štek in TOZD Hladna valjarina Bela.

V drugem polletju bomo pospešili izvoz, da bi do konca leta izpolnili planirane obveze.

Naša prizadevanja na področju doseganja količine in asortimenta proizvodnje in prodaje, doseganja izpleta in porab materiala ter energije prek vsega leta, v največji meri pogojujejo višino dohodka. Celotno sliko uspešnosti poslovanja pa dobimo, ko vključimo še zunanje vplive, kot so gibanje cen in stroškov na domačem in tujem trgu.

Na osnovi vseh teh dejavnikov ocenjujemo, da bo dohodek v letu 1981 višji kot v letu 1980 za 35 % in čisti dohodek za 28 %. S takim rezultatom bomo lahko dosegli planirane osebne dohodke, si zagotovili sklad skupne porabe in tudi del poslovnega sklada za razrešitev materialne osnove dela v temeljnih organizacijah.

Izdelana ocena izhaja iz predpostavke, da bomo izpolnili predvidene proizvodne in ostale planske zadolžitve. Temelji tudi na naši oceni zunanjih pogojev gospodarjenja, ki se lahko do konca leta še menja. Zato bo za doseganje ocenjenega rezultata treba veliko pozornost posvetiti zmanjševanju stroškov (porabe energije in materiala) in doseganju fizične proizvodnje.

Predvsem pa je nujno izpolnjevanje deviznega programa, saj si bomo le na ta način zagotovili zadostno količino materiala ter s tem normalno delo.

OCENA SKUPNE PROIZVODNJE ZA LETO 1981

TOZD	Izvršenje 1980 t	Izvršenje I. – VII. 1981 t	Ocena VIII. – XII. 1981 t	Družb. plan VIII. – XII. 1981 t	Indeks ocena/ plan t	Ocena leta 1981 t	Družb. plan 1981 t	Indeks	
								ocena 81 izvrš. 80	ocena 81 plan 81
1	2	3	4	5	6 = 4:5	7 = 3 + 4	8	9 = 7:2	10 = 7:8
Plavž	146.536	99.064	66.950	66.900	100,1	166.014	160.000	113,3	103,8
Jeklarna	455.895	262.710	194.000	197.450	98,3	456.710	485.000	100,2	94,2
Livarna	1.891	1.065	755	755	100,0	1.820	1.800	96,2	101,1
Valj. bluming-štek	397.949	224.836	173.670	186.520	93,1	398.506	450.320	100,1	88,5
Valj. žice in profilov	105.325	63.114	48.460	48.460	100,0	111.574	111.800	105,9	99,8
Valj. debele pločevine	84.144	42.464	32.200	32.200	100,0	74.664	74.000	88,7	100,9
Hladna valj. Bela	78.038	46.720	39.480	39.480	100,0	86.200	95.000	110,5	90,7
Hladna valj. Jesenice	30.017	17.303	12.670	12.670	100,0	29.973	30.000	99,9	99,9
Žičarna	58.996	32.720	22.950	22.950	100,0	55.670	54.600	94,4	102,0
Profilarna	22.034	12.060	8.500	8.460	100,5	20.560	20.100	93,3	102,3
Sklad. 38 – cest. ogr.	740	143	830	830	100,0	973	2.000	131,5	48,7
Vratni podboji	1.537	1.231	935	935	100,0	2.166	2.100	140,9	103,1
Jeklovlek	21.436	13.201	9.030	9.030	100,0	22.231	22.000	103,7	101,1
Elektrode	24.652	14.333	11.220	9.970	112,5	25.553	24.200	103,7	105,6
Želblarna	11.528	6.809	4.740	4.740	100,0	11.549	11.500	100,2	100,4
SKUPAJ	1.440.718	837.773	626.390	641.350	97,7	1.464.163	1.544.420	101,6	94,8
Monter Dravograd	12.799	6.732	4.808	5.876	81,8	11.540	14.020	90,2	82,3
SKUPAJ ŽELEZARNA	1.453.517	844.505	631.198	647.226	97,5	1.475.703	1.558.440	101,5	94,7

OCENA GOTOVE PROIZVODNJE ZA LETO 1981

TOZD	Izvršenje 1980 t	Izvršenje I. – VII. 1981 t	Ocena VIII. – XII. 1981 t	Družb. plan VIII. – XII. 1981 t	Indeks ocena/ plan t	Ocena leta 1981 t	Družb. plan 1981 t	Indeks	
								ocena 81 izvrš. 80	ocena 81 plan 81
1	2	3	4	5	6 = 4:5	7 = 3 + 4	8	9 = 7:2	10 = 7:8
Livarna	1.891	1.064	755	755	100,0	1.819	1.800	96,2	101,1
Valj. bluming-štek	69.322	48.357	34.850	35.000	99,6	83.207	85.500	120,0	97,3
– bluming	5.053	3.828	2.150	2.300	93,5	5.978	5.400	118,3	110,7
– štek	64.269	44.529	32.700	32.700	100,0	77.229	80.100	120,2	96,4
Valj. žice in profilov	20.127	13.138	12.500	13.440	93,0	25.638	31.000	127,4	82,7
Valj. debele pločevine	83.423	41.969	31.800	32.200	98,8	73.769	74.000	88,4	99,7
Hladna valj. Bela	76.855	45.138	39.140	39.300	99,6	84.278	94.600	109,7	89,1
Hladna valj. Jesenice	28.034	15.394	11.480	11.530	99,6	26.874	27.310	95,9	98,4
Žičarna	43.062	23.236	17.000	14.890	114,2	40.236	42.170	93,4	95,4
Profilarna	19.232	9.413	6.640	6.660	99,7	16.053	15.930	83,5	100,8
Sklad. 38 – cest. ogr.	740	143	830	830	100,0	973	2.000	131,5	48,7
Vratni podboji	1.537	1.231	935	935	100,0	2.166	2.100	140,9	103,1
Jeklovlek	21.436	13.201	9.030	9.030	100,0	22.231	22.000	103,7	101,1
Elektrode	24.640	14.324	11.220	9.970	112,5	25.544	24.200	103,7	105,6
– oplašč. elektr., var.	18.812	10.676	8.630	8.660	99,7	19.306	21.000	102,6	91,9
– žica, var. prašek	1.140	667	350	350	100,0	1.017	900	89,2	113,0
– suha el. masa	4.688	2.981	2.240	960	233,3	5.221	2.300	111,4	227,0
– ognjevarni mat.	11.528	6.809	4.740	4.740	100,0	11.549	11.500	100,2	100,4
Želblarna									
SKUPAJ	401.826	233.417	180.920	179.280	100,9	414.337	434.110	103,1	95,4
ELEKTRODA Zagreb	3.680	1.861	1.250	1.250	100,0	3.111	3.000	84,5	103,7
SKUPAJ	405.506	235.278	182.170	180.530	100,9	417.448	437.110	102,9	95,5
Monter Dravograd	12.799	6.732	4.808	5.876	81,8	11.540	14.020	90,2	82,3
SKUPAJ ŽELEZARNA	418.305	242.010	186.978	186.406	100,3	428.988	451.130	102,6	95,1

Železarski globus

JUŽNA KOREJA

Japonske železarske družbe vedno bolj čutijo konkurenco Južne Koreje na svojem tradicionalnem izvoznem tržišču, na področju jugovzhodne Azije. Lani so južnokorejske železarske družbe svoj izvoz na to področje za 40 % in dosegle 19 milij. ton. Letos, ko bo njihova največja železarna Pohang Iron and Steel Co. (Posco), ki je v državni lasti, dosegla svojo projektirano kapaciteto 8,6 milij. ton surovega jekla, bodo lahko izvoz še nekoliko povečali. Japonski strokovnjaki menijo, da je ta južnokorejski izvoz z nizkimi cenami bolj politične kot komercialne narave, ker ga finančno podpira država, da bi razširila izvozno tržišče na račun japonskih železarn. Južnokorejska stran pa odgovarja, da imajo njihovi železarski izdelki nizko ceno zato, ker je njihova največja železarna Posco najbolj učinkovita na svetu. Med drugim tudi zato, ker so jo zgradili v rekordnem času in ima zato zelo nizke fiksne stroške.

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON

NAJNOVEJŠE ENERGETSKE PROGNOZE ZA OBDOBJE 1980 – 2020

2

Varčevanje z energijo v industriji

Raziskave so na tem področju razdeljene v dve smeri. Prva obravnava splošna razmišljanja, kako je mogoče bolj racionalno uporabiti industrijske toplotne sisteme in druga potek specifičnih industrijskih procesov. Te ideje vključujejo tudi pridobivanje in uporabo določenih mešanih temperatur iz različnih toplotnih krogov, uporabo srednjih, toplotnih temperatur sončne energije in regulacijo različnih posameznih procesov v energetsko intenzivni industriji. Te tehnologije obdelujejo v vseh državah in pri tem lahko pričakujemo pomemben razvoj.

Tako naj bi bil leta 1990 delež v okviru novih sistemov porabe energije 115 milij. naftnih enot na leto, leta 2000 200 milij. ton, leta 2010 300 milij. ton in leta 2020 400 milij. ton. Ob nadaljnji pospešitvi raziskovalne dejavnosti lahko pričakujemo udi tu povečanje tega deleža.

Sončno ogrevanje in hladilni sistem velikih industrijskih naprav

V desetih državah delajo na uporabi sončne energije za ogrevanje in hlajenje prostorov ter na pripravi vode za velike industrijske naprave. Ti sistemi so povezani s konvencionalnimi tehnologijami (ogrevanje s premogom, električno energijo, nafto in plinom). Industrijsko uporabo tega sistema pričakujejo že v letih od 1985 do 1990. Delež v okviru energetskih uporabnih sistemov pa bo sorazmerno majhen, in sicer leta 1990 štiri milij. naftnih enot na leto, leta 2000 17 milij. ton, leta 2010 37 milij. ton in leta 2020 48 milij. ton naftnih enot. Pri pospešitvi tekočih raziskav je podvojitev v okviru omenjenih obdobji možna.

PROIZVODNI SISTEMI

Izboljšanje tehnologije črpanja

Ta tehnologija zajema vse napore, ki omogočajo izboljšanje vrtnalne tehnike in povečanje izkoristka nahajališč nafte ali zemeljskega plina. Težišče te raziskovalne dejavnosti je v eni sami državi, kjer računajo na dobre rezultate tekočih raziskav. Zato pričakujejo v tej državi, da bodo lahko z izboljšano tehnologijo naftali leta 2000 73 milij. ton naftnih enot letno, leta 2010 110 milij. ton in leta 2020 146 milij. ton.

Izboljšana tehnologija črpanja nafte

Izboljšanje obstoječih načinov črpanja nafte bo mogoče doseči z uporabo novih toplotnih in kemičnih postopkov. Pri tem je treba posebno upoštevati velike razlike med nahajališči v

posameznih državah, kajti le na ta način je možno doseči ekonomičnost teh postopkov. Tako so že leta 1980 dosegli s temi postopki v dveh državah mejo ekonomičnosti, medtem ko v drugih državah to še ni uspelo.

Zato računajo v obeh državah, da bodo do leta 2000 uvedli uporabo tega izboljšane proizvodnega postopka v celotni naftni tehniki. Na ta način bo povečana proizvodnja nafte leta 1990 za 144 milij. ton letno, leta 2000 za dodatnih 116 milij. ton in leta 2020 za dodatnih 45 milij. ton. Zmanjšanje po letu 2000 utemeljujejo te države z omejenimi rezervami.

Pridobivanje metana iz globokih slojev

Pri tem gre za hidrotermalna nahajališča, pri katerih je metan stisnjen v vroči vodi. Pridobivanju metana namenljajo posebno pozornost samo v eni državi, kjer so znane velike močne rezerve. Osnovne raziskave ne bodo zaključene pred letom 1990 in pričetka manjše proizvodnje ne bo pred letom 2000 s količino devet milij. ton naftnih enot na leto in do leta 2010 43 milij. ton.

Geotermalna in hidrotermalna energija

S to tehnologijo je pričela leta 1980 obratovati 110 MW geotermalna elektrarna, ki uporablja za pogon turbin mokro paro iz hidrotermalnega nahajališča. Ta tehnologija je omejena na tiste države, ki imajo primerna nahajališča. Predvsem gre za štiri države, ki že več let izboljšujejo to tehnologijo. V dveh drugih državah upajo, da bodo tudi lahko uporabili ta energetski sistem.

Nadaljevanje

POSLOVNI REZULTATI TOZD DRUŽBENA PREHRANA V PRVEM POLLETJU

Letošnje leto se je pričelo v znamenju velikih podražitev prehranjenih artiklov, storitev in vzdrževanja, navajajo v uvodu poslovnega poročila TOZD Družbena prehrana. V ilustracijo navajajo, da se je meso podražilo za 60 %, olje in maščobe do 71 %, fižol 80 %, salame 50 %, itd. Velik porast cen je bil tudi pri mlečnih izdelkih in pijači. Glede na konstantno vrednost bona za topli obrok, so te podražitve močno prizadele temeljno organizacijo.

Novi predpisi določajo, da delavci v materialni proizvodnji krijejo stroške za prehrano med delom iz materialnih stroškov, za razliko od delavcev v delovnih skupnostih, ki pokrivajo stroške prehrane iz sklada skupne porabe, ki pa je bil za leto 1981 preizkušnja planiran, da bi lahko v celoti pokrival te stroške. Temeljna organizacija je bila zato prisiljena, da je bremenila sklad skupne porabe za prehrano delavcev v delovnih skupnostih samo 19,00 din za vsak vnovčeni bon in sicer od meseca junija dalje.

To je dosti boleče za temeljno organizacijo, navajajo v poročilu, ker po zadnjih kalkulacijah znaša topli obrok že 49,00 din. Po družbenem dogovoru sklenjenem v letu 1981, lahko bremenijo stroški toplega obroka 10 % poprečnega čistega osebnega dohodka v SR Sloveniji, kar znaša 876,70 din mesečno. Vendar je ta znesek po razlagi strokovnega delavca maksimalni in sicer za izdatnejši obrok za delavce, ki delajo v težkih delovnih pogojih.

V prvem polletju so v treh kantinah uvedli poleg dveh toplih, še pripravljeni hladni obrok, ki vsebuje suho ali svežo salamo, sir in različne druge dodatke. Salame in siri so vakuumsko pakirani, vendar se dobavitelj v zadnjem času srečujejo s težavami glede pomanjkanja folije, pa tudi stroški so glede na vrsto pakiranja precej visoki. Srečujejo se tudi s pomanjkanjem določenih vrst salam in z mnogimi drugimi težavami. Na drugi strani pa v temeljni organizaciji združenega dela Družbena prehrana ugotavljajo, da se je doba čakanja v teh treh delnicah precej skrajšala, ker je odpadlo rezanje salam, povečala pa se je tudi higiena delitve.

V prvem polletju je bila končana izgradnja kanalizacije v počitniškem domu v Biogradu na morju, kar je iz higienskega stališča zelo pomembno. Zamenjana je bila tudi napeljava iz butanske postaje do kuhinje, ki je bila povsem dotrajana. Tudi v železarskem domu v Crikvenici je bilo opravljenih več manjših popravil, kot so beljenje prostorov, urejanje kuhinje in okolice.

Med samskimi domovi sta kadrovske in samski dom na Cesti železarjev 26 pripravljena za adaptacijo. Slednji bo preurejen v družinska stanovanja.

V restavraciji Kazina je bila nameščena klimatska naprava v spodnjih prostorih, zamenjana pa so bile tudi tapete v spodnjih in zgornjih prostorih.

Temeljna organizacija je kljub vsem težavam zaključila prvo polletje brez izgube. Celotni prihodek so v prvem polletju ustvarili v višini 54 milij. din, kar je 47,6 % več kot v prvem polletju 1980, vendar pa le 83,7 % načrtovanega. Povečanje celotnega prihodka pripisujejo višjim prodajnim cenam, pa tudi nekoliko večjemu prometu. Najslabšo realizacijo so dosegli pri prihodkih v okviru organizacije združenega dela, ki je znašala le 78,1 %, vendar pa je bila kar 57,4 % višja kot v obravnavanem obdobju lani. Nižja realizacija je bila ustvarjena zaradi znižane cene za topli obrok za delavce v delovnih skupnostih iz 35,00 na 19,00 din in sploh zaradi prenizke cene toplega obroka za delavce v materialni proizvodnji, ki znaša letos 35,00 din. Povišanje, v primerjavi z lanskim prvim polletjem pa pripisujejo višjim prodajnim cenam in povečani vrednosti bona na 35,00 din s 1. januarjem letos. Najboljšo realizacijo so zabeležili pri prihodkih od prodaje materiala in sicer so presegle planirano za 49,2 %, lanskoletno pa kar 91,0 %.

Celotnih materialnih stroškov v prvem polletju so imeli 35 milij. din ali 81 % planiranih, vendar pa za 41,6 % višje kot v enakem obdobju lani. Amortizacijo so obračunali po minimalni stopnji in je znašala dva milijona dinarjev ali 102 % načrtovane in 24 % več kot v prvem polletju 1980. Drugi poslovni stroški (izredni) so bili 16 % višji od planiranih in za 113 % višji v odnosu na isto obdobje lani. Elektroenergije in vode so v prvem polletju porabili za 610.979,75 din ali 68,54 % načrtovane, kar je le 4,6 % več kot v prvem polletju lani.

Pri pregledu transportnih storitev je opaziti veliko odstopanje pri prevoznih storitvah drugih delovnih organizacijah in sicer za 98.694,35 din več, kot so načrtovali in to zaradi večjega števila prevozov v počitniške domove. Tudi prevozne storitve TOZD Transport so za 252,9 % višje od planiranih ali za 115.635,00 din, zaradi prevozov z osebnim avtomobilom v počitniški dom Biograd na morju.

V prvem polletju so ustvarili 15.178.106,00 din ali 85 % planiranega dohodka, kar je 66 % več kot v istem času lani.

Prispevki samoupravnim interesnim skupnostim za izobraževanje, znanost, kulturo, zdravstvo, stanovanjsko skupnost, za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, za socialno varnost delavcev, prispevek za ne-ravnotežje, za splošno ljudsko obrambo, za kazni, takse, sodne stroške, zavarovalne premije in drugo, so znašali 2.592.820 din ali 90 % planiranih, vendar pa 182,5 % več kot v enakem obdobju lani. Za delovne skupnosti so odvedli 201.173,00 din ali 39 % več kot v letu 1980, vendar pa 58 % manj kot so predvideli s planom.

Čistega dohodka so v prvem polletju ustvarili 12.384.113 din, oziroma 86 % planiranega, vendar pa 53 % več kot v prvem polletju 1980. Za osebne dohodke so namenili 90 % čistega dohodka ali 11.127.486 din ali 91 % več kot v letu poprej, za sklad skupne porabe 977.000,00 din in za rezervni sklad 379.000,00 din.

Kazalci uspešnosti poslovanja temeljne organizacije kažejo, da so v prvem polletju ustvarili 97.734,72 din dohodka na delavca ali 69 % več kot v prvem polletju lani. Dohodek v primerjavi s poprečno uporabljeno poslovnimi sredstvi je znašal 13,67 % ali 17 % več kot v enakem obdobju lani. Na delavca so razporedili 71.584,47 čistega dohodka ali 56 % več kot lani, akumulacije so v primerjavi z dohodkom ustvarili 2,50 % ali 80,5 % manj kot v šestih mesecih lani, v primerjavi s čistim dohodkom pa 3,07 %, oziroma 78,8 % manj kot leto poprej. Sredstva namenjena za osebne dohodke in sklad skupne porabe so v prvem polletju znašala 69.391,11 din na delavca ali 31,5 % več kot v obravnavanem obdobju lani, čisti osebni dohodek na delavca pa je mesečno znašal 7.919,18 din ali 30,6 % več kot lani. Iz izplačanega osebnega dohodka so za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb na delavca izplačali mesečno 2.709,40 din ali 59 % več kot leto poprej. Iz dohodka temeljne organizacije pa so za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb ter za pogodbene obveznosti na delavca izplačali 14.987,40 dinarjev, kar je 187,4 % več kot v šestih mesecih 1980. Poprečno so v prvem polletju na delavca porabili 642.111,72 din poslovnih sredstev ali 44,4 % več kot lani, osnovnih sredstev pa 412.653,78 din, oziroma 30,5 % več kot v istem obdobju 1980. Iz kazalcev je razvidno, da se je celotni prihodek na delavca povečal za 50 %, dohodek pa za 69 %, kar po-

meni, da se je v temeljni organizaciji združenega dela gospodarnost poslovanja povečala, ker je rast stroškov počasnejša od rasti prihodkov.

V polletnem poslovnem poročilu pa v TOZD Družbena prehrana navajajo tudi nekaj kazalcev iz analize in statistike službe družbenega knjigovodstva SR Slovenije iz sklepnih obračunov za leto 1980 219 TOZD iste dejavnosti kot je naša TOZD Družbena prehrana. Po teh podatkih se TOZD Družbena prehrana glede na ustvarjeni dohodek na delavca uvršča na 177. mesto, glede ustvarjene akumulacije, v primerjavi z uporabljenimi sredstvi na 121. mesto, po čistem osebnem dohodku na delavca na 214. mesto in glede na uporabljena sredstva na delavca na 43. mesto.

V TOZD Družbena prehrana so imeli v prvem polletju poprečno 175 zaposlenih ali dva manj kot leto poprej, 30. junija pa so imeli v delovnem razmerju 174 delavcev, oziroma dva manj kot istega dne lanske leto. Zaradi visoke bolezenske odsotnosti so imeli v delovnem razmerju dve delavki več kot so planirali, šest delavk pa so imeli v delovnem razmerju za določen čas.

Skupna odsotnost je v prvih šestih mesecih znašala 19,82 %, kar je sicer za 0,06 % manj kot lani, vendar pa kar 2,77 % več kot je v prvem polletju znašala poprečna odsotnost v celotni železarni. Izredno izpada bolezenska odsotnost, ki je znašala v prvem polletju 14,05 % ali 0,64 % več kot v enakem obdobju lani in kar 5,12 % več kot je bila poprečna bolezenska odsotnost v istem času v železarni. To pomeni, da je bilo poprečno dnevno v TOZD odsotnih skoraj 35 delavcev, oziroma delavk, kar le-te prevladujejo.

Železarski globus

EGS

Rudniki železove rude v državah Evropske gospodarske skupnosti so brez državne pomoči nekateri v krajšem in drugi v nekoliko daljšem roku obsojeni na ustavitev obratovanja. To črno gledo oceno je postavila komisija za železarne in rudnike pri EGS v pred kratkim objavljenem poročilu. Kasnejši ponovni pričetek obratovanja bi bil povezan z velikimi tehničnimi in ekonomskimi težavami. Velike finančne težave in s tem povezane izgube preprečujejo večje naložbe in modernizacijo ter s tem tudi povečanje proizvodnje. Za letošnje leto cenijo proizvodno zmogljivost vseh rudnikov na 42 milij. ton, medtem ko se bo proizvodnja verjetno gibala okoli 30 milijonov ton.

ZDA

Največja ameriška železarska družba US Steel je prodala za 750 milij. dolarjev precejšen del svojih rezerv premoga naftni družbi Standard Oil Co. Pri tem gre za premo-govnike, ki obratujejo v zveznih državah Pensilvanija in Zahodna Virginija. Prodane rezerve cenijo na 27 % vseh nahajališč premoga, ki pripadajo tej železarski družbi. Preostale rezerve cenijo še vedno na 2,2 milijarde ton in te bodo še dolgo vrsto let krile njene potrebe.

BELGIJA

Po podatkih mednarodnega inštituta za železo in jeklo (IISI) so v prvem polletju letošnjega leta vse države evropske gospodarske skupnosti (EGS), izjemo Velike Britanije, izdelale manj surovega jekla kot v istem času lani. Skupna razlika je 3,1 milij. ton ali 7,5 %. ZDA so v istem obdobju povečale količino izdelanega surovega jekla za 4,8 milij. ton ali za 8,9 %. Tudi jugoslovanske železarne so letos v prvem polletju izdelale več jekla kot lani, in sicer skupno 2.029 milij. ton ali 9,3 % več.

Magnetna kontrola hladno valjanih trakov v hladni valjarni Bela (Foto S. Kokalj)

MLADI NA POČITNIŠKEM DELU

V adjustaži TOZD Hladna valjar-na Bela je bilo letos na počitniškem delu 24 srednješolcev in študentov. Večinoma so delali po mesec dni, nekateri pa tudi po dva. »Bili so nam v veliko pomoč. Pogrešali jih bomo, ker nam tukaj v adjustaži, zaradi velike fluktuacije vedno manjka ljudi,« je povedal BRANKO SU-VAK, izmenski delovodja v adjusta-ži TOZD Hladna valjarna Bela. »V začetku nismo bili prepričani da bodo enakovredno nadomestili delavce v rednem delovnem razmerju. Sedaj ob koncu počitnic pa ugotavl-jamo, da so bili izredno prizadevni, bolj kot smo pričakovali. Nekateri so se še posebno izkazali. Vidi se da imajo dobre delovne navade. Zelo hitro so se tudi vključili v delo. Veseli bi bili, ko bi tudi tisti mladi ljudje ki pridejo k nam v redno delovno raz-merje bili tako prizadevni. Na žalost pa je med njimi veliko takih, ki se delu izogibajo. Pričakujemo, da se bodo potem, ko pridejo, kot strokov-njaki delat k nam v železarno, tudi tako izkazali.«

Nekatere med njimi smo za kratek čas zmotili pri delu in se z njimi pogovorili.

Miha Lah je doma iz Podmežak-lje. Končal je srednjo ekonomsko šolo. Jeseni gre k vojakom, potem pa namerava nadaljevati s študijem ekonomije. »Vsako leto delam med počitnicami. Tudi v železarni sem že bil, toda le na rednem počitniškem delu. Kar všeč mi je tukaj. Medse-bojni odnosi so dobri, pa tudi zaslužil bom nekaj. Delo ni tako težko. Opravljal sem že dosti težja dela.«

Po vojaščini me čaka študij, po-tem pa se bom zaposlil, mogoče tudi v železarni, če bom dobil delo. Toda o tem bom razmišljal šele potem ko pridem iz vojske.«

Zdravko Smolej je doma iz Ko-roške Bele. Končal je prvi letnik VTS v Mariboru, študira pa elektro-niko. »Vsako leto med počitnicami delam v železarni. Bil sem že v Mar-

tinarni, v remontnih delavnicah in v elektrodelaavnici na Javorniku, tukaj pa sem letos prvič. Delam pri pakir-anju kolobarjev in plošč, včasih pa tudi na liniji, če koga manjka. Delo ni težko.«

Darko Derganc je doma iz Koroške Bele. Študira metalurgijo in ker je študent železarne bo po končanem študiju prišel delat k nam. »De-lal bom še ta teden, tako da bo vsega skupaj nekaj več kot mesec dni. Delo ni težko, pa tudi posebno zani-mivo se mi ne zdi. Tu sem že tretjič, enkrat sem bil na obvezni praksi, že drugič pa sem tu na počitniškem delu. Delal sem tudi že v žičarni in v Jeklovleku.«

Boris Barbarič se uči za elektri-karja, na ŽIC, sedaj pa je tu na počitniškem delu, doma pa je iz Ko-roške Bele. »Tukaj mi je kar všeč. Včasih se zgodi, da je delo nekoliko težje, sicer pa se mi ne zdi težko. Tudi lani med počitnicami sem bil tukaj v adjustaži. Jeseni grem k vo-jakom, potem bom pa prišel delat v železarno, saj tu dobivam štipen-dijo.«

Rupert Cundrič je prebil tukaj v adjustaži na počitniškem delu dva meseca. Hodi v metalurško tehnično šolo in je tudi študent železarne. V šoli je odličnjak. »Delo mi je všeč, pa tudi težko ni. Ker še nimam osemnajst let delam samo na dve iz-meni. Končal sem prvi letnik teh-nične šole in sem prvič na počitni-skem delu, bom pa še prišel.«

Miranda Murnik je končala dru-gi letnik gimnazije. Tudi ona je tu-kaj na počitniškem delu. Nadrejeni pa so jo za prizadevnost še posebej pohvalili. Ker dobiva štipendijo iz solidarnostnega sklada ni vezana na kasnejše delo v železarni. »Sedaj sem prvič v železarni. Delo mi je všeč in se mi ne zdi pretežno. Pred dvema letoma sem delala v Elanu in zdi se mi, da je bilo delo tam težje. Delam samo na dopoldanski in po-poldanski izmeni.«

Miha Lah

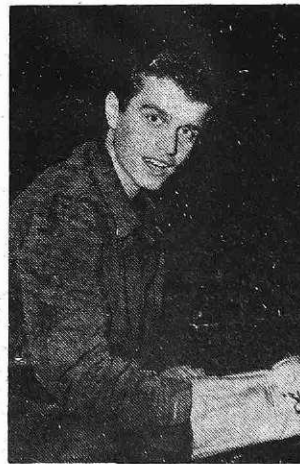
Zdravko Smolej

Darko Derganc

Boris Barbarič

Rupert Cundrič

Miranda Murnik

KOKRŠKI ODRED

V tem smislu sta največ storili organizaciji KP in SKOJ. Kdaj pa kdaj je prišlo do kakšnega nesporazuma, a so ga odstranili. Kjer so odredne enote dobro delovale, je bilo politično delo lažje, a tudi obratno.

Ce je bil Kokrški odred tipična planinska partizanska enota, potem iz tega izhaja še ena posebnost: hribovski ljudje.

Brez prebivalstva hribovskih vasi in zaselkov enote KO ne bi bile mogle obstati. Brez tako izrazito partizanom naklonjenih ljudi, kot so bili na primer prebivalci Gozda nad Golnikom ali vaščani nad Kamnikom, pa v Begunjah, pod Dobro, pod Stolom in drugod, ne bi bilo ne zatočišč, ne obveščevanja, ne zvez z dolino, ne izhodišč v razne akcije in ne osnovne hrane v dneh najhujših hajk. Dolinski kraji so hočeš nočeš v vsem tem hudo zaostajali.

Enote Kokrškega odreda so zaradi okupatorjeve moči in napadalne surovosti domobrancev utrpeli veliko žrtev, največ v 1942. letu, ko je bil okupator še močan, partizanske enote pa slabotne in neizkušene. Vendar je odred tudi tedaj izvedel številne drobne akcije, zlasti minerske in sabotažne, pa tudi nekatera večja dejanja.

Veliko sta storili tudi partijska in skojevska organizacija v odredu, saj ni bilo nobene, tudi najmanjše ustanove, kjer ne bi bilo partijskih celic ali skojevskih skupin. Partijska organizacija je s svojimi člani v najtežjih trenutkih posegala v dogajanja in pomagala iskati rešitev tudi tedaj, ko je kazalo, da ni izhoda.

V odredu je bilo v KP in SKOJ organiziranega povprečno 55 do 60% vsega moštva. Zaradi naglo se razvijajočih dogodkov od jeseni 1944 proti koncu vojne je bil v partijske in skojevske vrste sprejet razmeroma velik odstotek borcev, ki jih je bilo treba hitro vzgajati.

Kljub požrtvovalnosti in junaštvu borcev prvega Kokrškega odreda, zlasti voditeljev, so bili iz njegovih vrst za narodne heroje proglašeni le štirje: Matija Blejec-Matevž, Jakob Molek-Mohor, ki sta vodila Kamniški ali 1. bataljon Kokrškega odreda, ter Franc Aubelj-Lojko in koroški rojak Franc Pasterk-Lehart. To ne pomeni, da tega naslova ne bi zaslužilo še nekaj drugih izjemnih junakov, ki so opisani v kroniki.

Za drugi Kokrški odred je značilno, da so ga v veliki večini sestavljali borci, ki so prišli v partizane 1944. leta. Iz tega podatka izhaja druga posebnost: velika večina teh fantov je bila poprej mobilizirana v nemško vojsko, potem pa so postopoma iz nje dezertirali. Večji del teh dezertirjev se je vključil v partizanske enote, manjši del pa je pod vplivom sovražne propagande prešel h gorenjskim domobrancem.

Kljub dejstvu, da je bilo v drugem Kokrškem odredu le nekaj borcev in voditeljev iz leta 1941–43, je ta bojna enota vendarle častno opravljala svoje dolžnosti.

APRILSKI BOJ
V UDINEM BORŠTU
IN OKROGELSKA JAMA

Obsežna nemška hajka – Smrt petih, ki so šli v preboj – Oster napad razpolovi Kokrško četo – Hudo ranjeni Stanko Žagar mlajši – Umik skupine v okrogelsko jamo – Kernovo izdajstvo – Dramatični dogodki v jami in okoli nje – Med zanosnim prepevanjem raje smrt kot udaja – Kokrška četa deluje naprej.

Kamniška in Kokrška četa sta na spomlad 1942 delovali blizu Kranja, Kamnika in Trčica in zaradi tega je kljub gestapovskemu uspehom na terenu nemški vpliv slabel. Četi sta ogrožali tudi gorenjske komunikacije in ta dejstva so Nemce pognale v obsežno hajko.

V ta namen so zbrali večje policijske in druge vojaške enote, kar spriči gostote nemških posadk na Gorenjskem ni bilo težko. (Okupatorjevi dokumenti pričajo, da so bile v maju 1942 na Gorenjskem naslednje nemške enote: 93. rezervni policijski bataljon (RPB) s štabom v Kamniku, 171. RPB v Radovljici, 181. RPB na Bledu, 325. RPB v Kranju, gorenjski smučarski policijski odred na Bledu, 2. orožniška motorizirana četa »Alpenland« v Kamniku. Stalne enote nemških oboroženih sil pa so bile stacionirane: 322. bataljon deželnih strelcev v Domžalah, s četami v okolici, 510. bataljon deželnih strelcev v Kamniku, 857. bataljon deželnih strelcev na Jesenicah (razpored v okolici), 922. bataljon deželnih strelcev v Kranju (razpored v okolici), 409. dopolnilni prehodni bataljon v Škofji Loki, 403. kolesarska dopolnilna četa v Kranju in 402. na Bohinjski Beli ter 2. bataljon 14. policijskega polka. Poleg naštetih je bilo še okoli 500 orožnikov in 240. vajakov obmejne straže.) Prav natančne številke o sodelujočih sicer niso znane, vendar je po objektivnih cenitvah pri tem sodelovalo okoli 3000 policistov in drugih okupatorjevih sil. (Po takrat prejetih podatkih je partizansko poveljstvo cenilo, da je v akciji proti njim šlo okoli 6000 mož, bolj pa bo držalo, da jih je bilo okoli 3000. A tudi toliko jih je bilo še vedno več kot preveč. Pri takem odnosu sil četa ne bi bila smela sprejeti spopada. Predvsem pa ne v ravninskem Udinem borštu. A zgodilo se je prav to.) Vojaštva je bilo toliko, da so najprej prečesali ves levi breg Kokre. Prehajali so obširne gozdove med Senčurjem, Trbojami, Vodicami in Komendo, nato pa še višje predele na levi strani Kokre. Ker pa niso našli nobene partizanske enote, so začeli pregledovati in obkoljevati še obsežni Udin boršt. Kokrška četa je tedaj taborila prav v njem, le dober kilometer za Letencami in samo nekaj kilometrov severovzhodno od Kranja. Nemci so Udin boršt začeli obkoljevati 16. aprila 1942. (Četo sta medtem zasledila in izdala sinova kriškega župana Ervin in Alfred Primožič, ki sta Nemce ta dan v

Udin boršt tudi vodila. (Podatek iz sestavka Rajka Malija v Zborniku Gorci »Ljudje pod Storžičem v boju za svobodo« 1955, pod naslovom »Ob moči OF okupator ni mogel uspeti«, str. 34))

Pomembnejše točke so zavarovali z zasedami, z ostalimi silami pa so prodirali v Udin boršt in vse tesneje sklepali obroč okoli kraja, kjer se je zadrževala Kokrška četa. Ta je kmalu opazila nemške premike, se zavedla nevarnosti in se zato pripravila na preboj pod Storžič. Skušala se je naglo prebiti iz nevarnega ravninskega gozda, toda nemški obroč je bil že pregost. V smeri proti Storžiču so borci povsod trčili ob Nemce, ki so streljali tudi iz že pripravljenih oklepnikov. Prisiljeni so bili pričakati noč in se potem prebiti v njenem okrilju. Zato so zasedli položaje blizu roba gozda in od biddali približevanje policijskih vrst. Držali so do noči. Najhuje je bilo v smeri Letenc, na severovzhodnem delu gozda.

Ena izmed partizanskih skupin pa se je poskusila prebiti že popoldne, a skoraj vsi njeni borci so na robu Udinega boršta, blizu potoka pri Letencah padli. To so bili Jože Fink, ki je vodil skupino, Stane Bečan-Fajfar, na katerega je bilo razpisanih 1000 RM, in Tine Teran, vsi trije prešvojni komunisti, agilni in vidni organizatorji ustaje, nadalje Karel Bečan, Stanetov brat in Slavko Sveglj. (Jože Fink je bil rojen leta 1916 v Križah, Stane Bečan 1913. Tine Teran 1909, Karel Bečan 1916, najmlajši Slavko Sveglj, ki je v preboju sledil svojim vzornikom, pa še ni dopolnil 17 let, saj je bil rojen 4. 6. 1925 v bližnjih Tenetišah.) To je bil spet boleč udarec za gibanje na tem področju.

Medtem sta bila v gozdu tudi dva ranjena. Prvi je bil mladinski voditelj Stane Žagar, ki mu je krogla hudo razmesarila desno peto, drugi pa Janez Perko, ki je bil le rahlo zadet v roko. (Popoldne je neki naboj našel pot tudi skozi okno bližnje Podkarjeve hiše v Letencah. Pri oknu je sedel 76-letni Luka Podakar, ki ga je naboj smrtno ranil v trebuh. Mož je umrl med prevozom v bolnišnico.)

Četa je v Udinem borštu na obrobni položajih težko čakala, da se bo znočilo.

A preden se je stemnilo, so Nemci še enkrat napadli. Četa je na napad takoj odgovorila s streljanjem in Nemce zadržala, vendar je bil potem nemški napad vse hujši. Policisti so prebili položaje Kokrške čete, ki so bili na robovih gozda.

Ta policijski napad je četo razdelil na dva dela, ki se nista mogla več združiti. Ko se je končno le znočilo, so se Nemci iz gozda sicer umaknili, z robom pa niso odšli. Zavarovanja so postavili zlasti v podnožju Kriške gore, ker so računali, da se bodo partizani poskušali umakniti proti goram. Borci so to kmalu začutili, zato se je najštevilnejša skupina začela prebijati proti cesti Kokrica–Naklo, ki je bila v južni smeri.

Ponoči se je ta skupina s Francem Šiško in z mitraljezcem Milanom Juvanom-Andrejem na čelu pomikala v to smer. Ko so prvi trije partizani stopili na cesto, se je iz bližine oglašil rahel »stoj!«. Mitraljezec je onemu v temi takoj odgovoril, naj molči, če jih noče dobiti med rebra.

Nadaljevanje

Oni premalo vidijo. S katerekoli strani bodo policisti napadli, takoj bodo pred njihovimi položaji. Samo, da nam ne pridejo za hrbet? Zamizal je in podoživljal najbolj zopni trenutke. V tem so se policisti zganili. Užgali so, nekaj hipov zatem je bilo na robu vse polno zelenih postav. Nanku se je razkrila nemška taktika. Prvi so jih le opazovali. Bili so za vabo, da bi ustrelili in tako razkrili, kje so, koliko jih je. No, Nemci niso več čakali. Vsaj pet mitraljezcev je divje žgalo proti njihovu vodu.

V tem je Nanko zaslišal streljanje za hrbtom. Prestrašen se je ozrl. Prvi partizani so sklonjeni naglo tekli. Pred novimi krogli, ki jih niso pričakovali od spredaj, so obstali. Nanko je videl borca, kako je omahnil v resje.

»Preklete, zakaj ne pošljejo mitraljezca na hrib,« je zabentil Veljko, ko je vlagal nov redenik. Oziral se je na hribček in divje rohnul. »Na hribčku bi moral biti dober mitraljezec, drugače se ne izvlečemo!«

Nanko je osupel pogledal Veljka. Ni verjel, da je tudi drznega, spretnega strojničarja obvladal strah. Doslej je v bataljonu veljalo: Z Veljkom si varen! Vzbuja je nekakšno očetovsko zanesljivost, preudarnost. Bil je tudi dovolj iznajdljiv, da se je izvlekel iz težav. Nanko se je izprosil k njemu za pomočnika, prepričan, da se bo pri Veljku najbolje naučil, kako zanesljivo podiraš Nemce.

»Misliš, da nam tako slabo kaže?« je zavpil Nanko.

Veljko je s stisnjenimi usti prikimal. Njegovo razlago so zastavili policisti, ki so se gibko premetavali po livadi v nova kritja. Nobenega strahu niso kazali. Kot bi bili prepričani, da jim ne grozi nevarnost. Nanko ni zadeval. Celu Veljko, tako miren, je vse huje bentil in psoval policiste.

Zviška, kot bi ga izstrelili po zraku, je levo poleg Nanka priletel komandir Strela.

»Kako zabeben položaj,« je vpil Strela in živčno pogledoval policiste, ki so počasi, vztrajno napredovali. Potem je zagledal, da se je iz desne utrnila kolona policistov. Niso se menili za kritje, ampak so v razmakih legali in streljali proti Veljkovemu vodu, kjer se je nagnetlo več kot polovica čete. »Izgubili smo zvezo. Prebijati in reševati se moramo sami. Z bataljonom ne bo zveze. Veljko, Nanko,

VINKO TRINKAUS

(ODLOMEK IZ ROMANA)

23

UPORNIKI

Jurče, na hrib. Ščitite nam umik. Mi se bomo prebijali nekoliko nazaj in v desno. Ne vem, kaj je za hribčkom, ampak slabše kot je tukaj ne more biti.

Veljko je z glavo kimmil Nanku, naj steče naprej. Dvignil se je in sklonjen tekel. Krogle so sikale in Nanko ni razumel, zakaj ga nobena ne zadene? Toliko krogel in vse mimo? Bil je že v podnožju hribčka, ko se je ozrl. Veljko je tekel za njim, potlej Jurček. Oster sunek roke, potem se je Jurček nagibal. Nanko je pogledal na hribček in se pognal proti vrhu.

Ničesar več ni razumel. Vrh se mu je zapičil v spomin; poganjal se je navzgor in premišljal samo, da mora na vrh. Vse drugo ni pomembno. Upehan se je pognal na zemljo, prijel puško in gledal, kam bi ustrelil. Policistov je bilo toliko, da se je za hip zbegal.

Veljko je že namestil zbrojevko. Ustrelil je proti dvema strojničarjema, potem kriknil:

»Zakaj nimam tisoč nabojev, dve zbrojevki? Pokazal bi vam, hudiči!«

Potem je samo preklinjal, izzival. Kot bi vse drugo zanj odmrlo. Nanko ni mogel razumeti te spremembe. Njemu je bilo samo čudno. Vse tako spremašano; zbehan ni vedel, kako se bo končalo.

Zagledal je komandirja Strela, kako maha z rokami, nekaj vpije. Policisti so že tesno sklenili obroč. Strela je mahal, Nanko pa je slutil, da nekateri borci bežijo drugam, kot jih usmerja Strela. Verjel je, da Strela natanko ve, kam se morajo prebijati. Njemu se je zadelo vse brezupno. Toliko policistov hkrati še ni videl. In tako blizu! Uklela ga je tesnoba.

»Ne pošilja jih v pravo smer,« je zavpil Veljko. Kazal je, da bi morali nekoliko navzgor, potlej po majhni dolinici. »Bežijo pa še bolj neumno. Takih izgub še nismo imeli.«

Izgub, je pomislil Nanko. Če bo sploh še kdo ostal živ? Ampak Veljko je še slutil možnost, da bi se izvlekli.

Strela se je zdaj zaobrnil k njima. Mahal je z rokami in vpil. Najbrž, naj prideta s hriba, k njemu, da se bodo skupaj prebijali. Veljko se je dvignil, napravil nekaj korakov, ko je zastal. Z roko je pokazal na tri policiste, ki so tekli po gozdu nad dolinico, ki jo je Nanku pokazal, kot edino varno pot iz obroča. Pogledal je Nanka. Zalosten pogled, a nepremagan. Kimmil je Nanko.

»Reci Strela, da se morate umikati po dolini. Kril vam bom umik. Potem se poženem za vami.«

Nanko je kimal, čeprav se mu je razkrilo, da je to laž. Nobenega za njima ne bo.

(nadaljevanje)

EDO TORKAR

IME MI JE BRIGITA

3

In če smo že pri službah – služba v knjigarni je moja druga v karieri. Po gimnaziji sem se vpisala na germanistiko in slavistiko, ker mi je nemščina dobro šla z jezika in ker sem rada brala knjige. Ker pa smo takrat še živeli v Šentjanžu in smo ravno začeli zidati hišo, pa tudi stipendije nisem dobila, mi ni ostalo nič drugega, kot da se poleg študija še honorarno zaposlim. Delala sem pri sortiranju pism na glavni ljubljanski pošti in to vsako drugo noč od šestih zvečer do šestih zjutraj. Videli so, da sem pridna in vprašali so me, če bi hotela ostati pri njih za stalno. Privolila sem, ker sem se dela navadila in sem se dobro razumela s sodelavci, pa tudi za hišo je bilo treba zmeraj več denarja. Je pa zaradi službe trpel študij, kajpak. Si predstavljate to? – Ponoči dvanaest ur sortiraš pošto in namesto, da bi šel zjutraj lepo domov v posteljo, moraš na predavanja. Drugi poslušajo in si zapisujejo, ti pa se na vse kriplje boriš z dremavico in vse ti pleše pred očmi zaradi prečute noči in ker si skozi in skozi prepojen s turško kavo. Tri izpite mi je še nekako uspelo spraviti skupaj, potem pa sem pogrnila pri Toporišču – in po hitrem postopku obesila študij na klin. Na pošti sem potem delala še tri leta, potem pa sem tudi tam morala pustiti, ker mi je oslabele srce in mi zdravniki niso hoteli več dati dovoljenja za nočno delo. Šla sem za prodajalko v knjigarno in zdaj sem že sedem let tukaj. Moram pa reči, da mi je bilo prej na pošti bolj všeč. Dobra družina smo bili, držali smo drug z drugim; če je bilo treba delati, smo delali, pa tudi zvrnili smo ga

skupaj kak kozarček. Tu v knjigarni pa je tako: same babe smo, že sedem let smo skupaj, pa se še zmeraj vikamo. Nobene prijateljice nimam med sodelavkami, pa tudi šefinja me postrani gleda, ker menda preveč frotam, preveč glasno govorim, pa tudi do strank se menda preveč po domače obnašam. Pa še to ji gre v nos, da si ne brijem dlak pod pazduho in da ne skrbim dovolj za svojo frizuro. Lase imam res take kot konjska žima, že dosti glavnikov si je polomilo zobe v njih, noben šampon, noben odulator jim ne pride do živega. Lepo prosim, kaj pa jaz morem, če sta me mama in ata tako na svet spravila. Saj bi se že ostrigla, pa se bojim, da bi mi že tako preveč izrazite lične kosti še bolj izstopile, pa tudi vratu nimam več tako lepega, da bi mi ga bilo v veselje razkazovati. A zaradi moje konjske grive in dlak pod pazduho se v knjigarni ne bo zmanjšal promet. Vsaj upam, da ne.

Ime mi je Brigita. Pišem se Soklič. Trideset let sem stara, bolna, osamljena in vsega naveličana. Ena strast, ena ljubezen pa še gori v meni sredi te gluhe slovenske noči mojega življenja – ljubezen do planin. Trinajst pomlad sem letala, ko me je oče prvič vzel s sabo na Grintavec – on jih je imel takrat že čez šestdeset. Pa kako je hodil, kakšne korake je delal! Zdel se mi je podoben staremu, trdoživemu gamsu, ki se mu proži kamenje izpod parkljev, ko dirja čez melišče. Nikoli ne bom pozabila tiste nedelje. V Kamniški Bistrici je še vse žehotelo od poletne vročine, zgoraj na Kokrškem sedlu pa so se še belile zaplate snega in mrzel veter je rezal do kosti. Pa sva kljub temu prišla do vrha in se še do večera vrnili v koč. Prav na vrhu Grintavca si je oče po pobalinski potisnil klobuk na oči in zaviskal, da je mogočno odmevalo od skal in prepadov. Nebo se mi je zdelo tako blizu, da bi se ga lahko dotaknila z roko in vsenaokrog so se bleščali od sonca obisjani vrhovi Kamniških Alp: Kalški greben, Kočna, Skuta, Baba. Sonce samo pa je obsedelo prav na vrhu Storžiča, podobno velikanskemu ognjenemu zmaju, ki ga zapuščajo moči. Gozdovi spodaj pa so zmeraj bolj temneli in travniki na dnu Suhega dola so se že zagrinjali v večerne sence. Oče mi je pokazal vsak hribček v okolici, za vsak zaselek, za vsak greben, za vseko grapo je vedel, kako se imenuje. In vsa ta imena so zvenela v mojih ušesih kot imena skrivnostnih pravih bitij, ki jih je moj oče posebej zame drugo za drugim

prebujal iz sna; z glasom, z mehкими kretnjami rok, ki so risale črte na obzorje. Še posebej me je očarala Košuta – kot ime in kot gora; njen dolgi, vitki hrbet, ves izgubljen v sinjem čadu mi tudi ob osemkratni povečavi očetovega lovskega daljnogleda ni razkril skrivnosti, ki ji jo je pripisovala moja domišljija. In ta skrivnost ne bi smela biti nič drugega kot mojim trinajstim letom primeren gorski vitez, ki se zna mečevati prav tako dobro kot poljubljati in je zvest do groba. Nič čudnega, v tistem času sem namreč vneto prebirala Robina Hooda in Ivanhoea. »Ata, kajd bova šla na Košuto?« sem rekla. Oče se je zamislil nad mojim vprašanjem in se popraskal za ušesom. »Hm, daleč je, predaleč – nobene kočice ni na njej. Vsaj dva dni bi potrebovala, da bi jo prehodila od enega konca do drugega, vmes pa bi morala prenočevati – na prostem, pod milim nebom... Ampak jaz sem že prestar za take avanture, ti pa še premlada...«

Očeta je še tisto jesen zbil avto; tri tedne je ležal v bolnici, potem pa se je še celo zimo z berglami prekladal po kuhinji in stresal jezo nad mamo, kot da bi bila ona kriva, da ne more več v gostilno in na lov. Do poletja se je sicer za silo pozdravil, tudi na lov je še kdaj šel, a tak kot prej ni bil nikoli več. Stare kosti se pač nerade celijo.

In tako nikoli nisem šla na Košuto. Ne sama, ne z očetom in ne s komerkoli drugim.

In tudi ne s Fricem – s tem slavnim alpinistom in gorskim reševalcem, ki je nekoč davno plezal celo na Matterhornu in je ta njegov podvig zabeležil osrednji slovenski dnevnik Delo v rubriki Alpinistične novice. Oh, Fric – pa pokora! Bolj ko se ga otebam, bolj lazi za mano. Lani za Silvestrovo sva se spoznala na Komni in že prvi večer je eno uro porabil za razlago o tem, kako deluje hidravlična stiskalnica. No, na začetku sem mu to njegovo klepetavost celo spregledovala: petintrideset let je star, neoženjen, strojni inženir v Litostroju, avto ima in dobro zasluži. In kar se mi je zdelo najvažnejše: bil je zaljubljen v hribe, tako kot jaz. A kmalu se je izkazalo, da je bolj kot v hribe zaljubljen v hribovske gostilne; da sta mu ljubša od ostrega planinskega zraka alkoholni hlapi in cigaretni dim; da mu bolj kot prepadne stene ugajajo udoben stol pod ritjo in šilce močnega pred seboj na mizi, pa šah, pa karte, pa neskončni pogovori o ničemer.

(nadaljevanje)

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 155. seji 18. avgusta obravnaval predlog odloka o sprejemu zazidalnega načrta Zasip s pripombami občanov in odgovori Zavoda za urbanizem Bled. Presojal je tudi kritično preskrbo s pitno vodo na osnovi analize, ki jo je izdelala SIKS Radovljica. Razpravljali so o financiranju opremljanja stavbnih zemljišč in o osnutku odloka o nadomestilu za uporabo stavbnih zemljišč ter o ponudbi projektne naloge za zazidalni načrt Zaloše za katerega je dala pobudo KS Podnart. Razen tega je bila na dnevnem redu ocena sanacijskih programov Alpetour TOZD Hoteli Pokljuka in Mladinskega doma Bohinj, predlog sporazuma o delitvi ribiškega okoliša in ribiško gojitveni načrt za obdobje 1981-1985, predlog odloka o odkodnini zaradi spremembe namembnosti kmetijskega ali gozdnega zemljišča. Obravnavali so tudi predlog Kmetijske zadruge Bled za gradnjo rastlinjaka na Bledu in poročilo o realizaciji prihodkov in odhodkov občinskega proračuna za čas od januarja do julija.

Na političnem aktivu pri predsedstvu OK SZDL Radovljica so prejšnji teden kritično presojali razmere v občini v zvezi s preskrbo občanov z oljem in sladkorjem, ki so nastale po objavi predlaganih podražitev. Ugotovili so, da so se pojavile motnje v prodaji v več krajih občine, kar je upravičeno razburjalo prebivalstvo. Pristojni upravni in inšpekcijski organi so prepočasi posredovali navodila trgovski mreži za omejevanje potrošniške mrzlice, blagovne rezerve pa niso bile takoj in enakomerno sproščene. Stanje se je sicer kmalu ustalilo, vendar pa to ne zmanjšuje odgovornosti pristojnih, so menili na sestanku in opozorili na večjo in bolj načrtno skrb za preskrbo prebivalstva v bodoče.

V juniju so bile v radovljiški občini po podatkih SDK Kranj izvedene nove naložbe za dodatna dela pri izgradnji igrišč osnovne šole dr. Janez Mencinger v Bohinjski Bistrici v predračunski vrednosti 1.418.137 din, ki so jih zagotovili sami. V Alpetour TOZD Hoteli Bohinj so izdelali tehnično dokumentacijo za obnovo od potresa 1976. leta poškodovanega hotela Jezero. Vrednost naložbe je 1,5 milijona din. Samoupravna interesna komunalna skupnost Radovljica je izdelala dokumentacijo za vodovodno omrežje v Kropi in Kamni gorici za kar je namenila 84.000 din lastnih sredstev. GG Bled TOZD Bohinj je za gradnjo gozdne ceste Španovo-Koprivniška planina namenilo 1.677.540 din lastnih sredstev.

Komisija za idejnopolično in marksistično izobraževanje članov zveze komunistov pri komiteju OK ZK Radovljica je oblikovala letošnji plan usposabljanja, ki so ga prejele vse osnovne organizacije ZK. Letos načrtujejo v občini štiri teme temeljnega programa v obliki predavanj v osnovnih organizacijah ZK, tri uvajalne seminarje za kandidate ZK, dva seminarja za novoprijete člane ZK, dvodnevni seminar za člane aktivna komunistov neposrednih proizvajalcev, občinsko politično šolo ZK, več seminarjev o samoupravljanju v združenem delu, oddelek dopisne šole marksizma, trimesečni seminar teorije in prakse marksizma, skupaj za slušatelje z jeseniške občine in tri seminarje za poverjenike idejnopoličnega usposabljanja. Izvajalec vseh oblik usposabljanja bo Delavska univerza Radovljica in medobčinsko študijsko središče Kranj.

Po podatkih komisije za odlikovanja in priznanja občinske skupščine Radovljica so lani v radovljiški občini delovne organizacije, DPO in drugi predlagatelji poslali komisiji le 56 pobud za odlikovanja. Upoštevajoč pobude iz prejšnjih let je v 1980. letu prejelo državna odlikovanja 79 občanov, od teh je bilo 37

žensk. 55 odlikovancev je bilo iz vrst aktivnih delavcev, 16 upokojencev in eden brez poklica. Do 30 let starosti je bilo odlikovanih 4, do 35 let 3, do 40 let 7, do 46 let 5, do 50 let 17, do 56 let 21 in nad 60 let starosti 14 občanov. Odlikovani so bili 3 z visokošolsko in 2 z višjo izobrazbo, s srednjo 17, z nižjo 11, visokokvalificiranih 2, kvalificiranih 19 in nekvalificiranih 2 delavca.

Od 2. do 30. avgusta je na zvezni delovni akciji Slovenske gorice '81 tudi 19 pionirjev in dva mentorja iz radovljiške občine, ki delajo skupaj s pionirji iz jeseniške občine. V juliju je bilo šest brigadirjev tudi na republiški akciji ZSM Hrvatske, skupaj z brigadirji iz Umaga na otoku mladosti ter MDB Stane Zagar z 41 brigadirji na MDA Goričko '81. S tem je radovljiška mladina v celoti izpolnila začetni program letošnjega prostovoljnega dela, ne upoštevaje druge lokalne akcije v občini, ki so jih zelo uspešno izvedli pred odhodom na republiške in zvezne akcije.

V spomin na prvih pet talcev, ki so jih Nemci 24. avgusta 1941. leta ustrelili pod vasio, v krajevni skupnosti Ljubno slavi tega dne krajevni praznik. Osrednja proslava in slavnostno zasedanje skupščine KS in DPO je bila v soboto 22. avgusta zvečer v tankajšnem domu TVD Partizan. Pred praznikom so se izvršile športne prireditve, na katerih so tekmovali kolektivi, namiznoteniški igralci in strelci. V nedeljo 23. avgusta pa so svečano izročili namenu obnovljeni protipožarni bazen domačemu gasilskemu društvu.

Skupnost za cene občine Radovljica je na osnovi julijskega sklepa skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti potrdila povišanje cen stanarin in najemnin. Z novimi cenami je na avgustovski seji soglašal tudi izvršni svet OS Radovljica. S 1. julijem veljajo nove cene, ki so za stanarine višje 33 %, za najemnine garaž 20 % in za najemnine poslovnih prostorov 30 %.

Po podatkih sekretariata za občo upravo in družbene dejavnosti pri OS Radovljica so znašali prihodki občinskega proračuna od januarja do julija 73.924.977 din, to je 58,2 % plana prihodkov za leto 1981. Odhodki proračuna v prvih sedmih mesecih pa so znašali 74.246.745 din, ali 53,6 % celoletnega plana. Razlika je iz prenesenih sredstev iz leta 1980 in sproženih sredstev letošnjih prihodkov tako, da znaša saldo proračuna nekaj nad 13 milijonov din.

Po prispevnih stopnjah iz bruto osebnih dohodkov zaposlenih v radovljiški občini je bilo od januarja do konca julija vplačano za SIS družbenih dejavnosti v občini 269.627.000 din, kar je skupaj 58,4 % celoletnega plana v tem namene združenih prispevkov. Za SIS materialne dejavnosti je bilo v tem obdobju vplačano 76.682.000 din, ali 54,7 % planiranih sredstev za leto 1981.

Delavski svet delovne organizacije Veriga Lesce je na seji 20. avgusta med drugim obravnaval in potrdil sanacijski program za TOZD Sidrne verige v letu 1981. Program je pripravila delovna skupina na osnovi sklepa delavskega sveta po ugotovitvah, da je TOZD po periodičnem obračunu za I. polletje 1981 izkazovala negativne poslovne rezultate z izgubo nad 2.650.000 din. Sanacijski program so pred tem obravnavali in sprejeli tudi na zborih delavcev.

Iz delovnega gradiva, ki ga je pripravila posebna delovna skupina turističnih izvedencev o reorganizaciji turističnega gospodarstva na Bledu je razvidno, da se v zadnjem desetletju blejski turistični delavci soočajo z vse prej kot spodbudnim dejstvom, upadanjem števila tujih gostov. Leta 1970 je bilo na Bledu prijavljenih 134.658 gostov od teh 57,6 % tujih, leta 1980 pa od 141.641 le 53,7 % tujih gostov. Skupno rast števila gostov je bila sicer za pol odstotka višja, vendar pa se je število tujcev zmanjševalo sočasno za 0,2 %. Takšna gibanja so povsem na-

sprotna od tistih, ki so bila predvidena v razvojnih dokumentih in usmeritvah Bleda, kar še bolj upravičuje prizadevanja za čimprejšnjo ustrežnejšo reorganizacijo blejskega turizma.

Podjetje za PTT promet TOZD Radovljica načrtuje v sedanjem srednjeročnem obdobju do 1985. leta izgradnjo objektov za pošto in ATC v Radovljici, Zgornjih Gorjah in v Bohinjski Bistrici, krajevno avtomatsko centralo na Brezjah, v Radovljici, Bohinjski Bistrici in Zgornjih Gorjah, kjer bodo opremlili in razvili tudi krajevno telefonsko omrežje. Predračunska vrednost predvidenih naložb znaša nad 118 milijonov din.

Delavci Gradbenega podjetja Bohinj so v juliju začeli v vasi Nomenj graditi novo živilsko trgovino Kmetijsko gozdarske zadruge Srednja vas v Bohinju. Novo prodajalno, ki so jo vaščani pogrešali že več let, saj so morali v nakupe v Bohinjsko Bistrico, bodo odprli še pred iztekom leta.

V Bohinjski Bistrici bodo v jeseni začeli graditi na letos razširjenem pokopališču dve mrliški vežici. Naložba bo veljala okoli dva milijona din, ki jih bodo zbrali po bohinjskih delovnih organizacijah in iz lastnih virov sveta krajevne skupnosti Bohinjska Bistrica.

Fotorazstavo »Štirideset let razvoja radovljiške občine«, ki so jo pripravili prizadevni člani fotokluba Radovljica in je bila v avgustu razstavljena v stari osnovni šoli Čebelica v Radovljici, bodo v septembru postavili v avli doma Joža Azmana v Bohinjski Bistrici.

Pod pokroviteljstvom domicilnega odbora skupnosti borcev Prešernove brigade bodo v organizaciji Turističnega društva Pokljuka in Turistične zveze Slovenije v nedeljo, 30. avgusta dopoldne priredili tradicionalno tekmovanje harmonikarjev-amaterjev »Pozdrav s planin«. Zanimiva prireditev, ki se je bodo udeležili harmonikarji iz vse Slovenije bo kot vselej pri gostišču Ob tabornem obnju na Goreljaku.

V prvih šestih mesecih 1981 si je ogledalo muzej talcev v Begunjah 22.859 obiskovalcev, to je za okoli 800 več kot lani. Čebelarški muzej si je ogledalo v tem času 3.995, kar je za 332 obiskovalcev več kot lani. Nekaj manj obiska so imeli v Kovskem muzeju v Kropi, kjer je bilo 5.136 obiskovalcev, lani jih je bilo 1.200 več, v muzeju Tomaža Godca v Bohinjski Bistrici, je bilo 1.114, lani pa 2.130 obiskovalcev. Po prvih podatkih si je vse muzeje in galerije, ki spadajo pod muzeje radovljiške občine ogledalo letošnje prvo polletje za 3 % manj obiskovalcev kot lani, vendar pa se je to razmerje bistveno izboljšalo v juliju in avgustu, ko je narasel obisk zlasti tujih turistov.

Pod pokroviteljstvom krajevne organizacije ZB NOV Radovljica je nogometni klub Lesce v počastitev občinskega praznika priredil v nedeljo 16. avgusta vsakoletni nogometni turnir za pokal Staneta Perca. Na otvoritveni svečanosti je udeležence turnirja pozdravil in jim spregovoril o borcu in športniku Stanetu Percu predstavnik občinskega odbora ZZB NOV Radovljica Vinko Berce. Pokal in prvo mesto so si priborili člani NK Sava Kranj, drugo mesto NK Jesenice, tretji so bili nogometaši iz NK Naklo in četrti NK Lesce.

Na državnem prvenstvu v plavanju za starejše pionirje in pionirke, ki je bilo 15. in 16. avgusta v Kranju, so se mladi radovljiški plavalci med 27 jugoslovanskimi klubi uvrstili na razmerom dobro 15. mesto. Izredno se je spet izkazala Zdenka Maček s tretjim mestom na 200 m prsno, s četrtnim mestom na 100 m prsno, šestim mestom na 100 m hrbtno in z osmim mestom na 200 m mešano. Dobro so se uvrstili tudi vsi trije pionirji Klemen Pogačnik, Tadej Markelj in Aleš Rebec.

28. AVGUST KRAJEVNI PRAZNIK GORIJ

V petek, 28. avgusta, praznujejo prebivalci vseh trinajstih naselij krajevnih skupnosti Gorje svoj krajevni praznik. Tega dne, leta 1941, so nacistični rablji na pobočju Rovarce v Spodnjih Gorjah ustrelili prve talce v tem delu Gorenjske. Okrutna usmrnitev naj bi bila kazen za likvidacijo okupatorskega sodelavca in izdajalca domačina Florjana Ulčarja. Hkrati je bil ta povračilni ukrep svarilni za vse, ki bi se drznili upreti okupatorskim oblastem.

Privežani na kolih, strgani in okrvavljeni, po težkem mučenju v begunjskih zaporih, so žrtvovali svoja življenja pod streli nacistov: 38-letni Franc SOKLIČ, 42-letni Karel REPE, 32-letni Jože REPE iz Gorij, 47-letni Jože PIKON z Blejske Dobre in 52-letni Ivan ZUPAN — znani predvojni komunist in revolucionar iz Nomenja. Tega so Nemci kot partizana ranjenega ujeli v spopadu, v katerem je padel njegov dolgoletni tovariš in soborec Jože AZMAN, eden najvidnejših revolucionarjev in organizatorjev vstaje v Bohinju.

Preden se je na morišču pod Rovarce razlegel smrtonosni rafal, je prvoborec ZUPAN, čvrsto privezan na kol, kljub ranam zmogel vzklikniti partiji in svobodi, za katero je živel in se boril vse svoje življenje.

Ob teh prvih žrtvah, ki so ves dan kot ovenele bilke visele na kolih, se je v ljudeh in njihovih potrhih srcih rojevala odločna volja in prisega za upor in maščevanje.

Gorje so postale neosvojljiva partizanska trdnjava, neizčrpen vir moči štiriletnega krvavega obračuna z okupatorji. Gorjanci so se borili in vztrajali do popolne zmage. Svoboda, ki smo si jo priborili v tem težkem boju, pa je terjala tudi velik krvni davek. Samo na tem območju je življenje darovalo 159 domačinov, od teh kar 87 partizanov, med njimi 17 prvoborcev.

Okupator tudi nemočnim ni prizanašal. V plamenih požgane vasi Radovna sta med 24 nedolžnimi žrtvami našla smrt celo osem mesečni dojenček in 81-letna starica. Hitlerjevi razbojniki so pomorili veliko nezaščitenih ljudi, jih mučili v zaporih in izselili 67 domačinov v Nemčijo in Srbijo. Kar jim ni uspelo doseči s silo, so skušali nacistični krvniki dobiti z zvijačo, s pomočjo

svojih gestapovskih agentov. Toda vse nakane so propadle ob visoki zavesti, enotnosti in hrabrosti gorenjskih ljudi, združenih v močni organizaciji Osvobodilne fronte.

Zvesti revolucionarni tradicijam predvojnih naprednih mož, ki jim je napredne ideje vsajala komunistična partija in nekateri kasnejši voditelji revolucije, med njimi tudi Stane ŽAGAR, so Gorjanci nadaljevali svojo pot in dosegli to za kar so se borili.

Nekoč odmaknjen kraj z okoli 3000 prebivalci, kmeti, gozdarji, živinorejci, vozniki, kajzarji in delavci v jeseniški železarni, so Gorje po vojni postale prikupen cilj turistov. S pridnostjo in vztrajnostjo so vaščani Gorji, zlasti po osvoboditvi, skupaj s svojimi družbenopolitičnimi organizacijami in številnimi društvi, ki spadajo med najaktivnejše v občini, napravili ogromen napredek. Zrasla so nova naselja, olesena je njihova okolica, speljane so nove poti, urejeni vrtovi, zgradili so sodobno šolo in vrtec, obnovili dom TVD Partizan in še marsikaj, kar dokazuje zavzetost domačinov in prizadevnost njihove krajevnih skupnosti.

Več kot polovica vseh prebivalcev si služi vsakdanji kruh v jeseniški železarni, v lesnoindustrijskih obratih LIP Bled in drugih bližnjih podjetjih. Skoraj ni hiše, ki bi ne imela zaposlenega v industriji, obrti ali v drugi dejavnosti, čeprav se tudi kmetijstvu, živinoreji in gozdarstvu še niso odrekli.

Iz Gorij je izšlo nekaj rodov zaslužnih javnih delavcev, znanih športnikov, planincev, godbenikov in pevcev. Zato je razumljivo, da je tudi družabno, kulturno in športno življenje tega kraja izredno bogato in pestro.

JR

VEZISTI GORENJSKE O SVOJIH NALOGAH IN PROBLEMIH

Pododbor nekdanjih vezistov NOV za Gorenjsko se bo 4. septembra sestel na redni seji ob 15.30 pri nekdanjem vezistu NOV Vinku Bercetu na Mlaki v Radovljici, ki vedno in zelo rad brezplačno nudi prostor. Celo zelo vesel je, če ga kdo od tovarišev, s katerim je bil skupaj v partizanih, kadarkoli obišče.

Na tej seji bodo vezisti NOV Gorenjske najprej obravnavali sedanje rezultate pri zbiranju podatkov za monografijo in nadaljnja prizadevanja pri tem.

DOBRO OBISKANA SOTESKA VINTGAR

Številni turisti med dopustom na Bledu in drugih krajih radi obiščejo znano sotesko Vintgar, za katero skrbijo člani Turističnega društva Gorje. Soteska je zarezana med navpičnimi stenami Homa in Boršta, skozi pa teče reka Radovna s številnimi slapovi, tolmuni in brzicami. Soteska je dolga 1600 metrov kar 700 metrov poti po soteski pa je speljane čez mostove in žumrove galerije. Za vstopnino morajo odrasli odšteti 20 dinarjev, otroci 10 dinarjev. Skupine imajo popust in sicer za več kot deset oseb je vstopnina za posameznika 15 dinarjev. Z zbranim denarjem člani Turističnega društva Gorje redno vzdržujejo in obnavljajo sotesko. Vsak drugi dan tudi pregledajo pot, mostove skozi sotesko, predvsem na mestih, kjer je pot speljana med slapovi in tolmuni.

Soteska je najbolj obiskana konec tedna, ko se predvsem tujim turistom in gostom Bleda pridružijo tudi drugi obiskovalci. Naj še dodamo, da bo soteska Vintgar odprta še do konca oktobra.

J.R.

vanja pri tem. Na predhodni seji so namreč imenovali posebno komisijo, ki je poskrbela, da so vsi nekdanji vezisti ponovno dobili vprašalnike, na katere pričakujejo odgovore. To je namreč že druga akcija pododpora. Prva je bila sprožena preko zgodovinskih krožkov v šolah. Obe sta bili nekako enako uspešni. Od doslej vseh 196 evidentiranih članov so namreč prejeli 27 odgovorov. Približno polovico po zaslugi prve in ravno toliko po zaslugi druge akcije. Celotno gradivo je bilo poslano Milanu Lapajni, ki to zbira na sedežu republiške sekcije vezistov pri SOZD PTT v Ljubljani. Trinajst zanimivih dogodkov in doživetij vezistov je že oblikovanih v posamezne odlomke, ki jih posebno prizadevno objavljajo v PTT Novicah in kolikor je prostora tudi v TV 15.

Pri zbiranju tega gradiva, so ugotovili in evidentirali 26 novih vezistov NOV, pet pa je bilo izpisanih, ker je eden umrl, štirje pa so sporočili, da niso bili vezisti, pač pa kurirji. Ti pa imajo svojo organizacijo.

In kaj se predvideva v zvezi s to še vedno odprto nalogo. Verjetno se bo treba dogovoriti, da se tovariši, ki so veliko doživeli in niso v stanju tega napisati, obišče na domu, da bodo povedali vse kar vedo. Komisija bo na seji predložila ustrezen načrt še te poslednje akcije, o čemer bo seveda odločal pododbor. Z anketami se namreč tega ne da več doseči, ker so bile tri že izvedene. Čeprav so odgovore dobili le od 27 tovarišev, je v teh odgovorih že zajetega približno 80 % gradiva, saj je zelo dobro opisano skoraj vse področje Gorenjske, skoraj vsi deli Slovenije, nekaj po-

podrobnosti pa je tudi iz drugih področij Jugoslavije. To veliko delo je bilo opravljeno povsem na prostovoljni osnovi brez vsakega plačila, posamezniki pa so s tem imeli celo stroške.

Na seji se bodo dogovorili tudi o praznovanju 26. septembra — dneva vezistov. Izbrali bodo člane, ki se bodo udeležili proslav v okviru vojne pošte Radovljica, garnizije v Kranju in v vojašnici Ljube Šercerja v Ljubljani. V nadaljevanju seje se bodo dogovorili tudi o pripravih na letno skupščino, ki jo imajo vsako leto v okviru srečanja z delavci PTT v Kranju. O tem bo poročal Silvester Novak, predsednik delovne organizacije PTT Kranj, ki bo predlagal čas, kraj in program srečanja. Vse to bodo vezisti uskladili s svojimi nalogami, ki jih morajo opraviti na tej, letos delovni skupščini.

Na seji se bodo dogovorili tudi o pripravi predlogov za odlikovanja in podelitev priznanj. Jubilejna priznanja so letos podelili že na srečanju z delavci Iskre, treba pa je dati priznanja tudi zgodovinskim krožkom in posameznim učencem, ki so se posebno potrudili pri zbiranju gradiva o vezistih. Predloge za odlikovanja za sodelovanje v NOV za tiste, ki jih še niso prejeli, pripravljajo občinski aktivisti. Ugotovil bodo, kaj je bilo na tem že storjenega in kaj je še treba. Aktiv jeseniške občine, je to nalogo že opravil, drugi pa bodo morali to še storiti.

Na seji bo tekla beseda tudi o tekočih nalogah, kot je zbiranje sredstev za delovanje, korišćenje PTT domov za letne oddihe, sodelovanje z drugimi organizacijami, kadrovske spremembe v odboru in drugo.

B.B.

PRISPEVNA STOPNJA ZA OTROŠKO VARSTVO OD 0,80 NA 1,98%?

Temeljne in druge organizacije združenega dela, delovne skupnosti in druge samoupravne organizacije in skupnosti v občini Jesenice so v preteklem tednu prejele v razpravo in sprejem dopolnilo k samoupravnemu sporazumu o temeljnih plana skupnosti otroškega varstva Jesenice za obdobje 1981-1985 o izvajanju programa skupnosti otroškega varstva v letu 1981, po katerem naj bi dodatno združevli 8.775.609 din, oziroma v zadnjih treh mesecih prispevali iz osebne dohodka 1,98 %, namesto dosedanjih 0,80 %.

Izvršni svet skupnosti otroškega varstva občine povečuje prispevne stopnje za 1,18 % utemeljuje:

- s povečanim obsegom redne vzgojnovarstvene dejavnosti za dojenčke in predšolske otroke v občini, saj bo z novim šolskim letom v vzgojnovarstvene organizacije in enote vključenih 1.440 otrok, ali 232 več kot jih je bilo v začetku šolskega leta lani, za kar jim ob poprečni 40 % udeležbi staršev zmanjka 4.266.680 din,

- s povečanimi stroški ogrevanja, električne energije in amortizacije s pridobitvijo novih prostorov v šolskem centru na Plavžu in na Koroški Beli, ki znašajo 1.190.679 din več kot v letu 1980,

- s pokrivanjem sklada skupne porabe v višini 658.250 din, ker so doslej pokrivali regresirano prehrano delavcev iz materialnih stroškov, v letošnjem letu pa morajo zagotoviti sredstva sklada skupne porabe za tekoče in naslednje leto,

- z naknadno zahtevo občine Buje za poravnavo komunalnega prispevka za otroško letovišče v Pireti pri Novigradu za dve leti in priključitev le-tega na kanalizacijsko omrežje in čistilno napravo, kar občinska zveza prijateljev mladine, ki upravlja s tem letoviščem, ni mogla zaradi zakaslosti zahtevka, vsaj delno vključiti v ceno letovanja. Ta dodatna obveznost znaša 500.000 din,

- s povečanim obsegom odplačila anuitet iz 580.932 v letu 1980 na 2.786.622 din v letošnjem letu, za kar pa niti v utemeljitvi, niti v predlogu dopolnila ne navajajo koliko jim zmanjka, pa tudi sicer je nerazumljivo za kaj to navajajo, ker je že v predhodnih postavkah vsebovana manjkajoča vsota v višini 8.775.609 dinarjev.

Izvršni svet skupnosti otroškega varstva v svoji utemeljitvi navaja, da smo doslej dajali veliko pozornost razvoju otroškega varstva v občini, saj imamo le-tega razvitega v desetih od enajstih krajevnih skupnosti, odstotek vključenih otrok pa se bo s 1. septembrom povečal iz 38 na 46 % celotne populacije, kar nas uvršča glede tega med najbolj razvite občine v republiki. V minulem šolskem letu so imeli v predšolskih oddelkih poprečno po 22,9 otrok, v oddelkih dojenčkov pa po 15,2 in v razvojnem oddelku po osem otrok. Skupaj je pri vzgoji, negi in varstvu ter pri drugih opravilih sodelovalo 126 delavcev, kar pomeni, da poprečno na nekaj več kot enajst otrok pride en delavec. Delovni čas v vzgojnovarstvenih enotah in vzgojnovarstvenih organizacijah je od devet do deset ur dnevno, poleg rednega programa pa izvajajo še program 120 urne male šole in 80 urni program za petletne otroke, ki niso vključeni v vzgojno varstvene organizacije.

V drugi polovici leta so začele veljati nove cene vzgojnovarstvenih storitev, pri čemer v poprečju sodelujejo starši 40 % po novo sprejeti diferencirani lestvici, ki zajema participacijo staršev od 21 do 85 %, glede na dohodek na družinskega člana. V utemeljitvi je poudarjeno, da so si v skupnosti otroškega varstva in v vzgojnovarstvenih organizacijah prizadevali, da bi potrebna dodatna sredstva zmanjšali na čim manjši obseg. V ta namen bodo porabili vsa prenešana sredstva iz preteklega leta in vsa sredstva rezerve skupnosti otroškega varstva za tekoče leto. Normativni, ki so veljali za oddelek so bili že doslej preseženi, še zlasti pa bodo povečani s 1. septembrom. Tudi osebni dohodki zaposlenih, navajajo v utemeljitvi, so se za razliko od ostalih delavcev povečali le za 6 %. Nadalje so maksimalno skržili sredstva za redno investicijsko vzdrževanje in za vse ostale potrebe (tudi za material za delo z otroki). Navajajo, da se bodo vse navedene težave, katere bo potrebno sanirati v zadnjih treh mesecih letošnjega leta, ponovile tudi v letu 1982.

Izvršni svet skupščine občine Jesenice, ki se je na seji 11. avgusta strinjal z vsebino predloga dopolnila k samoupravnemu sporazumu in dal soglasje, da se posreduje v javno razpravo in sprejemanje, ki bo trajalo do 15. septembra, navaja, da so bile analizirane vse možnosti, da bi obstoječe stanje sanirali na kakršenkoli drugi način, »vendar le dvig prispevne stopnje zagotavlja izvajanje programa in dodatnih obveznosti skupnosti otroškega varstva«.

Izvršni svet skupščine občine k predlogu skupnosti otroškega varstva meni, da kar zadeva gibanje skupne porabe in njeno zaostajanje za rastjo dohodka, povečana stopnja za otroško varstvo ne bo vplivala na porušitev z resolucijo opredeljene politike, ker je rast dohodka pomembno višja od rasti, ki je bila načrtovana za letošnje leto ob koncu leta 1980. Zaradi načrtovane nižje rasti dohodka, navaja izvršni svet, je bila tudi rast skupne porabe načrtovana nižje in so se zato pokazale določene motnje na nekaterih področjih družbene dejavnosti. Zato, pravijo, so »z namenom, da bi lahko sprejeto politiko glede skupne porabe reševali bolj dinamično, oziroma skladno dejanski ekonomičnosti gospodarstva, samoupravne interesne skupnosti že v samoupravnih sporazumih o temeljnih planov za obdobje 1981-1985 določile možnost sprotnega prilagajanja skupne porabe rasti dohodka. Tudi otroško varstvo je eno tistih področij, kateremu je bilo zaradi navedenih razlogov dodeljena precejšnja vsota potrebnih sredstev, zlasti še, ker je skupnost otroškega varstva v letošnjem letu razširila svojo dejavnost... Tako je prispevna stopnja za otroško varstvo v naši občini na zadnjem, 60. mestu v SR Sloveniji, kljub temu, da je otroško varstvo pri nas v primerjavi z ostalimi slovenskimi občinami med najbolj razvitimi«.

Ugotovitvam in trditvam na pogled ni moč kaj ugovarjati, čeprav poletne analize gospodarjenja v občini kažejo na nižjo rast fizične proizvodnje od načrtovane in celo lanskega leta, pa celo rahlo upadanje produktivnosti in da je večja rast dohodka le delno posledica nekaterih kvalitativnih premikov, večji del pa posledica višjih cen. Pač pa se ob tem sprašujemo ali se je predlagatelj, predvsem pa izvršni svet skupščine občine soočil z dejstvom, da bodo, če sprejememo tudi povečano stopnjo za 1,12 % za skupnost otroškega varstva, osebni dohodki delavcev v jesenskih, to je najbolj kritičnih mesecih (pričetek pouka, ozimnice, kurjava), dodatno obremenjeni za 3,52 %. Kajti od 1. avgusta dalje delavci že plačujemo 0,90 % dodatnega republiškega davka in 1,5 % občinskega samoprivevka, s 1. oktobrom pa naj bi plačevali še dodatnih 1,12 % za otroško varstvo, poleg skoraj 32 % višje stanarine s 1. avgustom.

Tako stanje namreč narekuje, da bi nujno morali iskati rešitve otroškega varstva znotraj skupne stopnje za skupno porabo. Kajti izredno neugodno finančno stanje v občinski zdravstveni skupnosti daje slutiti, da bo tudi v tej interesni skupnosti prej ko slej prišlo do podobnega predloga. Razen tega pa, kakor je bilo rečeno na zadnjih sejah vseh treh zborov skupščine občine, bo nujno potrebno zagotoviti dodatna sredstva za stimuliranje izvoza, kakor tudi za pokritje kompenzacij za osnovne življenske artikle z dodatno obremenitvijo čistega osebnega dohodka delavcev.

Pregled stopenj davkov iz osebne dohodka in stopenj prispevkov iz osebne dohodka in financiranje splošnih družbenih potreb v družbenopolitičnih skupnostih in samoupravnih interesnih skupnostih na področju družbenih dejavnosti v SR Sloveniji za leto 1981 nam pokaže, da je jeseniška občina s skupno stopnjo davkov in prispevkov s 26,18 %, skupaj z občino Ravne na Koroškem, na 53. do 54. mestu med 60 občinami. Pri tem pa je potrebno povedati, da je pet občin pod 26 % skupne stopnje davkov in prispevkov in da je kar 24 občin med 26 in 27 %, med 28 in 29 % dvanaest, med 29 in 30 ena in nad 30 % ena občina. Če pa bi sprejeli povečanje prispevne stopnje za otroško varstvo v zadnjih treh mesecih za 1,18 %, bi se s skupno stopnjo davkov in prispevkov povzpeli na 25. mesto v republiki, če pa to povečanje porazdelimo na vse leto pa na 46. mesto.

Po skupni zbirni stopnji davkov in prispevkov iz osebne dohodka za financiranje družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti na področju družbenih dejavnosti jeseniška občina s skupno stopnjo 11,37 % zavzema 51. mesto, v grupi 24 občin, ki imajo skupno zbirno stopnjo med 11 in 12 %. Manj kot 11 % ima pet občin med 12 in 13 %, 20, med 13 in 14 % deset in nad 14 % ena občina. Če bi sprejeli predlagano povečanje stopnje prispevka za otroško varstvo bi se v zadnjih treh mesecih povzpeli

na 21. mesto v republiki, če pa povečanje porazdelimo na vse leto, pa bi se povzpeli na 40. mesto. Seveda pa moramo upoštevati, da v oba prikaza ni všteti 1,5 % občinski samoprivevek, s čemer bi se z obremenitvijo čistega osebnega dohodka povzpeli v obeh primerih v prvo tretjino slovenskih občin.

Te primerjave so navedene v podkrepitev mnenja, da bi sredstva za pokrivanje dodatnih stroškov otroškega varstva v občini morali iskati s preporazdelitvijo obstoječe stopnje prispevkov za interesne skupnosti družbenih dejavnosti. Z drugačno rešitvijo bi ob nedoseganju planirane fizične proizvodnje in produktivnosti v občini prispevali le k že itak visoki stopnji inflacije.

V okviru preporazdelitve sredstev, oziroma pokrivanja manjkajočih sredstev, se bomo v občini morali dogovarjati o počasnitvi in začasnih prekinitvi prehoda na celodnevno osnovno šolanje, ker smo že doslej dosegli slovenski vrh. Dogovarjati se bomo morali o večjem samoupravnem povezovanju zdravstva v občini in njegovi racionalizaciji in podobno. Rešitve bi morali v okviru uresničevanja politike ekonomske stabilizacije iskati v tej smeri, in izhajati iz stališč tretjega kongresa samoupravljalcev Jugoslavije, »da lahko porabimo samo toliko, kolikor smo ustvarili... in temu prilagoditi obseg vseh vrst porabe«.

Tudi utemeljitev izvršnega odbora skupnosti otroškega varstva občine ni dovolj prepričljiva in argumentirana, medtem ko je predlog dopolnila k samoupravnemu sporazumu zelo površno sestavljen. V utemeljitvi, na primer, navajajo, da so letos povečali osebni dohodek le za šest odstotkov, pri čemer je seveda zelo pomembno na kakšno osnovo. Zato bi nas železarje zelo zanimalo, kakšni so osebni dohodki delavcev v otroškem varstvu, vendar ne s prikazom poprečnega osebnega dohodka na pogojno nekvalficiranega delavca, temveč s prikazom realnih osebnih dohodkov (najnižji, najvišji, poprečni).

V gradivu navajajo tudi, da otroškemu varstvu letos zmanjka 658.250 din za potrebe sklada skupne porabe, oziroma za pokrivanje regresiranja prehrane delavcem. Pri tem nas seveda železarje zanima višina sedanjega regresa in sploh v kakšnem razmerju delavci v otroškem varstvu razporejajo del čistega dohodka za osebne dohodke, skupno porabo in za izboljšanje in razširjanje materialne osnove dela. Seveda nas zanima tudi, kaj so znotraj otroškega varstva naredili za sanacijo sedanjega stanja in sploh v pogledu stabilizacijskih prizadevanj.

Vsekakor bomo v občini morali zagotoviti sredstva za izvajanje programa otroškega varstva in dodatnih obveznostih, vendar pa ne za vsako ceno s povečano prispevno stopnjo. Morali bomo v sodelovanju vseh družbeno organiziranih dejavnikov v občini še bolj izkoristiti obstoječe zmogljivosti in dosledneje uveljavljati cenejše oblike družbenega varstva in vzgoje otrok.

LETOŠNJA KRVODAJALSKA AKCIJA V SEPTEMBRU

Kakor smo sporočili že v prejšnji številki našega glasila, bo letošnja krvodajalska akcija na Jesenicah potekala v dneh: v petek, 4., ponedeljek, torek, sredo, četrtek in petek, 7., 8., 9., 10. in 11. septembra, kot običajno v Delavskem domu na Jesenicah. Odvzem krvi bo vsak dan od 7. do 14. ure.

V naši občini se vsako leto tej humani akciji odzove veliko delavcev, delovnih ljudi in občanov. Ker pa krvi kot zdravila potrebujejo vsako leto več zaradi številnih prometnih, gorskih, delovnih in drugih nesreč in poškodb, kakor tudi za sodobnejši način zdravljenja številnih obolenj in bolezni, so seveda

tudi potrebe vsako leto večje.

Temu primerno bi se vsako leto moralo večati tudi število prostovoljnih krvodajalcev v občini. Zato bi morali vsak zdrav in polnoleten občan postati krvodajalec, da bi pomagal reševati življenja in zdraviti obolenja.

V temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih naše železarne personalne delavke že zbirajo prijave, prav tako pa tudi v ostalih organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih. Zato ne odlašajte in se prijavite, ker bo to omogočilo, da bo akcija potekala čim bolj organizirano in brez daljšega čakanja.

ŽELEZARJI MED NAJBOLJŠIMI KRVODAJALCI V OBČINI

V letošnjem letu bo poteklo 28 let odkar je organizacijo krvodajalstva prevzel Rdeči križ Slovenije in z delom svojih aktivistov dosegel rezultate, ki so preseglji vsa pričakovanja. Temelji, na katerih je Rdeči križ začel razvijati prostovoljno krvodajalstvo in zbirati krvodajalce, slonijo na globinskem humanizmu in zavesti človeške solidarnosti do sočloveka, ki mu je kri potrebna za zdravljenje, mnogokrat pa tudi za rešitev življenja.

Številke v razvoju prostovoljnega krvodajalstva v tem obdobju so zgovorne in vredne omembe. Medtem ko je bilo leta v SR Sloveniji 20.210 krvodajalcev, jih je prišlo na odvzem krvi leta 1972 že 84.875. Med krvodajalce je od leta 1953 dalje vpisanih več kot 500.000 občanov, kar pomeni, da je vsak četrti Slovenec dal kri vsaj enkrat.

Poglejmo še nekaj podatkov, ki kažejo razvoj krvodajalstva v kasnejših obdobjih. Leta 1978, ob 25-letnici, odkar je organizacijo krvodajalstva prevzel Rdeči križ, so organizirali občinski odbori Rdečega križa krvodajalske akcije v 239 delovnih dneh. Načrt SR Slovenije je bil 86.994 prijav. Prijavilo pa se je 106.436 krvodajalcev, kar je 122,3 %. Kar 40 občinskih odborov RK Slovenije je preseglo plan. Med njimi je bila tudi naša občina.

V letu 1978 je bilo za našo občino planiranih 1349 prijav (4,7 % od števila prebivalcev), akcije pa se je udeležilo 1592 občanov ali 118 %. Količina odvzete krvi je znašala 601.385 ml. Iz naše delovne organizacije se je v tem letu udeležilo akcije 710 delavcev kar je 44,74 % vseh krvodajalcev v občini.

Leta 1979 pa se je v naši občini udeležilo krvodajalske akcije 1648 krvodajalcev. Od tega jih je bilo 879 ali 53,33 % iz Železarne in 769 ali 46,67 % iz ostalih delovnih organizacij. Od skupnega števila krvodajalcev sta bila iz zdravstvenih razlogov 102 ali 6,18 % udeležencev odklonjena.

Leta 1980 pa smo zabeležili 1604 krvodajalcev. Od tega 833 ali 55 % iz Železarne in 721 ali 45 % iz drugih de-

lovnih organizacij. Iz zdravstvenih razlogov je bilo odklonjenih 70 ali 4,4 % prijavljenih, kar je za 28 krvodajalcev manj kot leto dni prej.

Iz podatkov se vidi, da število krvodajalcev narašča iz leta v leto, kakor naraščajo tudi potrebe po krvi. Razvoj medicinske znanosti, uvajanje novih, sodobnih načinov zdravljenja v korist hitrejšega okrevanja bolnikov-poškodovancev in prometnih nezgodah, na delovnih mestih, vse to terja in bo še terjalo velike količine krvi. Zato je želja vseh aktivistov Rdečega križa in zdravstvenih delavcev, da bi bodoče prihajalo na odvzem krvi čedalje več novih krvodajalcev, zlasti tistih, ki še nikoli niso dali krvi, pa jo bodo morda že jutri potrebovali tudi sami.

Zanesljivo lahko ugotovimo, da gre pri prostovoljnem krvodajalstvu zares za skupno akcijo vseh delovnih ljudi in občanov, tako tistih, ki kri dajejo tistim, ki jo prejemajo in tudi tistih, ki dejavnost krvodajalstva financirajo in organizirajo. To je naša skupna akcija in izraz neposredne solidarnosti z visoko stopnjo socialistične etike in morale, da del sebe darujemo za zdravje ali življenje sočloveka.

G. More Borosa, predsednik Lige društev Rdečega križa je ob svetovnem dnevu Rdečega križa - 8. maja, napisal v svoji poslanici: »Ali je še kje boljši primer bratstva in skupnega sporazumevanja: dajmo našo kri in rešili bomo življenje drugih ljudi.«

KREDITIRANJE ZADRUŽNE GRADNJE STANOVANJ

V mesecu juniju je bila ustanovljena stanovanjska zadruga Železar. Sprejeti in potrjeni so bili njeni samoupravni akti in program organizirane ter usmerjene gradnje naselja Belo polje na Hrušici. V okviru zadruge so bile zbrane že prijave za gradnjo na tej lokaciji, ločeno za vrstne hiše in dvojčke. Izpeljan je bil postopek preverjanja finančne sposobnosti članov zadruge vključno z vplačilom pristojnega deleža. Izvedena je bila tudi delitev lokacij med zadrugniki, tako da bo s prenosom zemljišča na zadrugo in njene člane možno pridobiti tudi vsa ustrezna oblastvena dovoljenja na ime zadruge in zadrugnikov.

Za gradnjo 25 dvojčkov in 34 vrstnih hiš na Belem polju je doslej zasedenih 22 dvojčkov in sedem vrstnih hiš. Med zadrugniki je 45 delavcev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti Železarne. Predvideno je še, da se bo naknadno vključilo še pet delavcev Železarne. Od 45 zadrugnikov bo kar 25 takih, ki bodo sprostili družbena stanovanja - last Železarne.

Izvršni odbor stanovanjske zadruge vodi zaključne razgovore z izvajalci gradbenih del in dobavitelji opreme montažnih hiš. Pred podpisom pogodb je potrebno zagotoviti finančna sredstva, katere v zadrugi združujejo člani zadruge v obliki lastnega deleža in kreditov. Na osnovi tega je izvršni odbor zadruge Železar v imenu zadrugnikov - delavcev Železarne posredoval skupno vlogo za odobritev kredita Železarne. O vlogi sta razpravljala: odbor za stanovanjska vprašanja in odbor za kadre in družbeni standard. Odbora sta na svojih sejah ocenila, da bo pristop k organizirani in usmerjeni zadrugi gradnji lahko pomembno pospešilo hitrejšo reševanje stanovanjske problematike, ki je tudi v temeljnih planov za obdobje

1981-1985 načrtovana. Še posebno bo to pospešilo vključevanje v zadrugo gradnjo tistih delavcev, ki že posedujejo družbena stanovanja in jih bodo z izgradnjo lastnih hiš sprostili.

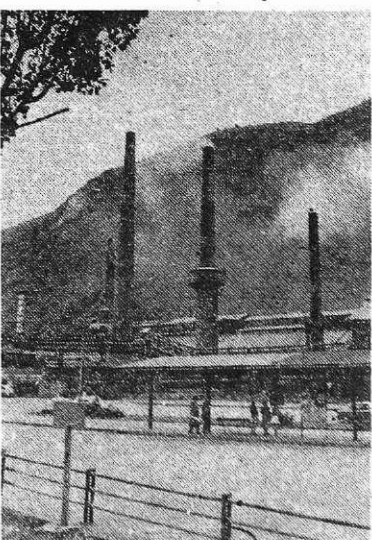
Zaradi navedenih prednosti, ki jo ima organizirana in v naprej načrtovana zadruga gradnja, sta odbora smatrala za pravilno, da tovrstno gradnjo stanovanj Železarne tudi s kreditiranjem pospešuje. Odbora sta predlagala, da se delavcem Železarne, ki so se odločili za gradnjo montažnih vrstnih hiš in dvojčkov na Belem polju odobri kredit v višini 500.000 din na zadrugnika oz. stanovanjsko enoto. (Pri samoiniciativni individualni gradnji je bil za leto 1981 sprejet zgornji limit v višini 200.000 din s tem, da imajo vsi ožji člani družine, ki so zaposleni v železarni pravico do kredita.)

Na predlog obeh odborov je delavski svet Železarne na tretji seji, 20. avgusta sprejel naslednje sklepe: 2. Delavcem temeljnih organizacij in delovnih skupnosti Železarne, članom stanovanjske zadruge Železar, se za gradnjo usmerjene zadruga gradnje na lokaciji Belo

polje - Hrušica odobri kredit v višini 500.000 din na stanovanjsko enoto oz. na zadrugnika.

2. Kredit se odobri iz sklada skupne porabe za leto 1981 iz namenjenih sredstev za zadrugo stanovanjsko gradnjo.

3. Odbor za stanovanjska vprašanja pri delavskem svetu Železarne se pooblašča, da na osnovi predložene seznama in zagotovitve s strani stanovanjske zadruge Železar poimensko sklepa o dodelitvi gradbenega posojila.

Naši velikani (Foto I. Kučina)

PRED SEJO OBEH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINSKE ZDRAVSTVENE SKUPNOSTI

V septembru bo redna seja obeh zborov skupščine zdravstvene skupnosti občine Jesenice. Za to sejo je del gradiva že pripravljenega in sicer dva predloga samoupravnih sporazumov in predlog samoupravnega dogovora, o čemer nekaj besed.

Osnutek samoupravnega sporazuma o medsebojnem sodelovanju in razmejitvi nalog na področju zdravstvene vzgoje je bil obravnavan že na 14. seji zborov skupščine Zdravstvene skupnosti Slovenije in je bil v celoti objavljen v delegatskem Poročevalcu št. 25. V njem je govora o razširitvi delovanja na področju zdravstvene vzgoje prebivalstva. Samoupravni sporazum bo sklenjen z organizacijo Rdečega križa Slovenije, zavodom SR Slovenije za zdravstveno varstvo in občinskimi zdravstvenimi skupnostmi Slovenije. Sporazum opredeljuje, da bo RK Slovenije skrbel za množično zdravstveno vzgojo občanov in delavcev v OZD. Pri tem se bo v glavnem usmeril v usposabljanje prebivalstva za delovanje v izrednih razmerah, delovanje v ljudski obrambi, za prvo pomoč in nego bolnikov, oziroma poškodovancev, za obvladovanje higiensko-epidemioloških razmer in v usposabljanje v zvezi s pomembnejšimi socialno-medicinskimi problemi.

Delavci v zdravstvenih organizacijah bodo opravljali organizirano zdravstveno-prosvetno in vzgojno dejavnost, kot sestavino svojega rednega programa in nudili ustrezno strokovno pomoč organizacijam Rdečega križa. Za enotnost in vsebine programa prosvetno-vzgojne dejavnosti je dolžan skrbeti zavod SRS za zdravstveno varstvo.

Potrebna sredstva za to morajo zagotoviti občinske zdravstvene skupnosti. Republiška zdravstvena skupnost predlaga najmanj 5,00 din na prebivalca, predlog gorenskih občinskih zdravstvenih skupnosti pa je največ 5,00 dinarjev. O tem bodo dokončno odločali delegati obeh zborov na seji skupščine. Za našo občino to predstavlja 163.670,00 din, ki bodo porabljeni v glavnem za nabavo učnega materiala.

Drugi predlog samoupravnega sporazuma obravnava postopke in načine uresničevanja pravic do zdravstvenega varstva. Sprejem tega sporazuma narekuje 52. člen novega zakona o zdravstvenem varstvu. Predlog je zelo obširen in obsega kar 124 členov. V predlogu je nekaj bistvenih razlik od dosedanje prakse in bi bilo potrebno, da bi ga obravnavali in dali svoja mnenja predvsem sindikati in SZDL. To pa predvsem zato, ker bomo imeli le toliko zdravstvenega varstva, kolikor sredstev nam bo glede na zmogljivosti odmerilo gospodarstvo na aktivnega zavarovanca, oziroma na prebivalca ob dejstvu, da imajo vsi prebivalci občine pravico do zdravstvenega varstva.

Kot tretji pa je predložen predlog družbenega dogovora o načinu zagotavljanja in usmerjanja dela družbenih sredstev za pospeševanje izvoza. Z zakonom o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti v letu 1981 je le-ta prepovedano razpolaganje z delom družbenih sredstev v letu 1981 in sicer v višini 2,34 % prihodkov ustvarjenih v letu 1980. Republikam in pokrajinam je dana možnost, da uveljavijo diferencialen pristop glede omejevanja razpolaganja z družbenimi sredstvi za posamezne uporabnike. Tako zbrana sredstva bodo usmerjena za pospeševanje izvoza.

Na osnovi teh dogovorov je potrebno v občinah sprejeti ustrezní akt, to je družbeni dogovor, katerega udeleženci so samoupravne interesne skupnosti s področja družbene de-

javnosti in materialne proizvodnje in drugi uporabniki družbenih sredstev. Predlog družbenega dogovora zagotavlja in usmerja del družbenih sredstev za pospeševanje izvoza v občinah.

V družbenem dogovoru je predlagano, da bi v jeseniški občini vse interesne skupnosti prispevale po stopnji 3,64 %, razen občinske zdrav-

stvene skupnosti, ki prispeva 2,10 %, skupnost otroškega varstva pa v ta sklad ne prispeva, občinski proračun pa prispeva 2,58 %.

Za občinsko zdravstveno skupnost pomeni to 5.445.000 din. Ta sredstva bomo delno pokrili s sredstvi, katere so bila v finančnem načrtu namenjena za obveščanje in z nerazporejenimi sredstvi, kar skupno zneso 3.117.000 din. Razliko 2.328.000 din pa bomo morali zbrati s krčenjem programa neposrednega zdravstvenega varstva.

Vsekakor naj bi predložen družbeni dogovor na seji obeh zborov skupščine sprejeli in s tem dali svoj prispevek za pospeševanje izvoza in s tem uresničevanju politike gospodarske stabilizacije.

Stane Torkar

OPOZORILO UDELEŽENCEM V CESTNEM PROMETU

V torek, 1. septembra, se bodo po dvomesečnem predahu znova odprla šolska vrata. Marsikdo bo dejal, nič nenavadnega, saj se to dogaja vsako jesen. Res je, toda s tem dnevom se število udeležencev v cestnem prometu izredno poveča, za nekaj sto in tisoč otrok, učencev in dijakov in med njimi je precej takih, ki prvič stopajo čez šolski prag in s tem v širši prostor. In ravno med to mladežjo je bilo lansko leto na slovenskih cestah 52 mrtvih otrok, med njimi enajst prvošolčkov in 1677 ranjenih.

To je tudi vzrok, da so delavci milice za leto napovedali strožje ukrepe proti vsem tistim voznikom, ki ne bodo upoštevali označenih omejevalnih hitrosti pred šolami, tudi z odvzemom vozniškega dovoljenja. Toda ne gre samo za območja pred šolami, gre tudi za to, da vozniki motornih vozil, predvsem na našem jeseniškem mestnem območju, ob številnih prehodih za pešce in raznih prometnih konicah, morajo računati na nekaj sto novih udeležencev v cestnem prometu.

Seveda pa morajo svoje storiti tudi starši in šole, ki morajo ne le enkrat, temveč redno opozarjati otroke na nevarnosti na cestah in jim privzgajati cestno-prometne predpise, oziroma ustrezno kulturo, ki jo moramo imeti vsi udeleženci v cestnem prometu. Ne nazadnje pa smo dolžni vsi občani sodelovati in pomagati v tej samozaščitni družbeni akciji, z besedo, zgledom, pomočjo.

Učenci osnovne šole Prežihov Voranc v akciji očistimo svoj kraj v minulem šolskem letu (Foto I. Kučina)

RAZŠIRJENA SEJA UO TURISTIČNEGA DRUŠTVA JESENICE

Po krajšem premoru bo upravni odbor Turističnega društva Jesenice imel 3. septembra svojo redno sejo, na katero so povabili vse člane komisij. Od spomladi se je namreč nabralo precej pomembnih vprašanj, o katerih se je treba sporazumeti, odločiti in jih urediti.

Najpreje bodo obravnavali delovanje komisije za urejanje Trim steze, ki še vedno ni narejena do konca. Na stezi so sicer popravili napise z navodili, niso pa še namestili tabel na svoja mesta. Predvidevajo, da bi v jeseni postavili tudi dve zgornji brvi, da bi odprli že zgrajeno stezo tudi na levi strani potoka Jesenice.

V okviru delovanja komisije za vodenje akcije »lepe rože in urejena okolica« bomo obravnavali letošnje predloge za pohvale, priznanja in značke. Kot vse kaže so najprizadevnejši pri gojitvi rož in urejanju okolice prebivalci, ki bodo predlagani za priznanja in znake že ugotovljeni, ni pa še predlogov za pohvale. Nekateri člani te komisije so se naveličali sodelovati pri obhodih in prosijo za zamenjavo. Kot vzrok za razrešitev so navedli, da je sedaj že povsod toliko rož, da je to ocenjevanje težko in da se ne bi radi zamerili posameznikom. To je del resnice, vsekakor pa moramo biti veseli, da je tako, saj je komisija svoj namen dosegla in je pravzaprav v takšnih okoliščinah in ob takih uspehih prijetneje delovati in je pravica ocenjevanja za vsakega sedaj zelo častna naloga. Razen podelitve priznanj, pa so bili najljepši primeri tudi posneti na diapozitive, ki bodo prikazani po šolah, na občnem zboru in v kinodvoranah. Razen tega bo tudi gorenska turistična zveza posnela na film deset najlepših primerov urejenosti Jesenic in okolice. Film bo nato krožil po vsej Gorenjski, turistična društva pa bodo poskrbela, da si bodo prebivalci to lahko ogledali.

Na seji bodo pregledali finančno stanje, kako doteka turistična taksa in kakšni so stroški dosedanjega delovanja društva.

Pregledali bodo in dali pripombe tudi na osnutek za ustanovitev in delovanje občinske turistične zveze

in glede na število članstva izbrali tri delegate za ustanovno skupščino.

Na sejo so povabili tudi predstavnike skupščine občine, komunalne skupnosti in krajevnih skupnosti, ker bodo sklepali o ustanovitvi komisije za vrtičkarstvo. V kolikor bo večina za to, da s tem delovanjem začne, bodo prebivalci, ki se želijo s tem ukvarjati, obvestili da se prijavijo. Izmed njih bodo po krajevnih skupnostih ustanovili podkomisije, katerih delegati bodo sestavljali komisijo. Glavna skrb le-teh bo dobiti zemljo, jo razparcelirati, nato pa pri tem voditi takšno politiko pri obdelavi zemlje, da bo to v korist posameznikov in skupnosti.

Že takoj na začetku šolskega leta bodo imeli turistični podmladki veliko dela. Nadaljevali bodo s tekmovalnim v čistoči, predložili bodo naloge, ki so jih za tekmovalje pripravili in sestavili med počitnicami, dobili bodo gradivo in se pričeli pripravljati na tekmovalje in drugo.

O vsem tem bo tekla beseda tudi na tej seji, na kateri se bodo dogovorili za nadaljevanje teh, že dobro utečenih akcij. Dogovorili se bodo tudi o udeležbi na letošnjem srečanju turističnih delavcev Gorenjske, na katerem bodo razglašeni rezultati vseh tekmovalj.

Na dnevnem redu imajo tudi razpravo o izdaji prospekta Jesenic. Besedilo je pripravljeno in dvakrat korigirano. Zbrane so vse reklame, pri čemer so zbrali približno 15 tisoč din. Hoteli in zasebniki, ki pobirajo in oddajajo turistično takso, tega prispevka ne bodo dali, ker je to dolžno kriti turistično društvo od pobrane takse, ki je tudi za to namenjena. Oba besedila imajo sedaj dijaki centra srednjih šol, ki bodo poskrbeli za prevode v nemščino in angleški jezik. Upajo, da bo nov prospekt Jesenic natiskan še to leto.

B. B.

Žebjar ob stroju (Foto S. Kokalj)

SKROMNO, TODA PRISRČNO

Pred letošnjim občinskim praznikom — 1. avgustom, je občinska skupščina Jesenice, skupaj z družbenopolitičnimi organizacijami 29. julija v Vratih pod Triglavom, ob veličastnem spomeniku padlim gornikom organizirala srečanje preživelih borcev Jeseniške čete, ki je 1. avgusta 1941 sprejela borbo z nemškimi silami na Obranci.

Spomin na to borbo pred 40 leti, na prve partizanske akcije čete proti okupatorju — miniranje mostov v Mostah pri Zirovnici, je v svojem pozdravnem govoru obudil predsednik jeseniške občine Ivo Arzenšek in med drugim tudi opisal široko politično dejavnost delovnih ljudi, predvsem komunistov na Jesenicah in v okolici že v prvih in naslednjih letih okupacije. Ta dan pred 40 leti sta v boju padla tovariša Ferdo Koren in Viktor Arzenšek, člana komunistične partije. Padla sta na Obranci na obronkih Mežaklje, v boju za nacionalno in socialno svobodo slovenskega in ostalih jugoslovanskih narodov. V zaključnih besedah je tovariš predsednik dejal, da so jeseniški delavci, pod vod-

stvom komunistične partije med narodnoosvobodilnim bojem delovali ne le med Mežakljo in Karavankami, ampak tudi na ostalih območjih Gorenjske in celo dlje.

Na prisrčni slovesnosti, ki so ji prisostvovali tudi mimoidoči turisti, izletniki s Triglava in na Triglav, so sodelovali recitatorji in vokalni oktet iz Zirovnice. Ob tej priliki so preživelim borcev Jeseniške čete podelili zlate Titove značke, slovesnost pa zaključili s prijetnim kramljanjem v Aljaževem domu v Vratih, kjer imajo tudi člani ZB NOV iz Mojstrane in Dovjega svojo malo, toda prijetno letno postojanko.

Roman Stana

IZOBRAŽEVANJE OB DELU

ŽELEZARSKI IZOBRAŽEVALNI CENTER JESENICE

RAZPISUJE

sprejem delavcev za izobraževanje ob delu v šolskem letu 1981/82

A. NADALJEVALNI PROGRAM ZA (večerna tehnična šola):

1. za obratnega metalurškega tehnika,
2. za obratnega strojnega tehnika.

Pogoji za sprejem:

- uspešno dokončana triletna poklicna šola kovinarske, metalurške ali elektro usmeritve,
- enoletna zaposlitev,
- kandidati morajo biti stari najmanj 18 let.

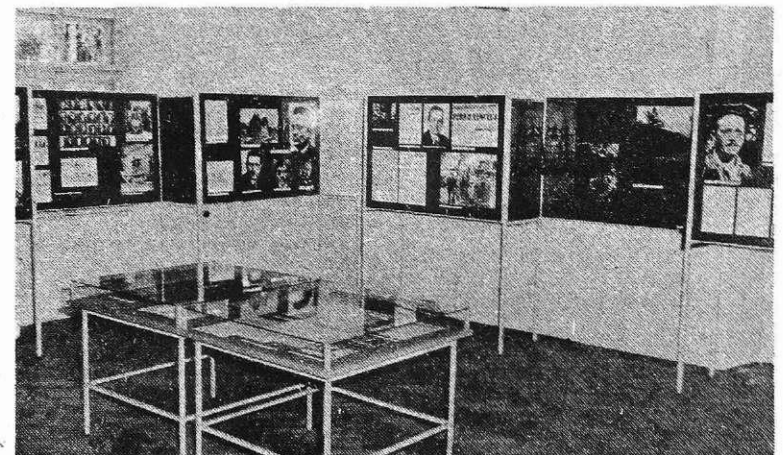
B. USMERJENO IZOBRAŽEVANJE ZA USMERITVE (večerna poklicna šola):

1. kovinsko predelovalne usmeritve,
2. metalurške usmeritve.

Pogoji za sprejem:

- uspešno dokončana osnovna šola,
 - ustrezna zaposlitev,
 - kandidati morajo biti stari najmanj 18 let.
- Za sprejem je potrebno vložiti na upravo ŽIC:
- vlogo, kolkovano z državnim kolekom za 4 din,
 - zadnje šolsko spričevalo,
 - potrdilo o zaposlitvi,
 - izjavo oz. potrdilo delovne organizacije o plačevanju šolnine.

Vpis za vse usmeritve je do 14. septembra. Oddelki bodo odprti, če bo zadostno število prijavljenih kandidatov. Uprava ŽIC

Dokumentarna razstava »Leto 1941 — leto ustajev«, ki jo je pripravil oddelke za zgodovino delavskega gibanja — NOB Tehniškega muzeja Železarne v Kosovi graščini na Plavžu, je odprta vsak dan od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure. (Foto: S. Kokalj)

ŽELEZAR

INVALIDI IZ MURSKE SOBOTE NA JESENICAH

V soboto, 15. avgusta, je Društvo invalidov Jesenice gostilo člane Društva invalidov Murska Sobota, s katerimi sodelujejo že šesto leto. Gostje so si ogledali tudi nekaj znamenitosti Gorenjske, med drugim so obiskali tudi nekdanje begunjske zapore in Drago.

Uradni del obiska z razgovorom o izmenjavi medsebojnih izkušenj je potekal v Kazini na Jesenicah. Dogovarjali so se predvsem o delu društev. Najprej pa so nekaj minut posvetili pokojnima tovarišema Stevanu Doronjskemu in Alešu Beblerju. Člani obeh društev so si izmenjali tudi spominska darila.

Pot so nadaljevali v Gornjesavsko dolino, na Vršič, Podkoren in Kranjsko goro, kjer so tudi prenočili. Gostje so naslednji dan obiskali Tamar in Zelence ter se v dopoldanskem času vračali domov.

B. S.

PO SLOVO V DUBROVNIK

Končni izlet! Zaključek, pika na koncu dolgega stavka, ki smo ga skupaj izgovarjali osem let. Že dva meseca sta minila odkar smo odšli na to poslovnino potovanje. Pa vendar se ga spominjam kot bi se vse zgodilo včeraj. Spominjam se dolgih sprehodov, čudovitega morja, vročega sonca...

Dubrovnik je čudovito staro mesto obdano z mogočnim zidom. Mesto polno zanimivih in privlačnih delov: knežev palačo, cerkev svetega Vlaha iz štirinajstega stoletja, mestno utrdbno, ki ima šestnajst stolpov, čudovit pomorski muzej in še in še... Nihče ne ve natanko, kdaj je Dubrovnik nastal. Konstantin VII. Portirogenetos, bizantinski cesar je napisal, da so ga ustanovili v začetku sedmega stoletja begunci iz grško-rimskega mesta Epidaurusa (današnji Cavtat), ki so ga uničili Slovani. Nova naselbina je dobila ime Ragusium. V 7. in 8. stoletju so romansko naselbino naselili Slovani, ki so si v bližini zgradili lastno mesto, Dubrovnik. Obe mesti pa sta se združili proti koncu 13. stoletja. Mesto je kmalu zaradi zelo dobro razvite trgovine postalo tekme Benetkam. Bilo je bogato, zato je od raznih carjev in kraljev kupovalo ozemlje: Ston, Pelješac, Mljet, Konavle... Ko je Dubrovnik dobil v oblast vse te pokrajine je postal neodvisen in se je spremenil v mestno državo. Leta 1667 je mesto prizadel strašen potres, ki mu je sledil še požar. Večji del mesta je bilo uničenega, tri četrtine prebivalstva je izgubilo življenje. Po tem si je Dubrovnik zelo težko opomogel. Leta 1806 so ga zasedli Francozi in ga vključili v Ilirske province. Po zlomu Avstro-Ogrske je prišel v državo Srbov, Hrvatov in Slovencev oziroma v Jugoslavijo. Med drugo svetovno vojno so ga najprej zasedli Italijani nato še Nemci. Osvobojen je bil oktobra 1944.

In prav to mesto s pisano preteklostjo, čudovitimi kipi in slikami in privlačnostjo obmorskega mesta smo si izbrali za kraj našega slovesa. Tistega petka je bil ves svet tako lep in prijeten. Sonce se je sprehalo po turkizno modrem nebu, vetrič je narahlo pihljal in upogibal nežne liste.

Začelo pa se ni ravno spodbudno, kajti letalo je imelo dve uri zamude. Pa se nismo preveč razburjali, ker je bilo prav zanimivo gledati kako pristajajo in vzletajo letala. Končno je pristalo tudi naše letalo. Vstopili smo in posedli po udobnih sedežih. Nekateri se še nikoli niso peljali z letalom in so zdaj polni pričakovanja strmeli skozi majhne linice. In kmalu se je velikanska jeklena ptica dvignila visoko visoko nad oblake. Polja, hiše in gozdovi pod nami so bili kot kvadrati in pravokotniki skladnih barv. Reke in ceste med njimi so se vile kot srebrni trakovi v laseh majhne deklice. Bila je kratka, a nepozabna in čudovita vožnja. Ko smo prispeli je bilo že temno, a smo kljub temu odšli na kratek sprehod. Nato smo v skupinah odšli v lične majhne bungalove na počitek, vendar polni novega še dolgo nismo zatisnili oči. Naslednje jutro smo pozajtrkovali, nato pa odšli na plažo. Morje je bilo kristalno čisto, plaža pa posuta z belimi, gladkimi kamni. Dan nam je minil prehitro, prav tako tudi večer, ko smo odšli na ples. Naslednji dan smo se odpeljali v Dubrovnik. Ogledali smo si razne znamenitosti, se sprehajali po obzidju, občudovali gladka, izlizana tla Straduna, se čudili nad pestrostjo in zanimivostjo pomorskega muzeja.

Nazaj smo se odpeljali z ladjico, kajti s tem smo si prihranili utrudljivo in dolgo vožnjo z avtobusom. Vozili smo se mimo čudovitih majhnih plaž posutih z mehko belo glino, poleg katerih se je razprostiralo smaragdno zeleno morje. Zvečer smo odšli v disco, kjer smo se imenitno zabavali (na uho povedano: tudi kadili smo). Trije dnevi, polni šal in smeja, zanimivih dogodivščin in novih vtisov so nam prehitro minili. Treba je bilo domov, kajti kljub temu, da smo nekaj let pridno zbirali denar in sodelovali v vseh delovnih akcijah, nismo bili pretirano bogati.

Takšno je bilo naše slovo, naše razpotje. Vseh osem let smo bili dober razred, velikokrat smo bili pohvaljeni kot najbolj delaven razred na vseh akcijah. Sedaj je tega konec. Ne bo več drobnih prepirkov, ki so se včasih vneli med nami, ne bo več mrzličnega prepisovanja matematičnih nalog, ne bo več skritega šepetanja in hihitanja med urami, ne bo tega, ne bo onega. Res, da bomo še vedno obiskovali razne šole, vendar to ni isto, sošolci in sošolke ne bodo več tisti, s katerimi smo osem let sedeli v istem razredu. Upam, da se bomo še kdaj zbrali, obujali stare spomine in se smejali potegavščinam, ki smo jih zagodili učiteljem. Saj smo bili vendar tako dober razred, mar ne?

Eli Šprager

VZGOJNO IZOBRAŽEVALNI ZAVOD DA ALI NE?

Pod besedo VIZ – vzgojno izobraževalni zavod lahko razumemo dvoje. To so skupne službe osnovnih in srednjih šol oziroma šol usmerjenega izobraževanja, zlobneži pa pravijo, da to pomeni tudi – »vodi in zafkava«. VIZ je bil ustanovljen istega leta ko smo dobili novo ustavo. Namen ustanovitve VIZ, ki so doslej v Sloveniji le štirje v 60 občinah, je bil, poveniti šolsko administracijo. Ker pa so naknadna določila onemogočila združevanja denarnih sredstev v eni blagajni, VIZ ni uresničil svojega namena.

Po medijih obveščanja nas opozarjajo, da je potrebno varčevati na vseh področjih. Kot pedagoški svetovalec za občino Jesenice sem takoj naredil potrebne korake, ker je direktor VIZ Lado Brišer odstopil in s prvim septembrom nastopi službo kot učitelj matematike v osnovni šoli Bratov Žvan v Gorjah. Na OK SZDL in občini sem predlagal, da se VIZ ukine, ker je le preveč draga zadeva. Predlagal sem, da bi namesto tega v občinski izobraževalni skupnosti namestili še enega delavca, katerega naloga bi bila sklicevati in voditi ravnateljske konference, na katerih bi usklajevali različne normative, okoli katerih je vedno več vroče krvi.

To sem predlagal tudi na skupščini občine, vendar je predsednik izvršnega sveta skupščine Ivo Ščavničar predlog zavrnil z utemeljitvijo, da tu ni mesta za to razpravo in naj to razpravljamo na nivoju konference ravnateljev.

Sem pristal celodnevne šole, toda z razliko, da naj bodo te oblike šolanja deležni le tisti učenci, ki to

potrebujejo. Pred leti so bili o tem na občini drugačnega mnenja. Zagotavljali so, da bo dovolj denarja, da vse osnovne šole preidejo v celodnevne v roku petih let. Sedaj pa na različnih področjih primanjkuje denarja (otroško varstvo, zdravstvo...) in smo v nekakšnem razvojnem razkoraku. Ravno zato je postalo naslovno vprašanje še bolj aktualno.

Poudariti moram, da je VIZ »politično dete«, ki se je razvil v dečka, ki porabi 180 milijonov starih din letno, brez osebnega dohodka direktorja.

Vse to naj bi obravnavali zbori skupščine občine in skupščina občinske izobraževalne skupnosti s poročilom o dosedanjem delu in vlogi VIZ v občini.

Kako je delo ravnateljev usklajeno, se vsakdo lahko prepriča v sosednji občini Radovljica, brez posebne organizacije.

Prav bi bilo, da o tem spregovorijo tudi drugi in svoje mnenje objavijo v Železjarju.

Anton Korenc

MOJE POČITNICE V NOVIGRADU

Za spremembo sem se enkrat odločil, da grem na morje s prijatelji, in sicer s šolsko kolonijo v Novigradu, kjer imajo društva prijateljev mladine jeseniške občine svoje počitniške hišice. Vsak je komaj pričakoval dan, ko bomo šli na počitnice brez strogih staršev...

Kmalu smo prispeli v Novigrad. Iz avtobusa je bil lep pogled na raznobarne lesene hišice in borovec med njimi, ki so dajali prijetno senco.

Ko pa smo popoldne prejeli ključke od hišic, smo bili razočarani. Najprej smo si ogledali vse prej kot belo pobeljen strop in stene polne lukenj, da si brez težav slišal pogovor v sosednji sobi. O pohištvu pa raje ne pišem.

Nekako smo se pomirili in utrujeni od vožnje smo se kmalu odpravili spat. Toda spati nam ta dan še dolgo ni bilo usojeno, kajti prijateljica se je zadrla: »Pazite – stonoga!« V trenutku smo bili pokonci in pobijali stonoge, »strigle«, pajke in ves ostali mrčes, ki mu niti PIPS ni mogel do živga. Pa nas učijo v šoli, kako je higiena zdravju potrebna... V takih okoliščinah smo nekako preživeli počitnice.

Hišice v Novigradu so potrebne temeljitega popravila, pri čemer bi društvom prijateljev mladine morali pomagati tudi drugi.

Branka Ravnik
OŠ Karavanskih kurirjev NOB
Koroška Bela

KULTURNI KOLEDAR GORENJSKEGA MUZEJA

V mestni hiši je na ogled stalna arheološka, kulturno-zgodovinska in umetnostnozgodovinska zbirka ter stalna razstava del slovenskega kiparja Lojzeta Dolinarja. V drugem nadstropju iste stavbe je na ogled razstava Materialna kultura na Krasu.

V Prešernovi hiši sta odprta Prešernov spominski muzej in Jenkova soba. V galerijskih prostorih razstavlja olja in akvarele Dana Bem-Gala, v kletnem razstavišču pa si lahko ogledate razstavo Živka Kladnika.

V galeriji mestne hiše je na ogled razstava Okovje. V stebriščni dvorani mestne hiše pa je gorenjski muzej pripravil razstavo del akad. slikarja Zdenka Huzjana, v mali galeriji mestne hiše pa se predstavlja slikarka Mirna Pavlovčec.

V baročni stavbi v Tavčarjevi 43 je na ogled stalna zbirka Narodnoosvobodilna borba na Gorenjskem in republiška stalna zbirka Slovenka v revoluciji.

Na Titovem trgu, na prehodu v Tavčarjevo ulico, je odprta stalna zbirka Kulturno-zgodovinski spomenik Kranja.

Razstave oz. zbirke so odprte vsak dan od 10. do 12. ure in od 17. do 19. ure, ob sobotah in nedeljah pa od 10. do 12. ure, ob ponedeljkih so zaprte.

V kasarni Staneta Žagarja v Kranju je odprt muzej Prešernove brigade. Na Zg. Jezerskem si lahko ogledate poznosrednjeveški restavrirani kulturni spomenik »Jenkova kasarna«, ki je opremljen z etnološkim gradivom.

DOPOLNILNI POUK PRED ZAČETKOM NOVEGA ŠOLSKEGA LETA

Nekateri starši ugotavljajo, da so počitnice njihovih otrok nekaj dni krajše. Te skrajšane počitnice za nekatere učence izhajajo iz 52. in 151. člena zakona o osnovni šoli, ki pravi, da je dopolnilni pouk za učence, ki so zanj določeni, obvezen. Starši pa so dolžni poskrbeti, da otrok dopolnilni pouk redno obiskuje. Šola je namreč dolžna organizirati za vse tiste učence, ki pri posameznem predmetu slabše uspevajo in dosegajo minimalne rezultate, dopolnilni pouk.

Dopolnilni pouk taki učenci obiskujejo že med šolskim letom, prav tako pa ga je šola dolžna organizirati v zadnjem tednu meseca avgusta. V skladu s 26. členom zakona o osnovni šoli, učenci za posamezni predmet morajo opraviti deset ur dopolnilnega pouka pred pričetkom novega šolskega leta. Namen dopolnilnega pouka je v tem, da bi snov, ki so jo med letom slabše premagovali, boljše spoznali, utrdili in tako lažje delali v naslednjem razredu.

Osnovna šola Tone Čufar je celodnevna. Število učencev, ki so dolžni obiskovati dopolnilni pouk, se je precej zmanjšalo. Ugotavljajo pa,

da je ur samostojnega učenja za učence, ki težje razumevajo učno snov in ki potrebujejo več časa za utrjevanje premalo. Zato je še potrebna oblika dopolnilnega dela. Prav tako je število učencev v oddelkih zelo visoko in se učitelj težje posveča prav tem učencem dalj časa.

Potrebe po dopolnilnem pouku se kažejo zlasti pri slovenskem jeziku, matematiki, in angleškem jeziku. Od prvega do četrtega razreda dopolnilni pouk obiskuje 80 učencev, od petega do osmega razreda pa 82 učencev. To je pri tako veliki šoli, kot je celodnevna osnovna šola Tone Čufar razmeroma malo, saj so imeli v šolskem letu 1980/81 1063 učencev.

Z dopolnilnim poukom bi tem učencem radi pomagali, da bodo lažje in bolj delali v naslednjem šolskem letu. Učencem so namen dopolnilnega pouka pojasnili v šoli, starši pa upamo, da bodo z vso resnostjo in doslednostjo upoštevali priporočila in navsezadnje zakon, ki jih obvezuje.

SB.

RAZSTAVA V KOSOV GRAŠČINI

V razstavnih prostorih Kosove graščine na Jesenicah je odprta zanimiva zgodovinsko-dokumentarna razstava ob 40-letnici vstaje pod naslovom: LETO 1941 – LETO VSTAJE.

Razstava je odprta vsak dan od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure razen sobote popoldan in nedelje. Preje najavljene skupine si lahko razstavo ogledajo tudi izven tega časa.

Na razstavi v Kosovi graščini »Leto 1941 – leto vstaje« je posebna soba opremljena z inventarjem iz zaporo begunjske kaznilnice. Vsi predmeti: peč, klopi, stoli, miza, okenska mreža in vrata so last oddelka za zgodovino delavskega gibanja in NOB Tehniškega muzeja ŽJ. (Foto: S. Kokač)

NOČ V STENI PLAZOV

2

IZ DNEVNIKA OSME JUGOSLOVANSKE HIMALAJSKE ODPRAVE NA LHOTSE

»Janez, si ti?« sprašuje Borut.
»Da, Borut, jaz sem. Kako se imata. Sprejem.«
»Janez, pojdi po Aleša. Nujno je. Sprejem.«
»Aleš spi in tudi pomagati ne more.«
»Ti moraš po Aleša, za tebe je to malenkost, za njega pa veliko.«
»Dobro, počakaj, ga grem zbuditi.«
V šotoru je spet vse tiho. Glasovi zunanega sveta le na rahlo prodirajo skozi debelo snežno odejo do naju.
V radiu spet zahrešči.
»Halo, Borut, tu Aleš. Kako sta? Sprejem.«
»Aleš, tu je zelo hudo, sploh ne veva, kaj bi.«

»Do jutra morata vzdržati. Ponoči ne smeta zapuščati šotora. Šotor je vajina trdnjava. Sprejem.«
»Hudičovo slaba trdnjava je to. Sprejem.«
»Vseeno jo ne smeta zapustiti. Sprejem.«
»Zmanjkuje nama zraka. Kaj če bi prerežala šotor. Sprejem.«
»Ne, šotora ne smeta rezati. Do jutra vzdržita, jutraj pa se umaknita v bazo. Sprejem.«
»Dobro, bova poizkusila. Še to, kako izgleda vreme od spodaj. Sprejem.«
»Tukaj je snežilo vso noč. Sedaj pa je prenehalo in se kažejo zvezde. Lahko upata na boljše. Še se oglasila. Srečno.«
»Bova. Pa še to. Danes je moja obletnica poroke, najtežja! Adijo. Borut ugasne aparat.«
Bova vzdržala! Bova, saj druge izbire tako nimava. Nekoliko sva pomirjena. Vreme se izboljšuje. To čutiva tudi tukaj. Plazovi niso več tako pogosti. Sedaj lahko nekoliko

več počivam. Na trenutke celo zadremam. Zbudim se, ko že težko diham, ko me duši, ko je vhod spet zasut s snegom. Spet ga očistim.

V naročju imam polno snega, ki se vsipa skozi odprtino. Vse je mokro, mrzlo.

Zunaj se je zjasnilo. Pritisnil je neznošen mraz. Zavijem se v mokro spalno vrečo. Kljub mrazu le s težavo ostajam buden. Za nekaj minut bi rad zaspal. Borut že spi. Pod glavo si podstavim nahrbtnik. V naslednjem trenutku me že zmanjka.

Ne vem, kako dolgo sem spal. Zbudim se, ko mi začenja zmanjkovati zraka. Tudi Borut je buden. Slišim ga, kako težko diha. Odprtina je spet zasuta s snegom.

Koliko volje je potrebno, da vstanem in jo očistim.

Zunaj ne sneži več. Tako tudi plazov, ki so zasipali vhod, ne bo več. Nebo je jasno, polno zvezd. Kmalu se bo zdanilo.

Sedaj, ko ne bo treba več čepeti pri vhodu in odmetavati snega, bi rad ujel še nekaj minut spanja. Najslajše je spanje ravno takrat, ko veš, da bo treba vstati.

Ko se zdani, se Borut začne pripravljati za odhod. Sam počakam. Dva se tako ne moreta istočasno oblačiti in obuovati.

Ko je pripravljen, se loti vhoda. Če hočeva iz šotora, ga je treba odkopati. Skozi odprtino zleze ven. Podam mu dereze in nahrbtnik. Zunaj ugotovi, da je brez čelade. »Daj mi še čelado.« Ves šotor preiščem, vendar čelade ni nikjer. »Tukaj je ni.« Mora biti spredaj pri vhodu. Še enkrat vse pregledam. Končno jo najdem pod kupom snega, ki se je ponoči nabral v šotoru.

Predno zapustim šotor, bi ga rad nekoliko uredil. Z rokami odmetavam sneg, nekoliko zložim opremo, hrano, posodo. Borut si je medtem nadel dereze. Poroča o hudem mrazu.

»Marjan, tukaj je »svinjsko« mraz. Sploh si ne morem zapeti čelade. Prstov ne čutim več.«

»Trenutek počakaj, bom jaz poizkusil.«

K vhodu si zložim dereze, nahrbtnik in se splazim ven iz šotora.

Snameš si debele rokavice. Čelado zapneš lahko samo z golo roko. To lahko storiš, ko je roka še topla, prsti gibčni. Ko pa od mraza postanejo togi, tega ne moreš več. In v tem mrazu se to zgodi v nekaj sekundah.

»Dej, pripogni se, da poizkusim.« V prvem poizkusu mi je uspelo. Že čutim, kako mi trdijo prsti. Takoj si natakem rokavice.

»Marjan, veš, da sploh ne čutim prstov na rokah in povsem so beli.«
»Tukaj ne moreva nič storiti. Takoj se spusti v širico. Pridem za teboj.«

Pomagam mu nadeti nahrbtnik. Ob vrvi se spusti v globino. Čimprej stran od tega prekletega kraja.

Veter je vse močnejši. Kmalu je ozačje polno sneženih kristalov. Po pobočju se vsipajo pršni plazovi in mi zasipajo vhod.

Iz šotora izvlečem dereze in jih pripravim. Sproti mi jih zasipa. S težavo mi uspe v tem norem plesu vetra in snega pritrčiti eno in nato še drugo.

Še enkrat moram odkopati vhod, da pridem do nahrbtnika. Sneg se usipa v notranjost. Komaj uspeh izveči nahrbtnik, ko je vhod povsem zasut. Ne morem ga zavezati. Sicer je pa sedaj, ko je s snegom zasut, tako vseeno.

Več kot pol ure je že, kar je odšel Borut. Ura je devet, ko zapustim šotor, ki je v tem trenutku spet povsem prekrit s snegom in je samo še izboklina na strmem snežnem pobočju.

Spominim se nočnih Aleševih besed:

»Šotor je vajina trdnjava.«
Vseeno sem vesel, da jo zapuščam.
Marjan MANFREDA

[illegible]

DNEVNIK NAŠEGA PLANINSKEGA TABORA

V sredo, 12. avgusta, se je začel naš planinski tabor v Lipovčevu, oziroma Maretovi koči pod močeno Spikovo skupino. Že prejšnji dan smo nekateri prišli urediti prostor za šotore in prinesli nekaj hrane, v sredo pa smo bili že dopolnjeni s hrano. Postavili smo šotore, po kosilu pa smo priložili pripravi dveh znanih planincev, ki sta nam skušala prikazati lepote planinskega sveta in odnos človeka do gora. Jaka Čop, znani gornik in fotograf gorskih motivov, je povedal nekaj o varnosti v gorah, še posebej, kako ravnati ob slabem vremenu ali ob treskanju strele. Opozoril nas je, da moramo ubogati naše vodnike, saj so oni odgovorni za našo varnost. Opisal nam je tudi gore v Spikovi skupini: Martuljsko Ponco, Široko peč, Frdmanje police, Spik, Oltar... Za konec je povedal še pripovedko o Zlatorogu.

Jože Vindšar pa nam je pripovedoval o odnosu ljudi do življenja. To je tema, ki jo silimo velikokrat, vendar vsakit na drugačen način. Tokrat je bil poudarek na odnosu človeka - gora. Po predavanju so nekateri igrali odbojko, drugi poskrbeli za vodo in hrano. Nato smo uredili še notranjost šotorov in po večerji kmalu odšli spat.

ČETRTEK, 13. AVUGUSTA

Dan se je začel s slabim vremenom. Toda po zajtrku se je razkasilo in postajalo je sonce. Odločili smo se za krajši izlet pod Sree. Pot je bila še mokra, zato je marsikomu spodrsnilo. Ko se je začel najbolj strm del poti, je naša kolona utihnila. Kmalu smo prišli do bivaka. Pogovarjali smo se o vsakodnevnem smučarskem tekmovanju, ki ga pod Sreem organizirajo v spomin na planince Slavka Mertlja v začetku julija. Po enournem lenarjenju smo kstili tiste naše planince, ki so bili prvič pod Sreem, nato pa smo se vračali po isti poti. Nekateri so nabirali gobe. V taboru nas je že čakalo kosilo. Komaj se je malo poleglo, že smo bili na livadi, kjer smo se zabavali z rugbyjem, za katerega smo si pravila prilagodili po svoje. Po večerji pa smo posedeli pred kočo in preizkušali svoje pevsko znanje.

PETEK, 14. AVUGUSTA

Zbudil nas je prijeten jutranji hlad. Po zajtrku smo se odpravili za Ak. Pot se odcepi kmalu pod kočo, nekaj časa po ravni, potem pa se začne spozkasta strmina, ki postaja vedno nevarnejša. Morali smo paziti, da nam ni spodrsnilo. Pot je varovala jeklena vrva. Plezali smo približno pol ure. Kmalu nato smo zagledali bivak III, kjer smo si odpohili in pomalicali. Odšli smo še do plošče, ki nas spominja na Janjo Krivico in Brezdo Rinaldo, ki sta se smartno poneverili v Kajem jeziku. K spominiki plošči smo dali šopek rododendrona. Ob povratku smo si ogledali slap. Voda pada kakih 20 metrov globoko čez skale. Ker nas je zeblo, smo pohiteli naprej. Po kosilu nam je Tone Gluhar pripovedoval o naravi. Našel nam je nekaj zaščitnih rastlin in živali in jih opisal. Opisal pa je tudi nekatere nacionalne parke.

STALNA TELESNA VADBA POMENI ZDRAVJE IN VITALNOST

(II. nadaljevanje)

4. ZAKAJ TOČKOVNE TABELE?

Dr. Cooper je pri razvijanju in izpopolnjevanju svoje metode aerobnega treninga sestavil ustrezne tabele, ki ustrezajo določeni starostni skupini in spolu. Pri sestavljanju standardov pa je uporabil izkušnje švedskih znanstvenikov, ki so že precej časa izredno priznani na področju raziskovanja fiziologije vadbe.

Kako važne so tabele pri aerobnem treningu nam je takoj razumljivo, saj se tako lahko sami programiramo in kontroliramo učinek svoje vadbe. S točkovno tabelo lahko izmerimo vloženi napor. Intenzivnost treniranja lahko povečavamo po primerjanju doseženih rezultatov, zabeleženih na tabelah, pri tem pa smo zavarovani pred preobremenitvijo ali pred premajhno intenzivnostjo svoje vadbe.

Morda se bo kdo vprašal, kajne ko bom predstavljal tabele, zakaj je potrebno tedensko doseči ravno 30 točk, ali ne bi bilo dovolj samo 20, ali pa ne bi bilo celo boljše tedensko doseči 50 točk. Dr. Cooper, v svoji knjigi odgovarja na ta vprašanja takole: »S testiranjem in treniranjem več tisočev moških in žensk sem lahko dokazal, da okoli 80 % tistih, ki trenirajo po progresivnem programu in dosežejo 30 točk v tednu, lahko dosežejo naše minimalne standarde fizične sposobnosti.«

5. PRAVILO LET

V svoji prvi knjigi o aerobnem treniranju doktor Cooper se ni natančno opredelil starostnih skupin, ker je podatke za svojo prvo knjigo dobil iz raziskav v vojni letalstvu, kjer je bila povprečna starost 25 let. Ker pa je njegov način treniranja postal zelo popularen, je v svoji novi knjigi že lahko dopolnil tabele za štiri starostne skupine:

do 30 let
od 30 do 39 let
od 40 do 49 let in
od 50 let naprej.

Starost ne sme biti večja težava za fizično sposobnost. Stalna telesna aktivnost preprečuje prehitro staranje. Da pa je cilj dosežen je potrebno vzeti samo primeren način vadbe in si prilagoditi določeno intenzivnost vadbe.

Skratka, ob pomoči aerobnega treniranja, oziroma s stalno telesno vadbo, bomo dosegli, da bo vsaka doba našega življenja doba najboljših let!

6. ZDRAVNIŠKI PREGLED:

Če hočemo doseči popolno varnost pri telesni vadbi, potem je potrebno pred pričetkom le-te opraviti zdravniški pregled, na osnovi katerega bomo ugotovili naše trenutne sposobnosti in se odločili za takšen način treniranja, oziroma naše aktivnosti, ki nam bo resnično koristila.

Dr. Cooper predlaga:

- ljudje v starostni skupini do 30 let lahko prično z vadbo, če so bili na zdravniški kontroli v preteklem letu in je zdravnik ugotovil, da je z njimi vse v redu.
- ljudje med 30 in 39. letom starosti naj bi opravili zdravniški pregled tri mesece pred pričetkom vadbe. Pregled bi moral vsebovati tudi EKG kontrolo v stanju mirovanja;
- isto priporočilo ljudem v starosti od 40 do 59 let je, da se EKG kontrolo opravi tudi pod obremenitvijo, približno enako, kot v času vadbe.
- ljudje nad 59 let starosti morajo pred obvezno opraviti pred pričetkom programa vadbe.

Po predavanju smo morali pripravljati drva. Vsi smo poprijeli za delo. Po večerji pa smo spet peli.

SOBOTA, 15. AVUGUSTA

Zjutraj se nam je pridružil Marko Robič, ki nas je vodil na Vršič. Do potoka smo šli po isti poti kot prejšnji dan, nato pa smo zavili na desno. Hodili smo po listju in mehki gozdni zemlji ter se pogovarjali, saj je bila pot precej položna. Prišli smo do neke livade, na kateri je stala staja. Pot je bila še zmeraj položna. Zadnje strmino pred Belim potokom smo hitro premagali. Ob vodi smo imeli krajši počitek. Naprej smo hodili po gozdu, po iglicah. Kar naenkrat se je pot začela strmo dvigati. Stopili smo hitreje, saj smo mislili, da je tu že vrh. Ko pa smo prišli spet na ravnilno, smo pred seboj zagledali še eno strmino. To se je ponovilo še nekajkrat. Končno smo le prilezli na vrh. Razgledali smo se po okolici: proti vzhodu se je dvigala Kepa, proti zahodu Dobrač, pod nami je bil Srednji vrh. Pomalicali smo, sonce nas je gredo in nič se nam ni ljubilo vstati.

Navzdol je šlo hitreje. Zavili smo s poti in hodili po gozdu. Prišli smo na kamnito pot, na kateri smo morali zelo paziti, da ne bi prožili kamenja. Ob poti smo obrali nekaj grmičev malin. Od Cizeljna je samo še pet minut do Lipovčeve koče.

Tudi ta izlet nas ni toliko utrudil, da po kosilu ne bi igrali rugbyja.

NEDELJA, 16. AVUGUSTA

Vstali smo že ob šestih. Ko smo prilezli iz šotorov, nam je pogled obstal na martuljskih gorah. Bilo je jasno in kot nalašč za fotografiranje, zato smo naredili vsi, ki smo imeli fotografske aparate, nekaj posnetkov.

Po zajtrku smo se namenili na Kurji vrh. Spet nas je spremljal poleg naših voditelj Marko Robič. Ko smo hodili po neki suhi strugi, je sonce močno žgalo in komaj smo čakali, da bomo zavili v gozd. Pot se je vila med ruševjem in gozdom, pod vrhom pa je postajala vse bolj strma.

Ko pa smo prišli na Kurji vrh, smo se začudili — vrh je namreč poraščen s koprivami. Pa smo si le poiskali vsak svoj prostorček in se začeli razgledovati po okolici. Daleč na zahodu se je dvigal Mangart, pred njim Ratašev Ponce, levo od njih Kotovo sedlo, Kotova spica, Jalovec, Mojstrovka, na avstrijski strani spet Dobrač, globoko pod nami Kranjska gora, Podkoren, Rataše, v daljavi celo Trbiž.

Vračali smo se po gozdu. Ko smo prišli do Maretove koče, smo se zagledali jeseniške planince, ki so za nami prišli v tabor. Pospravili smo svoje stvari, podrlili šotore...

Letos sem bila že petič na planinskem taboru. Najbolj vztrajni planinci smo postali že prava družina. Pod vodstvom Jožice Bakovnik in Marjane Svetina smo odkrili že nesteto prijetnih in čudovito lepih kotičkov naše Slovenije.

Barbara Malenšek,
mladinski odsek PD Javornik -
Koroška Bela

TURNIR »TRI MEJE«

V sredo, 19. avgusta in petek, 21. avgusta, je bil v Beli peči (Italija) odigran šestnajsti tradicionalni turnir »TRI MEJE«, na katerem sodelujejo ekipe iz Italije (Bela peč in Trbiž), Avstrije (Kellag) in Jesenice. Letošnji turnir je bil zanesljivo eden najkvalitetnejših ne samo po organizaciji ampak tudi po odigranih tekmah, na katerih je bilo doseženih poprečno devet golov na tekmo, kar je vsekakor redkost za nogometna srečanja. Omeniti moramo, da so bila vsa srečanja izredno fer, skratka v prijateljskem vzdušju nogometašev treh sosednjih dežel.

Jeseniški nogometaši so ta turnir odigrali s polovičnim uspehom. Najprej so z ekipo Kellaga visoko izgubili 6:0. Rezultat vsekakor ne ustreza dogodkom na igrišču, potrebno je reči, da Jeseničani niso imeli športne sreče na tem srečanju.

V haju za tretje mesto pa so visoko premagali Trbiž s 5:1. Gole so dosegli: Pihler 2, Troha, Bakonič in Krivič.

Nastopili so: Vukalič (Tokij), Bakonič, Bergant (Sulejmanović), Kramar, Ignjatović, Troha, Pihler, Krivič (Čatak), Mlakar (Osmičević), Kovarčič, Panič.

Rezultati turnirja: Bela peč : Trbiž 0:2; Kellag : Jesenice 6:0; Jesenice : Trbiž 5:1; Bela peč : Kellag 10:4.

Vrstni red: 1. Bela peč, 2. Kellag, 3. Jesenice, 4. Trbiž.

ŠENČUR : JESENICE (0:1) 1:1

Pred začetkom prvenstva v SNL — zahod, ki bo v nedeljo, 30. avgusta, ko bodo na Jesenicah gostili ekipo Vozil iz Nove Gorice, so Jeseničani odigrali pokalno tekmo proti ekipi Šenčurja v Šenčurju. Na izredno lepem igrišču so Jeseničani prikazali slabo igro, vse srečanje so bili sicer v premoči, vendar kljub izrednim prilnostim niso iztržili več kot neodločen izid. Zadetek za Jesenice je dosegel Kramar.

Nastopili so: Vukalič, Bakonič, Bergant, Osmičević, Ignjatović, Troha, Pihler, Krivič, Kramar, Kovarčič, Panič (Čatak).

Zv.

OBVESTILO ŠAHISTOM

Odbor šahovskega društva obvešča vsa šahiste, da bo šahovski dom odprt od 1. septembra dalje vsak torek, sredo, četrtek, petek in soboto od 18. do 22. ure.

Odbor.

SILVO KAPUS PRVAK TOZD VZDRŽEVANJE V BALINANJU

Na balinišču v Bazi so se v sredo, 19. avgusta, vzdrževalci pomerili za prvaka TOZD. Sodelovalo je 12 tekmovalcev, ki so bili razdeljeni v štiri skupine. Zmagovalci skupin so tekmovali med seboj za uvrstitve od prvega do četrtega mesta, ostali pa za uvrstitve od petega do dvajsetega mesta.

V finalni skupini so bili doseženi naslednji rezultati: Kapus : Babič 13:5; Kraljič : Trontelj 13:9; Kapus : Trontelj 10:13; Kraljič : Babič 13:11; Kapus : Kraljič 13:5; Babič : Trontelj 13:5.

UVRSTITVE: 1. Silvo Kapus, 2. Anton Kraljič, 3. Albin Babič, 4. Marjan Trontelj, 5. Franc Pogacnik, 6. Anton Šuštaršič, 7. Franc Hudolin, 8. Joža Čej, 9. Bogo Malo-vačič, 10. Srečko Noč.

Prvih pet tekmovalcev bo zastopalo TOZD v vzdrževanju na sindikalnem prvenstvu Železarne.

Izvajalca tega tekmovalstva, balinarskega kluba Jesenice in sodnika Sveltnu in Strazišarju se zahvaljujemo za izvedbo tekmovalstva.

M. I.

PRVENSTVO ŽELEZARNE V PLOVANJU ZA LETO 1981

Moški do 25 let — pršno: 1. Borut Koprivč OTK 43,4, 2. Miloš Ferk NG 1,02,9.

Moški do 25 — 35 let — pršno: 1. Rado Tolar EG 44,4, 2. Zvone Kalan SEO 47,3, 3. Janez Babič NG 53,7.

Moški do 35 — 45 let — pršno: 1. Beno Ramuš SEO 47,2, 2. Franc Ravnik EG 49,9, 3. Aleš Lagoja RO 51,9, 4. Mitja Kosir SEO 54,8.

Moški nad 50 let — pršno: 1. Bogomir Tušar OTK 54,9.

Ekipe maratončev se zahvaljujemo za odlično organizacijo prvenstva in se pripravljamo tudi za naslednje leto.

haj

PRIPRAVE HOKEJISTOV KRANJSKE GORE

V dvorani v Podmežaklju je že od prejšnjega torka led in hokejski se klub najrazličnejšim težavam, ki jih pestijo na vsakem koraku, pripravljajo na novo sezono. Poleg Jesenice na ledu sedaj redno trenirajo tudi hokejski Jeseniški gori, ki so se ponovno vrnili v prvo zvezno hokejsko ligo.

Podobno kot Jesenice, je tudi Kranjska gora pred novo sezono precej zdesetkana. Trije igralci in sicer Markovič, Cigan in Stros so odšli v JLA. Tako sedaj moštvo šteje 15 igralcev. Moštvo sta se priključila še Čošnjak in Kunšič, ki zaradi drugih obveznosti in dela preje nista trenirala. Iz Jugoslovanske ljudske armade pa se bo vrnil Potočnik.

Trenerja Cirila Klinarja čaka težka naloga, da do začetka sezone, ki je pred vrati, kar najbolj pripravi moštvo, da se bo lahko kosalo z najboljšimi jugoslovanskimi moštvili, seveda če bo obveljal sedanji tekmovalni sistem.

Trener mora sedaj ponovno začeti uigraviti posamezne pterke. V moštvo so tudi štirje novinci in sicer iz mladinskega moštva: Pajk, Bertič, Kelih in Vratinič. Tudi s sestavo vratarjev je nekaj težav. Sedaj brani Borštner in Ferk, obstaja pa možnost, da se bo priključil mladinski vratar Noč, prav tako pa tudi vratar Krmelj, ki je že branil pri Jesenicah in Kranjski gori, v lanskem letu pa je branil za Bled.

Nemoten potek treningov ovirajo tudi najrazličnejše druge težave. Predvsem to dotrajana oprema in drsalka, težave pa so tudi z obiskom na treningih. Nekateri igralci namreč predvsem zaposleni v Železarni, delajo v več izmenah, dijaki pa imajo popoldne tudi pouk ali prakso.

Skratka, težav je povsod dovolj, vendar upajo, da bodo novo sezono pričakali kar najboljše pripravljene, ob tem pa seveda tudi upajo, da se bodo uredili vsaj najbolj pereči problemi.

J. R.

PRVENSTVO DELOVNE SKUPNOSTI EK TKR N V PLOVANJU

V kopališču Ukova bo danes, 27. avgusta ob 16.30 tekmovalje v plovanju za prvenstvo Železarne. Tekmovalo se bo v ženski in moški konkurenci, ženske v dveh, moški pa v štirih starostnih skupinah in sicer na 50 m pramo, 50 m prosto in štafeta 3 x 50 m prosto (samo v moški konkurenci). Vsak plavalec lahko nastopi v vseh treh disciplinah. Starejši tekmovalci ali tekmovalka lahko nastopa v mlajši skupini; mlajši v starejši ne sme nastopiti.

Za ekipo uvrstitev se šteje seštevek časov treh plavalcev in to iz starostnih skupin do 25 let, od 25 do 35 let in boljši čas tekmovalca nad 35 let plus čas štafete.

Število prijav po posameznih skupinah je neomejeno. Tudi število štafet iz posameznih TOZD ali delovnih skupnosti ni omejeno.

Prijave sprejema vodja tekmovalstva Franci Fon na dan tekmovalstva od 16. ure do 16.20.

JESENIČANI ODLIČNI V MOSTECU

Največja letošnja prireditev v smučarskih skokih na planiščnih skakalnicah se je odvijala od 21. do 23. avgusta v Ljubljani. O letošnjem Mostecu je bilo v dnevnem časopisu veliko napisanega, vseeno pa dodajmo ta zapis iz »domačega« zornega kota. Omeniti namreč velja velik dosežek skakalcev občinske zveze smučarskih organizacij Jesenice, skupaj s podmladkom, ki začena svojo športno aktivnost pri TVD Partizan Žirovnica.

V Mostecu so sodelovali skakalci iz vseh slovenskih klubov in prvič tudi iz klubov Travnik in Pale-Sarajevo. Poleg njih še gostje iz zamejstva, iz slovenske Koroške, zadnji dan pa tudi Nemci in Madžari.

V sedmih starostnih kategorijah so Jeseničani pobrali kar tri zmage, od tega dve dvojini. Ta podatek je bil zapažen z laskavim komentarjem tudi v osrednjem slovenskem časopisu Delo. Prvega dne je bil na 22-metrski skakalnici med ceticami daleč najboljši Tomaž Knafeč, na drugo mesto pa se je uvrstil Marjan Gašperin. Tretje-uvrščeni je postal Karlo za 26 točk. Med mladimi pionirji je prav tako zanesljivo s prednostjo 15 točk slavil Joško Mlad. Tudi tu bi beležili večjo hero, če ne bi Marjanovič izostal, Katenekar pa padel. V teh kategorijah je sodelovalo skoraj sto tekmovalcev.

Drugi dan smo na 40-metrski skakalnici imeli spet dvojno zmago za Jesenice. Tomaz Dolar je »preskočil« kubskega tovariša Grega Peljha za piščo točko, za nameček pa je pripravil prijetno presenečenje še Dževad Grvala s četrtnim mestom. Mednje se je vrnil le Avstrijec Mard. Peljhan je bil prav tako odličan na zaključni predstavi na 55-metrski skakalnici. Med mladinci je osvojil tretje mesto. Pri članih je, kot je znano, zmagal Primož Ulaga, Rajko Lotrič pa je z devetim mestom rahlo razočaral.

REZULTATI:

Mlajši ceticani: 1. Blaško (Predmeja), 2. Zupan (Triglav), 3. Schwitzer (Zahomec) ... 11. Košelnik, 15. Urh (oba Jesenice) — Žirovnica.

Starejši ceticani: 1. Knafeč, 2. Gašperin (oba Jesenice), 3. Dolar (Velenje) ... 25. Legat, 26. Kunšič (oba Jes.) — Žir.

Mlajši pionirji: 1. Šmid (Jes.), 2. Dobnikar (Triglav), 3. Pušnik (Vel.) ... 17. Katenekar, 20. M. Košelnik (oba Jes.), 35. Arko (Jes.) — Žir.

Starejši pionirji: 1. Jelenčič, 2. Horvat, 3. Debelak (vsi Ilirija) ... 8. Šmid, 14. Baloh, 20. Katenekar, 35. Vovk (vsi Jes.).

Mlajši mladinci: 1. Dolar, 2. Peljhan (oba Jes.), 3. Mard (Zahomec), 4. Grvala (J.D.).

Mladinci: 1. Gašperin (Triglav), 2. Kastrun (Triglav), 3. Peljhan ... 11. Dolar, 20. Grvala (vsi Jes.).

Člani: 1. Ulaga (Ilirija), 2. Žagar (Ilirija), 3. Anžel (JLA) ... 9. Lotrič, 15. Justin, 19. Baloh st. (vsi Jes.).

M. G.

PET, DESET IN VEČ ENKRATNIH POČIVALIŠČ IN RAZGLEDIŠČ NA PP POTI

2

Oba načrtovalca sta bila srečna in vesela, ko sta PP planinski pot pripeljala reševalce na vrh. Sedle na vrh razglednih Glav pod visoko rategsko Ponco, od koder so se razklopi in radodarno ponujali novi cilji mimo Zelja v Gamsove rize pod stenami prepahljenih Sit, Travnika in Mojstrovk prek Kumljaha, Vop in malega Slemenca na Sleme nad Planico in pod Mojstrovko nad Vršičem. To je edinstveno in razkošno potovanje, na katerem se ob vsakem koraku in pogledu ponujajo pogledi na vnece planiških gor.

S Slemenca nad Vršičem se ponujajo (pod) Koroške police, ki se vijejo v strmo in lihi prednjega in zadnjega Robičja nad romantično samotno dolino male Pišnice proti prevahu Volovje. Potovanje prek Ovčje strani pod Poncami med Belim in Mokrim potokom in slapom Nadize je čudovito potovanje z enkratnimi razgledi. Višek doseže potovanje na Gamsovih ržah in na preprohah Slemenca nad Planico. (Pod)Koroške police po robah in okrajkih Robičja nad malo Pišnico do Volovja so zaključek potovanja nad Planico. Na Volovju se nam kaže v najmočnejši luči svet gora nad Krnico od Črnege do Kurjeve vrha prek Riglicje, Frdmanih polic do Spika, Škrlatice, Rakove spice in Roglicje ter dalje in dalje prek Kriške stene, Razorja in Prisojnika. Preval Volovje je enkratno počivališče in najbogatejše razgledišče na vnece naših najmočnejših in najlepših gor, ki se čredijo pred obiskovalcem.

Razgledišča na PP planinski poti vrste nepretrgano na vsakem koraku in nas silijo in vabijo na nadaljnjo pot. Vrh nad Sledcem, tik nad gostoljubnim Miho- vim domom, nam nudi novo edinstveno počivališče in razgledišče, ki nima primera v našem gorskem svetu. Na poti v Zatrej Krnice in dalje mimo koče v Krnici po tokavi Gruntovnici do Lipnih prodiv, pod Gamsovo glavico, prek Tarmarove žlefe, do Lipnjeka in prek Kačjega grabna v Rig- elne je potovanje med cvetnimi vrtovi po gamsovih stečinah z enkratnimi pogledi v stene Škrbine, Zadnjega Prisojnika in Vršiča. Pod Lipnico, Spikom, Frdmanimi

policami, Ruso pečjo, Riglico in Rušico zavije PP v okolje martuljskih gor. Oko najbolj razvignega in zahtevnega ljubitelja gora obstane ob pogledu na to veličastje, ki se radodavno ponuja v okrajkih, robah, stenah, grebenih in nazobčanih vrhovih Kukove spice, Gulc, Škrnarice, Široke peči, Oltarjev, martuljskih Ponc, Frdmanih polic, Spika. To je paša za oči, ki se je nikakor ne more nagledati razvajo in zahtevno oko.

Po polhah Rušice po zahtevni poti vstopimo pod Sree pod enkratno severno steno piramide Spika. Na doseg se nam približa krnica za Akom pod stenami Široke peči. Korak nam zastane na vsakem počivališču in razgledišču, toda pot vodi in vabi dalje na greben Vanezevega roba, ki se vzpenja proti vrhu Kukove spice. Na Gubnu nas vabi korak k bližnjemu Vršiču, od koder se nam ponuja pogled na verigo Karnijskih Alp in Karavank, pod nami pa na Kanalsko in Gornjesavsko dolino v vsej njuni lepoti in pestrosti z vsmi in mestji. Beli potok pod Kukovo spico je pojem miru, lepote in divjine. Pod severnimi stenami Kukove spice obkrožimo krnico Belega potoka in se povzpne na Vrtaško Sleme. To je razgledišče sredi vrto in prepro pisane planinskega cvetja. Pred nami so grebeni Mežaklje, Črne in Srednje gore in preko Debele peči zremo pokljuske gozdove.

Z Njivic pod Vrtaškim vrhom stopimo na sončno ali cvetno pot, ki nas varno vodi nad izvirov Peričnika preko malega in velikega Črlova proti tokavi Rdečega potoka, skozi katerega sestopimo na cesto Mojstrana — Vrata. Tik pred Turkovim rojstvom prečimo mlado Bistrico in po lepo nadelani lovski poti sprehajmo v strmal na pod stene Cmlira in grebena Črne gore. Pri zadnjih vrhovih požgane Milinarice prečimo greben Črne gore. Tu nas sprejmejo police, ki nas prijetno in varno pripeljejo v dolino Kot na prvo ali spodnjo Gubo, pol ure nad bistrim studencem v Kotu. Hoja in plezanje po policah Milinarice je sicer izpostavljeno, toda s previdnostjo dospemo naglo v hlad Kota. Na vsakem koraku nas vabi nadaljnja pot po jasno zarisanih policah v masiv Luknja peči proti robu Srednje gore. V dolini Kot si v prijetnem hladu privoščimo daljši počitek. Nadaljnja pot je res edinstveno lepa, mikavna in mestoma tudi zahtevna. Težja bolj ali manj izpostavljena mesta nam pomagajo premostiti stari lovski gonjaški klini — iglice, ki so jih pred skoraj sto leti namestili dovski, mojstranski in radovniški divji lovci in gonjaci.

Pod »pečjo« prečimo greben Srednje gore skozi »lunkov« — naravno okno pod Dimniki in po vesinah Luknja peči in Rjavine nad Sušjem mimo studenca nad dolino Krme prečimo na Teme, ki se grezi ob Globokem grabnu v zatrej Krme. Preko Teme pridemo na cvetne pčlane Punzari in Prešicev, kjer je bogato raznaravneno redkega planinskega cvetja. Nad Apnenico usmerimo korak po Ržkih podih proti Konjskem sedlu, od koder se po planinski poti spustimo k Vodnikovemu domu nad Velim poljem, kjer si po štiri-najstarejšem kolovratu privoščimo kulturno oskrbo pri gostoljubni in radodarni oskrbnici Angelci. Počitek in urejanje vtisov in doživeti se nam priče. Še kratka pot okoli Tosca navzdol na Uskovic ali preko Studorskega prevala na Rudno polje nas loči od jezer v Bohinju ali na Bledu.

Ko se osvežimo v valovih jezer in si od- stranimo znoj in pot iz Planice, Krnice, Martuljka, treh triglavskih dolin, Velega polja, Uskovicne in Pokljuke, se dolgo ure- jamo spomine in doživeti.

Stopite tudi vi na vsaj en, lažji ali naj- lepši del PP planinske poti Planica — Pokljuka, prijavljamo vam bo, navdušeni boste. Povsod boste našli v izobilju vsaj del vsega tistega, kar iščete v miru in lepoti gora. Pri tem pa vam svetujemo, da nikakor ne bodite sebični. S seboj povabite tudi druge, tiste, katerim hočete pokazati nekaj edinst- tako zelo potreben mir in samoto, katere sta na vsaj poti tako bogato prisotna in blagodejna. Srečno po: in zvrhano mero še nevidnega bogastva!

Uroš Zupančič

SESTANEK TENISAČEV

Teniška sekcija pri TVD Partizan Javornik-Koroška Bela obvešča, da bo sestanek v petek, 28. avgusta, ob 19. uri na Kresu.

Odhor